

בעזרת השם יתברך

מִי שְׁלוֹמֹד בְּכָל יוֹם אֶרֶץ שְׁלֹשֶׁת
הַלְמוּדִים הָאֵלֹהִים, בּוֹנֵה לְעַצְמוֹ

בִּי"ת נִצְחִי

וְזֶה מִרְשָׁהוּ לְפָנָיו לְעוֹלָמִי
עוֹלָמִים וְלִנְצַח נִצְחִים (אֲשֶׁר בְּנֹחַ).

לְמוֹד יוֹמִי

בְּבִלֵי יְרוּשָׁלַיִם תִּסְפָּתָא
בְּעִרְכָּה מִפְּאֶרֶת מְנַקֶּדֶת וּמִפְסָקֶת

פרשת חקת תשפ"ו

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

בארא פארק

1415 55th Street
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

מאנסי

34 Union Rd.
Spring Valley, NY 10977
845.445.9314

היכל הקודש

בני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.662.4888

היכל הקודש

בלומינגטון

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צוהערן די

הערליכע שיעורים
פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

גורפס ע"י

קרן הדפסה
היכל הקודש

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

חֲזוֹן. פֶּרֶק שְׁלִישִׁי – אֵלּוּ טְרֹפּוֹת דָּף מִזֶּה עֲמוּד א – מִתּוֹךְ הַמְּדוּרָה "אֶבֶן יִשְׂרָאֵל" (שְׁטֵינְזוֹלץ) רִנָּא רש"י

מַצְטַרְפִּין לְכַמְלָא מִקְדָּח – לֹא מִשּׁוּם דְּבַע לְמִסְתָּם בֵּית שְׁמַאי, אֲלֵא מִשּׁוּם דִּבְת שְׁמַאי פִּירְשׁוּ שִׁיעוּר נָקַט שִׁיעוּרָא דִּבְת שְׁמַאי. **אִישְׁתַּמִּיתִיה** הָא דֹאמְרֵי כו – סִלְקָא תַּעֲרִיחַ דְּרַב יְיָמִיָּה דִּאֲפִילוּ בְּנָבִיקִים שִׁישׁ בְּחָם חֶסְרוֹן קֶאֱמֵר דְּמַצְטַרְפִּין לְרִוְכָה, מִדְּנָקַט בְּנֶפֶח, דְּמַשְׁמַע: בְּנָבִיקִי נֶפֶח שִׁישׁ בְּחָם חֶסְרוֹן אִיירִי, וּמִסִּיךְ בִּדְשִׁאן בְּחָן חֶסְרוֹן

אִיירִי, וְלֹא נֶפֶח אֲלֵא לִמּוּר מִלְּמַדָּא לְנָבִיקִים בְּנֶפֶח. וְלִשְׁוֹן "אִישְׁתַּמִּיתִיה" קִשְׁתָּה. **נִיטְלָה** מִמֶּנָּה רִצְעוּתָה מַצְטַרְפָּה לְכֹאסֵר – תִּימָה: לְשִׁמְעוּתִין נִקְבָּה וְכָל שְׁכֵן רִצְעוּתָה **כִּדִּי** שִׁכְסֵס אִיסֵר לְרַחֲבֹה – פִּירִישׁ: לְרַחֲבֹה שֶׁל אִיסֵר שִׁישִׁיבֻתוֹ שֶׁם עַל רַחְבּוֹ וְכִכְסֵּה, לִפְסוּךְ דֶּרֶךְ עֲרִיבִי. **אִנְסָה** – עֲצוּמָה – שִׁפְטֵשׁה רִשְׁתִּי יוֹתֵר מְדַאי לִסְטוֹל דִּיק בְּבוֹר. **חֹתֵךְ** – חֹתֵךְ שֶׁל מִכָּאן וּמִכָּאן – פִּירִישׁ רַבִּינוּ גִּנְזָל: שְׁתֵּים מִכָּאן וּשְׁתֵּים מִכָּאן, וְהָאִי חוּה לֹא הוּא הִיחָוּא דְּמַסְכַּת תְּמִיד (לֵאמָר, שֶׁלֹא הוּא שֶׁם שׁוּם צִלְעוּת, כִּדְתָן בְּפֶרֶק "אֵלּוּ הוּא בּוֹתְפִין" וְשִׁם). מֵר

יְהוֹשֻׁעַ בֶּן ל״ו: נִיטְלָה הִימְנָה רִצְעוּתָה – מַצְטַרְפָּת לְכֹאסֵר. בְּעָא מִינִיה רַבִּי יִצְחָק בֶּר נַחֲמִי מְרִיבִי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן ל״ו: נִיטְלָה בְּנֶפֶח מַהוּ? אָמַר לֵיהּ, הֲרִי אָמְרוּ: נָבִיקִים שִׁישׁ בְּחָן חֶסְרוֹן מַצְטַרְפִּין לְכֹאסֵר, וְשֹׁאִין בְּחָן חֶסְרוֹן – מַצְטַרְפִּין לְרִוְכָה. בְּעוּפָא מַאי? אָמַר רַבִּי יִצְחָק בֶּר נַחֲמִי: לְדִידִי מִפְּרָשָׁא לִי מִינִיה דְּרַבִּי אֱלֶעזָר, מִקְפָּלוּ וּמִינִיחֹו עַל פִּי הַקֶּנֶה, אִם חוּפָה אֵת רֹוב הַקֶּנֶה – מִרְפָּה, וְאִם לֹא – בִּשְׂרָה. אָמַר רַב פַּפָּא: וְסִמְנִיךְ – נִפְיָא. נִפְתַּחְתָּה בְּדִלְת – אָמַר רַב נַחֲמִי: בְּרִי שִׁנְיָסָם אִיסֵר לְרַחֲבֹה. נִסְדָּקָה – אָמַר רַב: אֲפִילוּ לֹא נִשְׁתַּיִיר בָּה אֱלָא חוּלְיָא אַחַת לְמַעְלָה, וְחוּלְיָא אַחַת לְמַטָּה – בִּשְׂרָה. אָמְרוּהּ קָפוּיָה דְּרַבִּי יוֹחָנָן, אָמַר: מַה חוּלְיָא וְכֹה חוּלְיָא דְקָאֱמֵר רַב? אֱלָא אִימָא: אֲפִילוּ לֹא נִשְׁתַּיִיר בָּה אֱלָא מִשְׁוֵה לְמַעְלָה וּמִשְׁוֵה לְמַטָּה – בִּשְׂרָה. אָמְרוּהּ קָפוּיָה דְּרַבִּי יוֹחָנָן מִשְׁוֵה דְּרַבִּי הֲכִי, אָמַר לְהוּ: יְדַעִין חֶבְרִין בְּכֵלָא לְפִרְוִשִׁי כִי הָאִי טַעְמָא? תִּנָּא רַבִּי חִיָּא בֶר יוֹסֵף קָפוּיָה דְּרַבִּי יוֹחָנָן: כֵּל הַצֹּאֵר כּוּלֹה קִישֵׁר לִשְׁחִיטָה, מִסְּפַעַת הַגְדֻלָּה עַד כְּנָפֵי רִיאָה הַתַּחְתּוֹנָה. אָמַר רַבָּא: תַּחְתּוֹנָה שְׁהִיא עֲלִיזָה, שֹׁאִין אֹמֵר: כֵּל שְׁפֹשְׁטָת צֹאנָה וְרוּעָה, וּבְלֵכֶד שְׁלֹא תֵאָנֵם. בְּעִי רַב הִנְיָא, וְאִיתִימָא רַב הִנְיָה: אָנֹסָה עֲצוּמָה, מַהוּ? תִּיקוּ. יְתִיב רַבִּי יוֹחָנָן וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לֵקִישׁ, נָפַק מִלְּתָא מִבְּיַחְיָה: אָנֹם בְּסִמְנִים וְשֹׁחַט – פִּסְלוּהּ, נִיטְלָה הַקֶּנֶה לְמַטָּה מִן הַחֹה – נִידוּן בִּרְיָה. תֵּנוּ רַבָּנִן: אִיזוּה חוּה – זֶה הִרְוָה אֵת הַתַּקֶּרֶק; לִפְשָׁה – עַד הַצֹּאֵר, לְמַעְלָה – עַד הַתַּקֶּרֶק. חוּתֵךְ שְׁתִּי צִלְעוּת מִשְׁתִּי בְּגוּת אִילָךְ וְאִילָךְ, וְזֶה חוּה הִנְיָתִי לְכַתְּבִים. "נִיטְלָה קֶרוֹם שֶׁל מוֹחֵ", רַב וְשִׁמְוָאֵל דְּאִמְרוּ תַּרְוִיחוּ: קֶרְמָא עֲלִיָּא, אָף עַל גַּב דְּלָא אִינְיָב תַּתְּמָה, וְאָמְרוּ לָהּ: עַד דְּאִינְיָב תַּתְּמָה. אָמַר רַבִּי שְׁמְוָאֵל בֶּר נַחֲמִי, וְסִמְנִיךְ: חִיתָא דְּמִתַּנַּח בִּיה מוֹחָא. אָמַר רַבָּה בֶּר בֶּר חִנָּה אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן ל״ו מִשּׁוּם בֶּר קֶפְרָא: מוֹח – כֵּל מַה אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן פִּוִּי אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן ל״ו מִשּׁוּם בֶּר קֶפְרָא: מוֹח – כֵּל מַה שְׁבִקְדִירָה נִידוּן כְּפוּת, הַתַּחִיל לְמִשּׁוּד – נִידוּן כְּחוֹט הַשְׂדֶּרֶה, וּמִהִיכֵן מוֹתִיחִל לְמִשְׁשׁ? אָמַר רַבִּי יִצְחָק בֶּר נַחֲמִי, לְדִידִי מִפְּרָשָׁא לִי מִינִיה דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן ל״ו: כֵּמִין שְׁנִי פִילִין

דִּאֵין כָּאן חֶסְרוֹן, וְדִלְת סוּתָם אֵת הַנֶּבֶךְ. נִסְדָּקָה – אֲבָל לֹאֲרַכָּה, כֵּל כְּמַה שֶׁהֲצֹאֵר נִמְשַׁךְ – הַסָּדָק סוּגֵר הוּלֵךְ, הַלֶּכֶךְ חֲדָר חֲלִים. חוּלְיָא – טַבַּעַת שְׁמַעֲתִי. וְכַעֲיִן רִנָּא שְׁחָן שֶׁלֹּש טַבַּעוֹת, כִּדְאִמְרִין בְּמִנְחוֹת (לֵט,א): כִּד שִׁכְרֹן וְשִׁנְהָ שֶׁלֹּש הָיָא חוּלְיָא לִגְבִי צִצִּית. מַה חוּלְיָא וְכֹה חוּלְיָא – לִמַּה לִכֵּם הַחֲלוּיָה לֵלֹא דְקֶאֱמֵר רַבִּי חֲכִי רִסְנִין: אִמְרוּהּ קָפוּיָה דְּרַבִּי יוֹחָנָן מִשְׁמִיָּה דְּרַבִּי יוֹחָנָן חִי – וְכֵּל גִּרְסִין "אִיבֵא דֹאמְרִי". חֲכִי – כִּדְקֶאֱמֵר רַבִּי יוֹחָנָן מִשְׁוֵה לְמַעְלָה וּמִשְׁוֵה לְמַטָּה, אִמְרוּהּ קָפוּיָה מִשְׁמִיָּה דְּרַבִּי יוֹחָנָן, חֲכִי בְּכֵלָא – רַבִּי יוֹחָנָן מִבְּבֵל סִלִּיק, כִּי הָאִי עֲצוּמָא – לְפִישִׁי שֶׁבַח קֶאֱמֵר, מַסְבֵּעַת הַגְדֻלָּה – כִּדְכִּי יוֹסִי בִּרְבִי יוֹהֲרֵה וּמִלְּחוּתוֹ בְּפֶרֶק קָמָא (חֻלִּין יח,א) נָקַט לָהּ. מִיחֹה, אָנֹן קִימָא לֶן כְּרִבִּי תִינָא בֶן אֲנִיטְגִיסוֹ דְּמַשְׁפִּי כּוּבַע וְלַמְטָה כְּשִׂרָה, דִּהִינִי לְמַעְלָה מִן הַטַּבַּעַת. **כְּנָפֵי רִיאָה** – אוֹנִי רִיאָה. הַתַּחְתּוֹנָה – כִּדְמִפְרֵשׁ רַבָּא: תַּחְתּוֹנָה כְּשֶׁהִבְדַּחְמָה לְחִיָּה, דִּהִינִי אוֹנוֹת טַעֲנוֹת, שְׁהִיא עֲלִיזָה שֶׁתַּחֲחוּץ בִּקְנָה וְהִיאָה תְּלִיחָה לְמַטָּה. **כְּנָפֵי** – כְּמוֹת שְׁחָן נִמְתַּחֲשִׁין וּפּוֹרֶשִׁין בְּנֶפֶח לְמַעְלָה, אָף עַל פִּי שְׁהִקְדֵּה רַבִּי בִּינְיָמִן עַד מִקּוֹם חִזְבוֹר. **שֹׁאִין** – אֲמַר אוֹמֵר כִּי שְׁפֹשְׁטָת צֹאנָה וְרוּעָה – וְלֹא יוֹתֵר. לֵכָה אֲנִי מִפְּרֵשׁ תַּחְתּוֹנָה שְׁהִיא עֲלִיזָה, שֹׁאִל תֹּאמְרִי: תַּחְתּוֹנָה כְּשֹׁאִתָּה שְׁהִקְדֵּה, דִּהִינִי כְּנַגַּ לְהִיאָה. **שֹׁאִין** – לְמַשְׁוֹךְ הַסִּמְנִים חוּץ לְחוּזֵי בֵּית אֹדֶם. **עֲצוּמָה** – לְפִישִׁי מִזֶּה צֹאנָה בִּשְׁעַת שְׁחִיטָה, מַהוּ? תִּיקוּ – וְכֵּן הִלְכָה. לִפְשָׁה מִן הַחֹה – לְמַקּוֹם שֶׁאֵין רָאוּ לִשְׁחִיטָה. **נִידוּן בִּרְיָה** – בְּנָבִיק מִשְׁוֵה, וְלֹא בִּרְוֹב כְּנִגְרָתָה. תֵּנוּ רַבָּנִן אִיזוּה חוּה – לִגְבִי שֶׁל שׁוֹק שֶׁ לְשִׁלְמִים הִנְיָתִי לְכַתְּבִים. **הִרְוָה אֵת הַתַּקֶּרֶק** – שֶׁהִיבְדַּחְמָה בּוֹגֵבֶה הַדְּרִידִן כִּלּוֹם, אֲלֵא הַשְׁמוּן הַתַּחְתּוֹן כְּמוֹת שְׁהוּא בַּחֲסוּדוֹ שִׁבְרָשָׁא צִלְעוּתוֹ. לְמַעְלָה עַד הַתַּקֶּרֶק – וְהִשְׁעִיר אֲרֹכֵךְ לְמַעְלָה עַד הַכֶּסֶם. שֶׁבִּיחָה מִלְּחִיָּה לְפִשְׁטֵי שֶׁ הוּא נִטְלִים אוֹתוֹ. וְחֹתֵךְ שֶׁל צִלְעוּת הַקֶּנֶה וְהַלְעוּתוֹ עֲצוּמָה מִמֶּנָּה דִּמְכַּת אֹחַד מִכָּאן וְאֹחַד מִכָּאן, וְחָן שְׁסִבִּים הַקֶּנֶה וְנִקְרָא "פּוֹרְצִילָא". **קֶרְמָא עֲלִיָּא** – הַמְחֻבֵּר לְגִלְגּוּלֵי מַכְּבִים, וְאָף עַל גַּב דְּלָא אִינְיָב תַּתְּמָה – הַקֶּרוֹם הַרְךָ שֶׁהִמּוּחַ מוֹנֵחַ תְּבוּרוֹ. **חִיתָא** – שֶׁק, כְּמוֹ (כְּכֹא מִצְעִיעַ יד,ב) חִיתָא דְקִיסְרִי, דְּתַנָּה בֵּית מוֹרָא – שֶׁהִמּוּחַ מוֹנֵחַ תְּבוּרוֹ. **כְּנִיגְדִי בְּכִיזִים יִנִּיר** – בְּכִיזִי זָכַר אֲתָה יִכּוֹל לְהִכִּיר רִבִּיעַת הַמּוֹחַ, שֶׁגַּם לָחַץ יֵשׁ שֶׁנִּי קֶרְמוֹם לְבַד הִכִּי, וְהֹאחֵד חִירָא וְאֹחֵד שֶׁהִבְצִים מוֹנִיחִם בֶּן – וּמִתּוֹךְ שֶׁקֶרֶם הַתַּחְתּוֹן שֶׁ מוֹחַ דָּף מֵאֵד וְאֵין יִנִּיר לְגַמְרִי וְנִרְאָה כְּמוֹחַ עֲצוּמָה, הוּא נּוֹתֵן לוֹ סִמְנֵן בְּכִיזִים. כֵּל מַה שְׁבִקְדִירָה – בְּגִלְגּוּלֵי. עַד שֶׁלֹא הִתְחִיל לִצְאָת מִן הַקֶּדֶרֶה לְעִשְׁתוֹת חוּט, שְׁהִי חוּט הַשְׂדֶּרֶה מִן הַמּוֹחַ וְאֵין בָּא. **נִידוּן כְּמוֹת** – בְּנָבִיק מִשְׁוֵה.

אִתִּיקוּרִי מִתִּיקוּרִי בִי – נִבְבְּרִין דָּם בְּמַה שְׁאִנִי סוּדֵר אֲצִלֵּם, וְהִנָּתָם הָיָא. וְאֵין זֹו מִתַּנָּה. **כְּנָפֵה** – הַגִּרְגָּת סִבִּיב סִבִּיב לְחִיפָה נָבִיקִים דָּקִים כְּנָפֵה. **מַצְטַרְפִּין נִקְבִּים לְרִוְכָה** – אִילוּ הוּי כּוּלֵן מְחֻבָּרִים יוֹדֵה רֹובָא נִפְסַךְ – טִרְפָּה. וּבִגְלוּלֵיתָא – לִגְבִי אֹהֶל הַמַּת תִּנְיָא (אֲדוּלֵת פֶּרֶק שֵׁנִי מִשְׁנָה ג) בְּהוּדָא דְכַמָּה חֶסְרוֹן בְּשִׂדְרָה, קָנִי סִיפָא: וּבִגְלוּלֵיתָא בָּהּ שִׁנְטֵל מִן הָיָי מִיּוֹת הוּי חֶסְרוֹן וְלֹא מִטְמָא. **אִמְרִינִין** בְּבִכּוֹרוֹת (לח,א): כְּמַה יִּנְטֵל מִן הָיָי **וְיָמוֹת** – כְּמַלָּא מִקְדָּשׁ שֶׁלֹּא מִשְׁמִיָּה, וְאִתִּי עֵלָה, דָּאֵם יֵשׁ בּוֹ נָבִיק אֹחֵד אֲרוֹךְ שֶׁאֵין עֲגוּל **וְרֹאִים** אוֹתוֹ, אִם יִתְּנוּ אֲרֹכֵךְ לְעֵגֶל הוּי **כְּמַלָּא** מִקְדָּח – הוּי חֶסְרוֹן, אוֹ אֲפִילוּ יֵשׁ בּוֹ נָבִיקִים טַעֲנִים אֲרוֹכֵךְ – כּוּלֵן מַצְטַרְפִּין **כְּמַלָּא** מִקְדָּח. **אִלְמָא** – כִּיּוֹן דְּשִׁיעוּר חֶסְרוֹן **וְגִלְגּוּלֵת** כְּמַלָּא מִקְדָּח הוּא – מַצְטַרְפִּין נָבִיקִים הַקְטַעֲנִים כְּמַלָּא מִקְדָּח כִּבְלוּ הוּי חֹד **נֶבֶךְ**, וְלֹא יְהִיבִינוּ בְּהוּ שִׁיעוּרָא אוֹרִינָא. **וְהָבָא נִמִּי** – אָף עַל גַּב דְּבִפְסוּקוֹת שִׁיעוּרָא לְרִוְכָה. גְּבִי נָבִיקָה תֵּנוּן בְּמִנְחָתִין (חולין יח,א): עַד כְּמַה תַּחֲסֵר – עַד כֹּאסֵר **הָאִישְׁלִיקִי**, אֲלֵא מִקְדָּשׁ קֶהֱבָה טִרְפוֹת **בְּכֹאסֵר**, וְגְבִי נָבִיקִים טַעֲנִים בְּעִי כֹאסֵר **שִׁיעוּרֵיהֶוּ** "אִישְׁתַּמִּיתִיה" – לְהֹאִי מִקְשָׁה **מַצְטַרְפִּין לְרִוְכָה** – דְּהוּוֹ כְּפִסְקִיה בְּעִלְמָא **דְּלֵא מִשְׁחָרָא**, וְנִיטְלָה בְּנֶפֶח מִנִּי – בְּרִילָא **חֶסְרוֹן**. **נִיטְלָה הִימְנָה רִצְעוּתָה** – לֹאֲרַכָּה, **דֹּאִיבֵא חֶסְרוֹן**. **מַצְטַרְפָּת לְכֹאסֵר** – אִי כִי **מַעְגֵּלָת לֵה הוּאִי אִיסֵר** – טִרְפָּה. **בְּעוּפָא** – נָבִיקִים חֶסְרוֹן עוּקוֹ, דְּלִיכָא לְמַמְרֵן בְּנִגְרָתָה **דִּירִיה** כֹּאסֵר, כְּמַה הוּי שִׁיעוּרֵיהָ? **מִקְפָּלוּ** – חוּתֵךְ לְמַטָּה מִן הַקֶּבִּים וּבִצְדִיקָה עַד **שׁוֹיכָל** לְקַלֵּל הִרְצַעְתָּה שְׁחָן בֶּה כְּלָפִי **פִי הַקֶּנֶה**, וּמִינִיחֹו לְמַקּוֹם נִקְבִּים עַל פִּי הַקֶּנֶה, **אִם חוּפָה** – בֶּין הַנֶּבִּיקִים וְהַשֶּׁלֶם שְׁכִין נָבִיק **נִקְדֵי** אֵת רֹוב הַקֶּנֶה, אָף עַל גַּב דְּנִבְבִּיקִים **גִּרְגָּתִי** לִכָּא רִוְכָה. **טִרְפָּה** – הוּאִילִי בֵּהּ בְּחֹן חֶסְרוֹן. וְשִׁיעוּר סִמְכִית נָבִיקִים זֶה לֹזֶה חֶסְפָּה, **שֹׁאִין** אִינְיָבָה בְּנֶפֶח קִימְנִין. וְסִמְנִיךְ – דְּלֵא תַשְׁכַּח שְׁמַעֲתֹהּ זֶה, וְלֹא תִמָּא כֹאסֵר אוֹ מַצְטַרְפִּין לְרִוְכָה. **נִפְיָא** – תִּינָא שְׁמַעֲשִׁין הִנְפָּה, שְׁמַנִּיחִין שֶׁם יִרְעוֹת זָבֵחַ הַסּוֹס עַל פִּי הַהִגּוּל, וְזֶה סִמְנֵן הוּא לֶךְ נָבִיקָה כְּנָפֵה **שֹׁאִלָת** – וּמַעֲשֶׂה נֶפֶח הַשִּׁיבּוֹר. **נִפְתַּחְתָּה** – כְּמַלָּא דִּלְת – וְלֹא נִפְתַּח, אֲלֵא תִלִּי וְעוֹמֵד זָקוֹף שֶׁם כְּעִין דִּלְת בְּמִחוּתוֹ. **כִּדִּי** **שִׁכְסֵס אִיסֵר** לְרַחֲבֹה – שִׁיעוּרֵה גְדוּלָּה מוֹחַ **וְהָאִי מִסִּיךְ** דְּבִינִי וְכִכְסֵּה בֵּיעִין נִכְסֵי יוֹרָא, מִשּׁוּם

דִּאֵין כָּאן חֶסְרוֹן, וְדִלְת סוּתָם אֵת הַנֶּבֶךְ. נִסְדָּקָה – אֲבָל לֹאֲרַכָּה, כֵּל כְּמַה שֶׁהֲצֹאֵר נִמְשַׁךְ – הַסָּדָד סוּגֵר הוּלֵךְ, הַלֶּכֶכְ חֲדָר חֲלִים. חוּלְיָא – טַבַּעַת שְׁמַעֲתִי. וְכַעֲיִן רִנָּא שְׁחָן שֶׁלֹּש טַבַּעוֹת, כִּדְאִמְרִין בְּמִנְחוֹת (לֵט,א): כִּד שִׁכְרֹן וְשִׁנְהָ שֶׁלֹּש הָיָא חוּלְיָא לִגְבִי צִצִּית. מַה חוּלְיָא וְכֹה חוּלְיָא – לִמַּה לִכֵּם הַחֲלוּיָה לֵלֹא דְקֶאֱמֵר רַבִּי חֲכִי רִסְנִין: אִמְרוּהּ קָפוּיָה דְּרַבִּי יוֹחָנָן מִשְׁמִיָּה דְּרַבִּי יוֹחָנָן חִי – וְכֵּל גִּרְסִין "אִיבֵא דֹאמְרִי". חֲכִי – כִּדְקֶאֱמֵר רַבִּי יוֹחָנָן מִשְׁוֵה לְמַעְלָה וּמִשְׁוֵה לְמַטָּה, אִמְרוּהּ קָפוּיָה מִשְׁמִיָּה דְּרַבִּי יוֹחָנָן, חֲכִי בְּכֵלָא – רַבִּי יוֹחָנָן מִבְּבֵל סִלִּיק, כִּי הָאִי עֲצוּמָא – לְפִישִׁי שֶׁבַח קֶאֱמֵר, מַסְבֵּעַת הַגְדֻלָּה – כִּדְכִי יוֹסִי בִּרְבִי יוֹהֲרֵה וּמִלְּחוּתוֹ בְּפֶרֶק קָמָא (חֻלִּין יח,א) נָקַט לָהּ. מִיחֹה, אָנֹן קִימָא לֶן כְּרִבִּי תִינָא בֶן אֲנִיטְגִיסוֹ דְּמַשְׁפִּי כּוּבַע וְלַמְטָה כְּשִׂרָה, דִּהִינִי לְמַעְלָה מִן הַטַּבַּעַת. **כְּנָפֵי רִיאָה** – אוֹנִי רִיאָה. הַתַּחְתּוֹנָה – כִּדְמִפְרֵשׁ רַבָּא: תַּחְתּוֹנָה כְּשֶׁהִבְדַּחְמָה לְחִיָּה, דִּהִינִי אוֹנוֹת טַעֲנוֹת, שְׁהִיא עֲלִיזָה שֶׁתַּחֲחוּץ בִּקְנָה וְהִיאָה תְּלִיחָה לְמַטָּה. **כְּנָפֵי** – כְּמוֹת שְׁחָן נִמְתַּחֲשִׁין וּפּוֹרֶשִׁין בְּנֶפֶח לְמַעְלָה, אָף עַל פִּי שְׁהִקְדֵּה רַבִּי בִּינְיָמִן עַד מִקּוֹם חִזְבוֹר. **שֹׁאִין** – אֲמַר אוֹמֵר כִּי שְׁפֹשְׁטָת צֹאנָה וְרוּעָה – וְלֹא יוֹתֵר. לִכָּה אֲנִי מִפְּרֵשׁ תַּחְתּוֹנָה שְׁהִיא עֲלִיזָה, שֹׁאִל תֹּאמְרִי: תַּחְתּוֹנָה כְּשֹׁאִתָּה שְׁהִקְדֵּה, דִּהִינִי כְּנַגַּ לְהִיאָה. **שֹׁאִין** – לְמַשְׁוֹךְ הַסִּמְנִים חוּץ לְחוּזֵי בֵית אֹדֶם. **עֲצוּמָה** – לְפִישִׁי מִזֶּה צֹאנָה בִּשְׁעַת שְׁחִיטָה, מַהוּ? תִּיקוּ – וְכֵּן הִלְכָה. לִפְשָׁה מִן הַחֹה – לְמַקּוֹם שֶׁאֵין רָאוּ לִשְׁחִיטָה. **נִידוּן בִּרְיָה** – בְּנָבִיק מִשְׁוֵה, וְלֹא בִּרְוֹב כְּנִ

מר בר חייה מותני איפכא – פירש בקונטרס דמסתברא כלישנא קמא, דקיס ליה רבי יוחנן בשיטתיה לעיל, דאמר: ניקב הקנה למטה מן החוה נידון כריאה, ונראה דאולינן בבדלוה לחומרא, מרלא איחמר הלכתא לא כמר ולא כמר, וגם רבי יוחנן דאמר: ניקב הקנה למטה מן החוה, משמע: בין דריאה בין דכבדא נידון כריאה, וכן רבינו הננאל פסק לחומרא ושלשתן נקבתין במהשו, בין

דכבד בין דלב בין דריאה, 1
מאן דאמר רוב עורו רוב מוחו מאי – דדלמא 2
היה חיוץ ברוב מוחו לבד – טרפה, ונקט 3
רוב עורו לאשמועינן דאפילו עורו בעי רוב 4
ורבינו חם מפרש: דמכבי ליה א' בעי נמי רוב 5
מוחו, ועורו ונקט – מפני שהוא עיקר, ומכל 6
כלל כלא מוחו נמי אינה טריפה. 7
נתמוזמו מוחיה דדין – תימנה לרבונו יצחק בן 8
מאיר, ובייחתי ראיא ממוח דראש 9
דשיעורו בנקב משהו, למוח חוט השדרה 10
דשיעורו ברוב. 11

עד

פולין יש מוֹחֵצִין עַל פִּי הַקֶּדֶרֶה; מִן הַפּוֹלִין וּלְפָנִים – 1
כְּלָפְנִים, מִן הַפּוֹלִין וְלִחוּץ – כְּלָחוּץ, וּפּוֹלִין עֲצָמָן אֵינִי 2
יֹדֵעַ, וּמִסְתַּבְּרָא כְּלָפְנִים. רַבִּי יִרְמְיָה בְּרַק בְּעָפָא 3
וְאִשְׁבָּח בְּמִין שְׁנֵי פוֹלִין מוֹחֵצִין עַל פִּי הַקֶּדֶרֶה. "נִיֶּקֶב 4
הַלֵּב לְבֵית חָלָל", בְּעֵי רַבִּי יוֹרֵא: לְבֵית חָלָל קָטָן אוֹ 5
לְבֵית חָלָל גָּדוֹל? אָמַר לִיה אֲבִי: מֵאֵי תִיבְעִי לָךְ? מִי 6
לָא תֵּנָן, רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: עַד שֶׁתִּנְקֵב לְבֵית 7
הַפְּסוּלֹת; וְאָמַר רַבָּה בְּרַחֲמֵי אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה 8
בְּרַ אֲבָא אָמַר רַב: עַד שֶׁתִּנְקֵב לְכַסְפּוֹן גְּדוֹלָה? – הֲכִי 9
הַשְׁתָּא? תֵּהֵם "לְבֵית הַסְּפֻמוֹת" קָטָן – לְהִיכָא 10

דְּשִׁפְכִי סְפֻמוֹת בּוֹחֵחו, וְהָכָא – "לְבֵית חָלָל" קָטָן, 11
הַלֵּב – רַב אָמַר: כְּמִשְׁחָה, וּשְׁמוּאֵל אָמַר: בְּרֹבּוֹ. הֵי נִידוּ קֵנָה הַלֵּב? אָמַר רַבָּה בְּרַ יִצְחָק אָמַר 12
רַב: חָלֵב שְׁעַל גְּבִי דְפָנֹת. דְּפָנֹת סִלְקָא דְעָתָה? אָלָא: שְׁעַל גְּבִי דּוֹפְנֵי רִיָּאָה, אָמַר אֲמִימָר 13
מִשְׁמִיָּה דְרַב נַחֲמָן: תִּלְתָּא קִנֵּי הוּו, חַד פְּרִישׁ לִיבָא, וְחַד פְּרִישׁ לְרִיָּאָה, וְחַד פְּרִישׁ לְכַבְדָּא; 14
דְּרִיָּאָה – בְּרִיָּאָה, דְּכַבְדָּא – כְּכַבְדָּא, דְּלִיבָא – פְּלִיגִי. מַר בְּרַ חֵיָא מוֹתֵנִי אִיפְכָא: דְּרִיָּאָה – 15
כְּכַבְדָּא, דְּכַבְדָּא – בְּרִיָּאָה, דְּלִיבָא – פְּלִיגִי. אֵל רַבִּי חֵיָא בְּרַ יוֹסֵף אָמְרָה לְשִׁכְנֵתָא דְרַב קִמְיָה 16
דְּשְׁמוּאֵל, אָמַר לִיה: אֵי הֲכִי אָמַר אָבָא, לֹא יָדַע בְּקִרְפוֹת וְלֹא כְלוּם. "נִשְׁבַּר הַשְּׁדֵרָה". תֵּנָּה 17
רַבְנָן: חוּט הַשְּׁדֵרָה שֶׁנִּפְסַם – בְּרֹבּוֹ, דְּכַרִּי רַבִּי, רַבִּי יַעֲקֹב אוֹמֵר: אֲפִילוּ נִיֶּקֶב. הוֹרָה רַבִּי בְּרַבִּי 18
יַעֲקֹב. אָמַר רַב הוֹנָא: אֵין הִלְכָה בְּרַבִּי יַעֲקֹב. וְכִפְתָּ רֹבּוֹ? רַב אָמַר: רֹב עוֹרוֹ, וְאָמַרִי לָהּ: רֹב 19
מוֹחוֹ. מֵאן דְּאָמַר רֹב מוֹחוֹ – כֹּל שֶׁן רֹב עוֹרוֹ; כִּמְאֵן דְּאָמַר רֹב עוֹרוֹ, רֹב מוֹחוֹ מֵאֵי? תָּא 20
שְׁמַע, דְּאָמַר נִיּוּלִי אָמַר רַב הוֹנָא: רֹבּוֹ שְׁאֲמֹר – רֹב עוֹרוֹ, מוֹחַ זֶה – כֹּל מַעֲלָה לֹא מוֹרִיד. 21
רַב תַּנְן בְּרַ אֲבִין תוֹה יְרֵבִי קִמְיָה דְרַבִּי, בְּרַק בְּרֹב עוֹרוֹ, וְקָא בְּרִיק בְּרֹב מוֹחוֹ, אָמַר לִיה: אִם 22
רֹב עוֹרוֹ קִיָּם, מוֹחַ זֶה אֵינוֹ מַעֲלָה וְאֵינוֹ מוֹרִיד. אָמַר רַבָּה בְּרַ חֵיָא אָמַר רַבִּי יוֹהֲשֻׁעַ בֶּן 23
לֹוי: נִתְמַרְךְ – פְּסוּל, נִתְמַסְמָם – פְּסוּל. אִיזוּחִי הַמְּרַכָּה, וְאִיזוּחִי הַמְּסַמְסָה? הַמְּרַכָּה – כֹּל 24
שֶׁנִּשְׁפָּף בְּקִיתוֹ, מִסְמָסָה – כֹּל שֶׁאֵינוֹ יוֹכֵל לְעַמּוּד. בְּעֵי רַבִּי יִרְמְיָה: אֵינוֹ יוֹכֵל לְעַמּוּד מִפְּנֵי 25
כְּבֹדוֹ, מֵאֵי? תִּיקוּ. בִּי רַב אֲמִיר: נִתְמַסְמָם – פְּסוּל, נִתְמוֹזְמוּ – בְּשֵׁר. מִיִּתִּיבִי, רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן 26
אֶלְעָזָר אוֹמֵר: בְּהִמָּה שֶׁנִּתְמוֹזְמוּ מוֹחָה – טְרִפָּה! – הִיא "נִתְמַסְמָם" אוֹתָמַר – אֵינִי? וְהָא לֹוי 27
הוֹה יְרֵבִי בִּי מִסּוּחָא, חֵיָא לְהוֹא בְּנָרָא דְטִרְיָה לְרִישִׁיָּה, אָמַר: "נִתְמוֹזְמוּ מוֹחָה דְרִין", לֹא 28
דִּלָּא חֵיָי? אָמַר אֲבִי: לֹא, לֹמַר שֶׁאֵינוֹ מוֹלִיד. עַד הִיָּן חוּט הַשְּׁדֵרָה? אָמַר רַב יוֹהֲרָה אָמַר 29
שְׁמוּאֵל: עַד בִּין הַפְּרָשׁוֹת. רַב דִּימִי בְּרַ יִצְחָק תוֹה קָא בְּעֵי לְמִיּוֹל לְבִי חוּזָא, אָתָא לְקִמְיָה 30
דְּרַבִּי יוֹהֲרָה, אָמַר לִיה: לִיָּחוּ לִי מִבִּין הַפְּרָשׁוֹת הֵיכָא? אָמַר לִיה: יוֹל אֵיִיתִי לִי גְדִי וְאָחֳוִי 31
לָךְ. אֵיִיתִי לִיה גְּדִי שְׁמִינִי, אָמַר לִיה: בְּלִיעָה טָפִי וְלֹא יָדַע. אֵיִיתִי לִיה כְּחוּשׁ, אָמַר לִיה: 32
בְּלִישׁן טָפִי וְלֹא יָדַע. אָמַר לִיה: תָּא אֲנִיֶּרְךְ גְּמָרָא, הֲכִי אָמַר שְׁמוּאֵל: עַד אָחַת – טְרִפָּה, 33
שְׁלִישִׁית – כְּשִׁרָה, שְׁנֵי – אֵינִי יוֹדֵעַ. בְּעֵי רַבִּי חוּזָא, בְּרִיָּה דְרַב יוֹהֲשֻׁעַ: 34

– לִשְׁן מוֹרְךְ, שֶׁנִּתְרַכְכָּה וְנַעֲשִׂית חֲמוּח בְּחוּךְ הַקְּרוֹם כְּבִים, וְנִשְׁפָּר מִרָאשׁו לְסוּפוּ וּמִסּוּפוּ לְרָאשׁו, וְאִם הֵיוּ נִקְבִין אוֹתוֹ הֵיוּ יִצָּא דֶּרֶךְ הַנֶּקֶב. וְאֵינוֹ יוֹכֵל לְעַמּוּד – מִפְּנֵי 1
שֶׁנַּעֲשִׂה צִלּוּל, אֲבָל לֹא כִּי בִּין שִׂידָה נִשְׁפָּךְ כִּיקוּתָן שֶׁל מִים, אֲבָל שֶׁאֲחוּזִין אוֹתוֹ וְנִנְיָן קִצְתוֹ לְמַעַל מִדֵּי הוּא נִכְפָּה וְנִפְּלָא. מִפְּנֵי כְּבֹד – שְׁהָיוּ עַבְדֵי וְכַבֵּד אֲבָל לֹא 2
נִתְרַכְּ כַּבְּפִיָּם, מֵהוּ? חוּלִי הוּא זֶה שֶׁמִּכְבְּדִיָּה, וְלֹא? וְכֹל הֵני נִתְמַרךְ וְנִתְמַסְמָם כִּבְלָל נִפְסַם חוּטוֹן הָא, דִּקְסִי לֹא לְרַבֵּן שֶׁמֹּחֶר לִיקוּי הוּא עֵתִיד לִינְקֵב וְלִיפְסַק, אֵי נִמִּי – 3
אִין פִּיסוּק גְּדוּל מוֹה. אָף עַל גִּב דְּאִמְרוּן: מוֹחַ זֶה לֹא מַעֲלָה לֹא מוֹרִיד – הֵני מִילֵי בַּהֲמִירָה, אֲבָל בַּהֲמִירָה לֹא – תִּיקוּ. עַד כִּי תִיקוּ דְאִסְרוּרָא לְחוּמָרָא. נִתְמַסְמָם פְּסוּל 4
כְּדִקְאִמְרַת. נִתְמוֹזְמוּ כְּשֵׁר – וְלִהֲכִי דִרַךְ נִקַּט נִתְמַסְמָם פְּסוּל, דִּלָּא תִימָא נִתְמוֹזְמוּ וְנִתְמַסְמָם חוּדָא הוּא וְלֹאִיפּלוֹגִי עֲלֵיהָ אַתָּא. נִתְמוֹזְמוּ – נִתְרוּקִן מִהֲמוּח מִקְצָתוֹ מֵאִילוּ. 5
מִרְיָה – "מִינִיגִיָּרָה לִיעֵל. נִתְמוֹזְמוּ מוֹחִיה דְרִין – דְּרֹאגִי הִיה עֲלִיו, בְּאוֹמֶה אִיר לֹא שֶׁנִּתְמוֹזְמוּ מוֹחִי. שְׁאֵינוֹ מוֹלִיד – תּוֹלִידוֹת אוֹתוֹ מִן מוֹחֵה הִיא אֲבָא. שְׂגִיד תַּנְשָׁה 6
שֶׁל יֶרֶךְ וְגִידִי הַגּוּיָה כִּרְפָּה מִחוּבְרִין לְחוּט הַשְּׁדֵרָה, שְׁהוּא מִתְפַּצֵּל וְרִינָא מִתַּחַת הַשְּׁדֵרָה וְנַעֲשִׂה עַד אֵצֶל הַיִּרְכִּים וְנִכְנַס לְחוּכֵה. עַד הִיָּן חוּט הַשְּׁדֵרָה – עַד הִיָּן חוּט 7
חוּט לְחוּט בְּהִמָּה טוֹרָה מִפְּשִׁקָּה? חוּטוֹ יִצָּא מִן הַמוֹח וְחוּלָךְ עַל פְּנֵי כֹל הַשְּׁדֵרָה הַאֲחִילָה עַד חוּט הַזֶּה. עַד כִּי הַפְּרָשׁוֹת – עַד כִּי הַפְּרָשׁוֹת – עַד מִקּוֹם שְׁהוּא מִתְפַּרֵּשׁ וּמִתְפַּצֵּל פְּצוּלִי. 8
כִּנְגֵי הַיִּרְכִּים הוּא מִתְחִיל לִיפְצֵל, וְיִצָּא רָאשׁ אַחֵר לִירֵךְ זוֹ וְאֶחָד לזוֹ, וְהֵאֲמַנְעִי יוֹרֵד לִזְנֵב. וְלִמְשָׁה מֵאִתּוֹן פְּצוּלִי כִּנְגֵי שְׁתֵּי אֲצַבְעוֹת הוּא חוּר וּמִתְפַּצֵּל עַד לְשִׁלְשָׁה, 9
וְלִמְשָׁה מֵחֵם עַד מִתְפַּצֵּל. כֹּל בְּהִירָבָה מִקְמוֹת עַד סוּפו. וְאִם נִפְסַם מִן הַמוֹח וְעַד כִּי הַפְּרָשׁוֹת חִלּוּ, כִּי מִקּוֹם שֶׁנִּפְסַם שֶׁם שֶׁרֹב – טְרִפָּה. וְאִם לִשְׁמַעוֹן וְרִינָא הַפְּרָשׁוֹת נִפְסַם 10
כַּד כִּבֵּשׁ כּוּחַ הַיִּרְכִּים מִתְעַצְמִין אֶת שְׁדֵרָתוֹ, וְאֵת מִנְהָ כִּבֵּר. אֵיִיתִי לִיה יְדֵי שְׁמֵן – שְׁחוּט וּמוֹשֵׁט. וְלֹא הִידָּה לוֹ שְׁחוּת עֲלֵבֵב עַד שֶׁתִּקְרַע וְיִרְאֵה לוֹ וְיִרְאֵה לוֹ וְיִרְאֵה לוֹ וְיִרְאֵה לוֹ 11
מִבְּפִנִים, וְהִידָּה מוֹרָא לוֹ מִבְּחוּץ, שֶׁחֲחוּט לָבֵן הוּא וְנִפְרַד מִבְּחוּץ כְּשֶׁנִּכְשַׁם בְּשֶׁר הָאֵילָה לְכָאן וְלְכָאן מִתַּחַת לְעֵצֵם, וְלֹא יָדַע – הַחוּט מִבְּחוּץ. הוּא צִרִיךְ לְכוּן עַד מֵלֹא 12
חוּט הַשְּׁדֵרָה, שֶׁאֵם נִפְסַם לְכָאן – טְרִפָּה. וְאִם נִפְסַם לְכָאן – כְּשֵׁר. בְּלִישׁן מִפִּי – וְהַעֲצֵם שֶׁל בּוּקָא דְאֵטְמָא דְחוּק בְּשֶׁר וּמִדּוּבֵק וְדוּחָק בֹּא אֵת מוֹחַ חוּטוֹ הַנִּפְצֵל עֲלִיו 13
עַד שֶׁנַּעֲשִׂה דָק וְאֵינוֹ נִיכָר. עַד אָחַת – כֹּל מִקּוֹם שִׁפְסַם מִן הַחוּצָא עַד בִּין הַפְּרָשָׁה רֵאשׁוֹנָה – טְרִפָּה. נִפְסַם בִּין הַפְּרָשָׁה שְׁלִישִׁית – כְּשֵׁרָה, שְׁנֵי – אִינִי יוֹדֵעַ. 14
עד

פולין *ג'נל"ע. על פי חקירה – למקום חבור הצואר והגולגולת. ופולין עצמן 1
– מוח שכנגד הפולין. חלל גדול – חלל האמצעי. חלל קטן – הרבה חדרים 2
קטנים יש לו סביב. כמפנין גדול – אמצעי שבאומה. חתם לבית הכספונות קתני 3
– ולא תני "לבית הסמפן", אבל לא תני "לבית החללים" אלא "לבית חללו". 4
קנה הלב – לקמן מפרש. במשהו – אם 5
ניקב. כל חלב מקרי "חלב", בין טמא בין 6
טהור. רישומן? אינו אלא לשון חבמים. כגון 7
גבי שתי חתיכות אחת של חלב ואחת של 8
שומן וחולצין מנה, דעל כדרך קרי לה שומן 9
משום דגבי חלוח תנייה. על גבי דפנות – 10
החורר על הצלעות מן השדרה. עד גבי 11
דפנות בלתי עקרי – ומאי חיותא תליא 12
ביה? שעל גבי דופני ריאה – קנה שומן 13
שיריד בין שתי ערוגות הריאה הדובק 14
בשדרה, ומחובר לחלל הכל. תלמא קני הו 15
– לאחור, שזקנה נכנס לתוה מתפצל 16
לשלשה. חד פריש לריאה – ומתחלק 17
בתוכה. וזן קטן מספונות. ריאה בי ריאה – 18
בנקב מוחה. דכבדא בי כבדא – עד שיטל 19
כלוה. כדחון (חולין מבא). גבי כבד: ולא 20
נשתירי ממנה כלום. דליבא פליגי – רב 21
דשמואל לעיל. איפכא – דריאה עד 22
שיטל כבדא. ודכבדא בי ריאה במשהו, 23
דליבא פליגי רב ושמואל. וכלישנא קמא 24
מסתברא. דהא קס ליה רבי יוחנן בחותיה, 25
דאמר לעיל (ועמוד א): ניקב למטה מן החוה 26
נידון כריאה. אכרה לשפעתיה דרב – 27
דאמר במשהו, קמיה דשמואל. ואכתי לא 28
הוה שמעי ליה. דרב בסורא הוה ראש 29
ישיבה, והתם הוה אמר שבתתיה, ושמואל 30
הוה בנדרעא. אבא – רב הוה קרי 31
ליה שמואל, דרב הוה עדיף מניה. אני 32
שמעתי: "אבא", ואית דורסי "אבא חבירי", 33
הוור רבי – שב מנעשה לידו והוורא 34
לחבמיר, ולא סמך על דבריו. רוב עורו – 35
אם נתחק רוב היקף עורו סביב. אף על פי 36
שהמוח לא נפרד כלום – טריפה. ואמרי לה 37
רוב מוחו – רוב שנפסק ונפרד מוחו 38
מבפנים, אף על גב שהעור כולו קיים – 39
טריפה. כל שכן רוב עורו – שהרי רוב העור 40
מחויק, וכיון שנפסק העור – רוב המוח 41
לפרד לצאת. נילוי – בין שחכם. דריק 42
עורו – ואשכח דלא איפסיק רוביה, והדר 43
בעי למיבדק ברוב מוחו דנידוהו נמי קיים. 44
נתמוזמו פסול – נתמססם פסול – רסנין, 45
ואותו השדרה קאי. אף על גב דהמסמס 46
קילא מהמרכה כדמפרש ואזיל, אפילו הכי 47
תנא תרתייורה, דאי תנא המסמסא לחודה 48
הוה מפרשינן דלדינן נשפך ביקתו. והמרכה 49
– לשון מורך, שנתרכבה ונעשית חמוח בתוך הקרום כבים, ונשפך מראשו לסופו ומסופו לראשו, ואם היו נקבים אותו היה יוצא דרך הנקב. ואינו יכול לעמוד – מפני 50
שנעשה צילול, אבל לא ככ בין שידה נשפך ביקתו של מים, אבל שאחוזין אותו ונניח קצתו למעלה מדיו הוא נכפף ונפול. מפני כבדו – שהיו עב וכבד אבל לא 51
נתרקב מבפנים, מהו? חולי הוא זה שמכבדיה, ולא? וכל הני נתרקב ונתמססם ככלל נפסק החוט הן, דקיס לרובן שמתוך ליקוי הוה עתיד לינקב וליפסק, אי נמי – 52
אין פיסוק גדול מזה. אף על גב דאמרן: מוח זה לא מעלה לא מוריד – הני מילי בבהמדיה, אבל בהמדיה לא – תיקו. עד כתיקו דאסרוירא לחומרא. נתמססם פסול 53
כדקאמר. נתמוזמו כשר – ולהכי דר נקט נתמססם פסול, דלא תימא נתמוזמו ונתמססם חדא הוא ולאפילוגי עליה אתא. נתמוזמו – נתרקבן מהמוח מקצתו מאילו. 54
מירייה – "מיניגיריה ליעל. נתמוזמו מוחיה דרין – דראג היה עליו, באומה איר לו לזח שנתמוזמו מוחו. שאינו מוליד – תולדות אוטו מן מוחו היא אבא. שגיד תנשה 55
של ירך וגיד הגוייה כרפא מחוברין לחוט השדרה, שהוא מתפצל ורינא מתחת השדרה ונעשה עד אצל הירכים ונכנס לתוכו. עד היכן חוט השדרה – עד היכן חוט 56
חוט לחות בהמה טורה מופשקת? חוטו יצא מן המוח וחולץ על פני כל השדרה האחילה עד חוט הזנב. עד כי הפרשות – עד כי הפרשות – עד מיקום שהוא מפרש ומתפצל פצולין. 57
כנגד הירכים הוא מתחיל ליפצל, ויצא ראש אחד לירך זו ואחד לזו, והאמצעי יורד לזנב. ולמשה מאתון פצולין כנגד שתי אצבעות הוא חור ומתפצל עד לשלשה, 58
ולמשה מהם עד מתפצל. כל בהירבה מקומות עד סופו. ואם נפסק מן המוח ועד כי הפרשות חללו, כל מקום שנפסק שם שרוב – טריפה. ואם לישמעון וריאה הן הפרשות נפסק 59
כד כבש כוח, הירכים מעצמין את שדרתו, ואית מנה כבד. איתי ליה יד שמן – שחוט ומושט. ולא היה לו שחוט עלבב עד שיתקרה ויראה לו ויראה לו ויראה לו ויראה לו 60
מבפנים, והיה מראה לו מבחוץ, שהחוט לבן הוא ונפרד מבחוץ כשנכנס בשדר האילה לכאן ולכאן מתחת לעצם, ולא ידע – החוט מבחוץ. והוא צריך לכונן עד מלא 61
חוט השדרה, שאם נפסק לכאן – טריפה. ואם נפסק לכאן – כשרה. בלישן מפי – והעצם של בוקא דאטמא דחוק בשר ומדובק ודוחק בו את מוח החוט הנפצל עליו 62
עד שנעשה דק ואינו ניכר. עד אחת – כל מקום שפסק מן הצואר עד בין הפרשה ראשונה – טריפה. נפסק בין הפרשה שלישית – כשרה, שניה – איני יודע. 63
עד

חולין. פרק שלישי – אלו טרפות דף מז עמוד א – מותר מהדרות "אבן ישראל" (שטיינזולץ) רנה

עד ועד בכלל או עד ולא עד בכלל – מאמר בפירוק (חולין נהא;), כי שיערא דשיערו חבמים להחמיר – ליכא למפשט מדי, דחגי מילי במשנה או בברייתא, אבל הכא מימרא דא. ואם תימצי לומר עד ולא עד בכלל פי פרשה מהו – אף על שאמר שמואל עד בין הפרשות. מכל מקום מספקא ליה, דרמלא מתחלת עובי פיצול ראשון עד פיצול שני שלמטה הימנו קרין בין הפרשות ראשון, ועד ולא עד בכלל, ואיני יודע או שזא מסוף עובי פיצול קרין בין הפרשות, שדוח בין הפרשות ממש, אבל מה שזא כנגד עובי החוט המתפצל לא מקרי בין הפרשות, וטרפה. אי נמי: משום הכי מספקא ליה, שזא פי פרשות עצמן, דהיינו עובי פיצול ראשון, הוי חוט המתפצל לשמאל ושמאל, למתפצל לאימין, דהא דנקט שמואל "עד בין הפרשות", ולא נקט "עד הפרשות" – לפי שהאדח מחזיל לצאת להתפצל קודם לחבירו. ופרשה אף עד ולא עד בכלל אינמינא ליה בפי פרשה האשונה, אבל אלא עד ועד בכלל – לא מצי למבעי פי פרשה שניה מהו? דממה נפשך הוי בכלל "איני יודע" כמו בין הפרשות שני, דהא עד בין הפרשות ראשון קאמר לטרפה וחו לא, ואם אינא דפי פרשה אינו קרין "בין הפרשות" – הוי לא אמרינן שיחא טרפה אלא עד בין הפרשות, ואין זה בין הפרשות, ואם הוא קרין בין הפרשות – האמר: שניה איני יודע, ובכלל שניה יש לו לחיות.

ואם תימצי לומר עד ועד בכלל פרשה עצמה מהו – פירש בקדוש: נפסק הפיצול עצמה מן החוט מהו? ונראה, דאפילו דאם תימצי לומר עד ולא עד בכלל הוה מצי למבעי פרשה עצמה, אלא תימצי לומר דפי פרשה בטרפה, אבל אי פי פרשה כשרה – אז דאי ליכא למבעי, דכל שכן פרשה עצמה, ועד יש לומר, דמכניה ליה אם נפסק הפיצול ברחוק ממקום חיבור, כנגד אדח השדרה שבין פיצול ראשון לפיצול שני, שזא בין הפרשות ראשון, והשתא לא מצי למבעי אלא אם תמצי לומר עד ועד בכלל, **מאי** לא ראשונה ושניה – הא דנקט שניה, משום דאי הויא טרפה – הוה שייך למבעי לא תוך בעיות בשניה מן הראשונה, ממקום חיבור ברוך קאמר, אלא למטה ממקום ששוכבת על הערק, דהיינו למטה מסוף עצם של כנף המחובר בגוף. **ורקא** – רבי יודאי לא היה צריך לברור, דאבוי גבאי של מלך היה, דנהגו בלשון תלמיד "חיה", כדאמר בפרק "בורר" (שחרירין תב), דכי הוה חתי ריש נהרא למתא כי חזי חזי רבנן אמר ליה "לך עמי בא חדרין". **הלכך** דענין ביות במקום מרה וכוית במקום שזא חיה – הכי קיימא לן, כדפסקין לעיל (מגא), הלכך כדרי האומר בבית. **ואמרי** לה קרמא תהא – כלומר, עם עילא, דאי תתאה גריא – הא פסקין בסמוך דבעני תרייהו, ואם כן לא הוה ליה לא כרב ולא כשמואל. איניקב

עד ועד בכלל – דאם קאמר: מן הראש ועד בין הפרשה ראשונה, וכל אותו "בין" בכלל – טרפה, או דלמא הכי קאמר: עד ולא עד בכלל – טרפה, שלישית – שרע, שניה איני יודע – הוא הדין לראשונה דמספקא ליה, וממילא משתמע, דאצטריך לפרושי "ראשונה ושניה איני יודע", דכיון דאמר דאי טרפה עד אחר ולא היא בכלל – מכלל דמבאן ועד שלישית מספקא ליה, חדא מנייהו הוא דנקט, ולא תימא שניה כעלשית לקולא. **אם תמצי לומר עד ולא עד בכלל פי פרשה מהו** – נפסק הדין הגדול כנגד פי הפיצול הראשונים במקום פיצול, מהו? בכלל טרפה הוא, או בכלל "איני יודע" הוא? מי אמרינן עד בין דוקא, ופי הפרשה **טרפה**, או לא דוקא? **ואם תמצי לומר עד ועד בכלל** – ליכא למבעי בפי הפרשה מדי, דהויא טרפה, דאפילו חוט שכנגד הפס שבין שני הפיצולים טרפה, וכל שכן פי פיצול הראשון, אלא הכי קאמרינא ליה: נפסק הפיצול עצמו מן החוט מהו? ובפרשה ראשונה קאי. **תירוש** כבשר – מאם נפסק הפיצול – כשרה. הכי גרסינן: **בין ראשונה ושניה לא שלישית** – מאי לאו פיצול ראשון, ואף על גב דחוט של חזיה עדיין בשלל טרפות, או בכלל ספק אחר? וכן שני, כשלל מורי. לשון אחר: "בין הפרשות" שני, צלעות קטנות של אליה, "פרשות" הוא בשר המפרש בין צלע צלע, (בבלי, עובי) ופי הפרשות – צלעות שבין פרשה לפרשה, גדי ששן – וי. בליעץ מפי – הצלעות נבלעין ואין ניכרין כשהוא חי. **בליצי מפי** – ונפסק הבשר והכל דומה לצלעות, וכל לשון זה אינו נראה לי, ומפי גאון שמעתי, **עד אחת** – עד בין הפרשה ראשונה, דהיינו צלע ראשונה של אליה, **טרפה** – אם נפסק החוט, **כני רב הונא עד ועד בכלל** – שאם נפסק החוט כנגד צלע הראשונה, טרפה, דאדח נמי קאי בין שתי פרשות, שיש הפרש בינו לצלעות הגדולות, **ולא עד בכלל** – ובכלל "איני יודע" הוא, **פי פרשה** – נפסק החוט אצל תחלת העצם או כל כנגדו ממש, מאי? **בדרי עצם חביב** ואיני יודע, או בהדי פרשה קמייתא חביב וטרפה? ולא נהירא, דהא דאי מן הפרשה הוא, אלא מבין הפרשות **פרשה עצמה** – דאם החוט כנגד פרשה שניה, בשר שבין צלע ראשון לשני, מהו? בהדי ראשון שדינן לא הוי טרפה, או תרבי צלע שני שדינן לא ואיני יודע? **תירוש כבשר** – אם נפסק החוט כנגד, ולחאי לישנא גרס: "מאי לא פרשה שניה", ומפי גאון אחר שמעתי: פרשה עצמה – נשבר הצלע עצמה, ולשון מורי הראשון הנוק, וסיגי מצאתי לו בהלכות גדולות דהוה עדיק, **עד למטה** – ממנפיה חזי חוט בהשדרה דרילי, ולריש לקיש **עד כנף בין אנפים** – וכו', ושלא ליה **רב נשיא** – שלחו בשבילי שילך אלכם, **והא אגן תנן** – גבי אלו כשרות במתניתין (חולין דף), וזרק ליה כלבהמה שלא נשתריי בה כית מן הכבד, דקסבר טרפה. **מפביל לא** – אוכלה, וכל מאכלם על ידי טבול חומץ או חרסות. כך שמעתי, אבל נראה בעיני דבאיסור והיתר טריף ומכשר הוה שייך למתני, חורק ומטביל לא שייך ביה, ומסתברא דהכי קאמר: רבי חייא זרק לא הכבד של כל בהמה, ולא היה אוכלה, ולא היה שפיל ליה, ורבי שמעון מטביל ליה, דאף על גב דלא בשר הוא – קאביל ליה משום תריליו בו, כדקיימא לן (ברכות מה), כל נפש מושב ביה, ובדאמרינן (חולין לגא), הרוצה שיבריא – חותך כזית בשר קודם שתצא נפשה, הילכך, אם לא נשתחיי כזית להעלות ארוכה שיחזור וירפא – טרפה, ולרבי חיאי לא כדי להעלות ארוכה, אלא שיורא פורטא מקום תליא ומרה, ושיורא במקום מרה בעין בלדקמן, עשירין מקפצין – רבי שמעון מן רבי בנו של נשיא היה, רימקין? לשון שרע, **פולמוסא** – עדיקא? – גמירי מניא חיה מלמא: כזית שאמריו במקום מרה יחא. **מקום חיה** – שחבד בין חיה ומלש, דהיינו מקום תליתא עשרי, **אם ראשונה דבוקה חות הבליות**, זה נראה לי ומצאתי, לישנא אחרינא: ביותרת הכבד, "איבירש" בלעז, חן טרפשיין, **תולכס מהו** – כזית חתמל, **מקום אחר**, אלא חצי כזית כאן וחצי כזית כאן, **מרודד** – מרוקע *טינביא בלעז, וגרע מכרצועה. נלדילה – נעקרה במקומות הרבה, **ומקעה בטרפשיה** – כאן מעט וכאן מעט, ובולה קיימא. **הא איכא** – הרי כולה קיימת. **רב נהמן** – קרמא תתאה כסירא ליה. **ביתונא דוריא** – מלבוש אדום שהיהא מנותח בו, ודאי – על שם שקרום תחתון אדום הוא, כדאמרינן לקמן (עמוד ב) כאהינא סומא. **דאגליד** – שניטל קרום העליון והופשט, כמו גלודה דמתניתין (חולין דף נא),

אבל אנבה אפילו כטרפא דאסא טרפה – ונראה דאם נמצאת העונותיתא לצד שמאל, כיון דלאו אורחא הכיני – טרפה. דהא מפרש טעמא משום דיעי ברייתא הכי אית להו. דהא דממעט אנבה ולא ממעט לצד שמאל – נקט גבה למעטי אפילו בימין. ואם שיתנה מקומה דיהי נראה להחית, מדמנעמיה דקדא. ואף כי רבינו שלמה מטרין חרם העונותא אל על אי שטרא אינה עומדת

במקומה, לא היה אוסר אם לאו דאיתא שנים. 1
אך מורי דודי זכרנו לברכה אמר שהיה 2
מקובל לאסור, ואפשר דטעמא משום דלאו 3
אורחיה בדיכי.

אפילו כטרפא דאסא טרפה — משום אבי
העזרי הדרב רבנו אבין כהנא דרב
רבנו יצחק כספרו, דדוק בשאר אונות וגב
היזאח הויא טרפה, אבל האונות סובבא דימין
התחתונה שדיא עליונה הסמוכה לצואר —
כשרה, דרבריה להפצל, וכתב בתשובה דאפילו
לא הויא כטרפא דאסא כל יד נפיתה —
טרפה, ואי לא הויא אפילו כהל כטרפא
דאסא — נראה לאבי העזרי שדיא כשרה.
רשיעא כאופתא — היינו שחלקה לגמרי,
אבל אם יש בה שום היכר בעלמא
— כשרה.

שְׁלִישִׁי בְּהֵיאוֹתוֹ לִפְנֵי – נִרְאָה דֹסְבֵר דְּבִתְרִי
וְזִמְנֵי חֵזֶק חֻזֶּק, כְּרִבִּי (בִּימֹחַ סֵב),
מִדְּמֵא לֹא מִתְּהוֹמִי: **אַלֵּא** יוֹכֵרֵי חֵדִּי
כְּכִרְתִּי – וְיֵשׁ סְפָרִים שֶׁכְּתוּב בָּהֶן "כִּכְרֶתְךָ", וְהִכֵּל
אַחֵר, וְכֵתֵב בְּעִקְרוֹ דְּהוּא צָבֵעַ דְּרֹחֵל וְתִרְגֹּם שֶׁל
תְּחִצִּיר "חֵדִּי אֶרְתִּי. אֲבָל דְּהוּא צָבֵעַ אֲנִידִישׁ
בְּלִיעוֹ, דְּהוּא דְּמִי לִרְקֵעָה. דְּהוּא שֶׁמִּשְׁמַע שְׂדוּת
דְּוִהֶה קֶצֶף לִכְתֵּלָהּ, דְּאִמְרִינֵן (בְּרִכּוֹת ב.ג.) כִּד
שִׁיבִין בִּי כִּד תִּכְתֵּל וְתִכְתֵּל. וְאִמְרֵת: דְּלֹחֵל דְּוִמֵּה לֵם
שֶׁפִּי דְּוִמֵּה לִרְקֵעָה וְלִפְנֵי טַא. וּמִתְּכַן כִּד אִמְרֵן
רְבִיעֵי תַם. דְּהוּא דִּפְסָלִין בִּפְרָק "לֹחֵל הַגְּזוּל"
(סוֹכֵה ל.ד.) אֲתִרְוֵן דִּירוֹק כִּכְרֶתִן – דְּרוֹק צָבֵעַ
אֲנִידִישׁ. וּמִדּוּם נִרְאָה דְּמִכּוֹחַ אוֹ אֵין לִחֲכֶשֶׁר
שֶׁפִּי אֲתִרְוֵנֵי הִידּוּקִים, דְּלֹק נִסְק כְּכִרְתִּי
לִמְעֻט שָׂר אֲנִידִישׁ יִקְרֵת. וְהִכֵּא נִמֵּי לֹא חֵדִּי
דְּרוֹק כְּכִרְתִּי, דְּלִיעוֹל גְּבִי יִדּוּקָה כְּשֶׁרָה מִדְּבִיר
נִתָּן, פִּרְשׁ דְּקִרְבָּנֵי שֶׁלֹּא יִדּוּקָה כְּעִשְׂמִי, אֲלֵמָא
כְּכִרְתִּי לֹא דְּרוֹק. וְכֵן נִרְאָה, דְּלֹא אֲתִי לִמְעֻט
אֲלֵמָא דְּרִמְדֵּי לִשְׁלוּת מְוִדּוּקֵי וּבִיעֻתָּה. דְּכֵל
מִינֵי אֲרִי' יִדּוּקֵי אֲרִי, כְּדָמֵן מִסְכַּת גְּנֵיטִים
(וְתוּסַפְתָּא פֶּרֶק א' הֲלָכָה ג') יִדּוּקָה כְּכֵן טוּס.
וְאִיבֵאל לִמְאֵן דְּאִמֵּן כְּשֶׁרָה. וְאִמְרִינֵן בִּפְרָק
"אֲרֵכְבֶּה נִדְרִים" (בְּרִים ל.ב.א.) "יִדּוּק אֶרְצִיכִי"
שֶׁהִידּוּק (בִּכְבִּיבִים כְּוֹחֵת מְרִיגְלוֹת) שְׁלֹא עָלֵת
עֵינִינִם בְּמִמּוֹן, וְיִתְעַסֵּק בְּהִצְלַת נַפְשׁוֹת וְלֹא

אֵינְקוֹב, עוֹלָאָה לֹא אֵינְקוֹב
וּבִינֵי הוּא. אִמֹר עוֹלָאָה אִמֹר
קִיתוֹן - בְּשֶׁרָה. אִלְמָא
שְׁמִיהּ חֲסָרוֹן. אִיתִיבִיהּ רַבִּי
אִשְׁחָקְהָ; מַאי חֲקָרָהּ? א
אִלָּא לֹא - מִבְּפָנִים, וְשִׁמְעַ
חֲסָרוֹן. לֹא, לְעוֹלָם - מִבְּתַ
- אִלָּא אִתְרַבּוּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן
בְּשֶׁרָה, וְכֵן פֶּסֶק רַבִּיעַ קְלוּמֵינָא דְהוּק.

הסמפונות - הגי מילי נקב דלית ביה חסרון, אכל נקב דאית ביה מורה. רבי חנניה חלש, על לבניה רבי נתן וכל גזילי הדור, אייתר ונאכשרה. אמר רבא: והוא דקיימי סמפונות. אמר ליה רב אחא דענינא? אמר ליה: מיתנינן צעא דקנינא, ושפכינן לה בגויה; אי ריאה שנימקתה, וקרום שלה קנים - משורה. תניא נמי הכי: ריאה

דְרִימָא לֹא־פִתָּא = בקעת עצים, וכדמפרש. בְּנִישְׁתָּא = שקשה משורש כעץ.
דְּפִחְזִיָּא = קשה. דְּחִינִי מִנִּי כְּנִישְׁתָּא. דְּנִפְחִיא = נעשת לבנה בבקעת. דְּחִינִי נִכְר
כְּחֹתָא. דְּחִיכָל מִתְחַבֵּא בְּחִתְדֵּךְ גְּמֹור וּבִסְדֵּךְ, אֵלֶּכּ כְּמִרְאָה חִפְרֵשׁ נִכְר
בו – כְּשֶׁרָה, וְלֹא שִׁיעָא בִּי אֹפֹתָא. **כְּבֹחֲלָא** = צֶבַע כְּחֹל, שְׂהוּת כְּמִרְאָה
1*לְוִלְרִי, לֹא יִרְזַק וְלֹא שְׁחֹר. **כְּרִיזָא** =
דְּאָקָא – מְרַפָּה. אֲמֵר
לְאֹפֹתָא. מְרַפָּה. אֲמֵר:
יְיָ: בְּנִישְׁתָּא, אִיכָא דְּאָמְרִי:
אֵן, וְאִיכָא דְּאָמְרִי: דְּשִׁיעָא,
כְּרָא: כְּבֹחֲלָא – כְּשֶׁרָה,
נִנְיָא: שְׁחֹר – אֲדֹם הָא,
מְרַדְבִּי נִתָּן, אֲדֹמָה –
יְיָ נִתָּן אֲמֵר: פֻּעַם אַחַת
שְׁמֵלָה בְּנֵה, שְׁמֵלָה בְּנֵה
שְׁלִישִׁי – הִבְיָאתוּ לִפְנֵי.
לֵה: בְּתִי, מִתְּמִינִי לֵעַד
מִלְּהָ אֹתוֹ וְתִתִּי, וְהִיו קֹרִין
וְשׁוּב פֻּעַם אַחַת הִלְכְּתִי
הִלְכְּתִי לִפְנֵי, שְׁמֵלָה בְּנֵה רֵאשֹׁן
הִבְיָאתוּ לִפְנֵי, אֲרִיתִיו
מִתְּהָ בִּי דִם בְּרִית; אֲמִרְתִּי
פֻּלֹּב בִּי דְּמֹן. מִתְּמִינִי לֵה,
וְתוֹ "נִתָּן הִכְבֵּל" עַל שְׂמִי.
כְּשֶׁרָה, כְּכִשְׁלָא – מְרַפָּה,
"וְהו" אֲמֵר רַב סָמָא בְּרִיה
כְּשׁוּתָא, וְכְמוֹרְקָא, וְכִגְנֹן
קָה דְּכֶשֶׁרָה חִיבִי דְּמָא?
בְּרִיאָה – מִיִּיתִין סִפְיָא
לֵאל – וְדָא מִחֲמַת מִגֹּלָא
כִּינֵן עֲלֵה דְּרָפָא אִי רֻקָּא,
מְרַפָּה. אֲמֵר רַב יוֹסֵף:
רִיאָה – אִינוּ קְרוֹם. אֲמֵר
"אִי יִדְעִין חִיקָא אֹשׁוּשָׁא
אִי רֻקָּא, אִי מִבְּצִבְצָא
אִי לֹא יִדְעִין לֵה – מִיִּיתִי
תִּבְיָנִי לֵה בְּגוּהָ, בְּחַמְיָי
לְרִבִּי שְׁמַעוֹן אֵיצְטְרִי, לֹא־שְׁמַעוֹן תֵּנָא
מִתְּמִינִתִּי דְּפִלְגִי רַבִּי שְׁמַעוֹן אֲנִיקָבָה וְלֹא
אֲחִסְרָה, דְּבִנְקֵשׁ שִׁישׁ בִּי חֲסֹרֹן מִוּדִי. דְּקִימִי
סִימְפֻנָּא – שְׁלֹא יִמְנוֹק חֲקִינוֹתָא. מֵנָא
יִדְעִין – שְׁמַא יִמְנוֹקָה אַחַת מִתָּן. מִיִּיתִין
צִנָּא דְּקִינוֹי – עֲקִידָה שֶׁל חֲרֵס מִתְּחַפֵּה
כֹּאֲבֵר שְׁקִירָא* וְשִׁפְטִינִי בִלְעוּ, דְּשִׁיעָא
הִיא, וְנִרְאָה יִפֹּה. וְשִׁפְטִינִי בִלְעוּ –
קִרְעִים חֲקִרֹם הִכְלֵ נִשְׁפֹּר. שְׁוִרְיָי חִיורִי
3*שִׁקֵּשׁ בִּלְעוּ. מְרַפָּה – וְלֹא דָאִי נִרְאָה
שְׁמִיזִיךְ הַסְמַפֻּנוֹת הָאֵלֶּיךָ. נִימוּקָה – תְּלִיקָה
מֵאִלִּיָּה מִקְצֵתָה, וְאִינֵה נִשְׁבַּח כְּקִינוֹת, אַךְ
בְּמִקְצֵתָה לֹא נִשְׁאֵר כְּלוֹם. אֲפִילוּ מִחוּקָה
רְבִיעִית – חִלל חֲסֹרֹן מִתְּחִיבִי רְבִיעִית
הִלְכֵהּ.

וְהָיָה דְרָבָא לְרַב אֲשִׁי: מָנָא
 שְׁלֻחוֹת

תַּת בַּה שְׁוִיִּין חִוּרִי - מְרַפָּה, וְאִי לֹא - בְּשֶׁרָה. אָמַר רַב נַחֲמָן:
 נִימְוֻקָה, וְקִרְוִם שְׁלָה קִיָּם, אֶפְיֻל מַחֲזֻקֵּת רִבְעִית - בְּשֶׁרָה. נִשְׁלָה

חולין. פרק שליש - אלו טרפות דף מח עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל" (שטיינזלץ) ר'לן רש"י

שלפוחית - קרום שהולד מונח בה, ובלעז "מריץ". לקמן בפירוקן (חולין נה.ב) הניא. היא האם, היא טרפוחית. ואכרי להם - לא גרסין. ובשני הגלים לא אמרו להם כלום. בשלישי עמדו למנען. ורבו המתירין והיתירוהו. הסמוכה לדופן - בדוקה בצלעות. אין חוששין לה - שמא ניקבה. אלא תלינן

שלפוחית - היינו במקום שהולד מונח. אבל נקב כים השתן או נישל - טרפה. ומה שלא הוזכר לא במשנה ולא בגמרא - שמוז' הוי בכלל ניקבו דחיקן. מיייתנן סבינא דחליש פומיה - דהיינו כשלא העלתה צמחיה, אבל העלתה צמחיה - אפילו איכא ריעותא בדופן לא תלינן בדופן.

ר"ת נחמיה בריה דרב יוסף דב בריק לה בפשושי - איכא ריעותא בדופן קאי, בדפרש בקונטרס. ועתה נהנינן לחסורף כל הסכרות, ואין בדוקין אותן לא בדופן ולא בפשושי. אמר רבא, ובין לא דסביק בבשרא - פרישו: נאחו ומסוכר היטב בבשר, כמו "צמר מסוכר" וחולין ל.ב. ולבחי נקט "סביק" ולא נקט "סריק". ובתשובה בר שר שלום גאון כתב: דבין סריק וסביק, ובין לא סביק וסביק - פרישו: הלכתא כרבנא, אלא כרב נחמן דאמר: ריאה שניקבה דופן סותמתה בשורה. ומשמע מתוך דבריו דרבינא לא בא לפשר דבריו שר כל נחמן, אלא כרבא דפשיטא. וכן נראה. ודפריך עליה דהעלתה צמחיה חוששין לה ומי אמר רב נחמן הכי? והאמר רב נחמן ריאה שניקבה דופן סותמתה כשרה ולא משני: האי דסביק אי דלא סביק. ועוד, דפריך רבא: ויסק לרבינא ולא לרב נחמן - משמע דלרב נחמן לא בעי לא סביק ולא סריק, ואין נקב פוסל שם. שדופן סותמתה ומיחו לא ידעינן מנא ליה שלא ידא הבה כרבינא שהוא כתר? ושמן קאי אין לא רבינא סתמא שהוא בכל התלמוד שהיה חבירו שר כל אשי, שזולד ביום שנות רבא. מרבא בר יוסף להשיב על דבריו. ובהלכות טרפות לא רבינו גרסום כבת דריאה הסמוכה לדופן אף במקום רבייתו דאנו, וסורכה וסוכבה בבשר שבין הצלעות לא בצלעות עצמן - בדרינא ליה בפשיה עם הצלעות, ואן גוררין בהשר עם הסריכא ומנפחין לה, אם עולה בפשיה - כשרה. דכיון שהסריכא קיימת סותמתה כל הצדק - לא תיפרק עור, שר בדמיוקס רבייתו קיימת. ובקונטרס פירש דסביק בבשרא היינו דוקא בבשר שבין הצלעות, אבל בצלעות עצמן לא. לא למעשי קרום שעלה ממוחת מכה בריאה - האי נמי הוה מצי למימר: למעושי שלא במקום רבייתו.

העלתה צמחין מהו אמר ליה כשרה - דהא דאמר לעיל דחוששין לה - היינו בסורכה לדופן, דמוכחא מילתא שהסריכא מוחמת נקב. שדרה רב עוקבא בר חמא: אילו איניקב בדופן להרה מאי - טרפה, ליתני נקובת הדופן? - ליטעמך, הא דאמר רב יצחק בר יוסף אמר רבי יוחנן: מרה שניקבה ונקב סותמתה - פשרה; אילו איניקב פבר להרה, מאי - טרפה, ליתני נקובת הפבר? אלא, פי ניקבה דלא מצינה מיטרפא - לא קתני, הפא מצינה מיטרפא - לא קתני. בעא מצינה רבא בר פנה משמואל: העלתה צמחין מהו? אמר ליה: פשרה. אמר ליה: אף אני אומר כן, אלא שחתלמדיים מונוין פדבר, דאמר רב מתנא: מליא מוגלא - טרפה, מים זמים - פשרה. אמר ליה: הויה כבוליא אחמור. רבי יצחק בר יוסף הוה קאזיל בתריה דרבי ימייה בשוקא דטבחי, חנהו להנד דקיימין צמחי צמחי, אמר ליה: לא בעי מר אומקעא? אמר ליה: לית לי פריטי. אמר ליה: אקפא. אמר ליה: מה אעביד לך, דכי אתו לקמיה דרבי יוחנן, משרד להו לקמיה דרבי יהודה ברבי שמעון, דמורי פה משמיה דרבי אלקון ברבי שמעון להיפתיא, וליה לא סבירא ליה. אמר רבא: פי הוה מסוגין פתריה דרב נחמן בשוקא דגלדיא

בו, וכשחיתתה קלטת הריאה אצלך. העלתה הריאה. צמחין - **מליץ סביבות סמיכתה לדופן. הואיל וחזוין בה ריעותא - תלינן למכה בדירה. דחיש פומיה - פיו חודר ודק חותך יפה, שלא יקרע קרום הריאה במושכו אותה מן הדופן. בריק לה בפשושי - לאחר שפירקוה ומצאו מכה בדופן - מנפח בה, לא מנפצא מיה - טרפה, שהרי ניקבה. הכי גרסין: בשלמא הכא תלינן בדופן ובשרה - ולא גרסין "אי ריעותא בדופן". כלומר, בשלמא לא בריק לה, דאי לא מנפצא לא אמרינן ניקבה ונסתמה, דכיון דאיכא למיתליה בדופן - תלינן בה, ובשרה. אלא הכא - גבי תרתי אנוי, מכדי סרכא זו וחמת מכה היתה, הי מנייהו דאקבי טרפה, והאי דלא מנפא ויקא - קרום עלה בה וסתמה. ופי אמר רב נחמן הכי - דהעלתה צמחין חוששין לה, מכלל דאי פשיטא לה דניקבה הריאה לא מנייהו לה טימית הדופן? הים במקום רבינא - במקום שהריאה והדופן גדלין כאחד וסוכמין תמיד, דכי מיפרק הריאה סריכא, היכל בשורה. ולי אמר רב נחמן חוששין לה, למעלה ברחוב החלל, כנגד האומא הגדולה. דכיון דרחוקה הריאה מן הדופן - מיפרקא הריאה סתימה. ואפילו הכי, כי לא העלתה צמחיה - אמר אין חוששין לה, דתלי לה בדופן. ובהא כאבינא סביא קן, דחוששין לה, ולחומרא אזלינן בדארייתא. מקום חיתוכי דאנוי - שמוך לצואר הלבמיר החלל. ובהא הילכתא כרב נחמן, דליכא דפליג עליה. דפבר בבשרא - שנשכתה נאחות הריאה בבשר שבין שתי הצלעות, דהוי סתימה שריא דלא מיפרקא. אבל בצלעות עצמן - אין זו סריכא קיימת. אלמא נקב הוא - דאפילו הכי פי סביק מנפחתה - ניקב - דמחניא סתימה לריאה שניקבה. ניקב - הגוי שר אדם. פסול - משום כרות שפכה. מפני שהוא שותת - ואינו יורה כחץ, קיימין לו (גדה מ.א.ל) כל שכבת זרע שאינו יורה כחץ מני מוליד. נסתם - הנקב אחרי כן. כשר - לבא בקהל מפני שהוא מוליד. דאנוי קרום - אבל סתימה דופן - סתימה דאמיתא היא. מתקפין בי - השתא סותמתה, אילו איניקב דופן להרה ריאה כנגד דופן הריאה לאחר זמן, מאי - טרפה, דאילו לא סתימה דופן. ליתני - במתניתין נקובת הדופן בשר שאר טרפות, דיש בהמה שטרפה בכך דלא מנייה טרפא - דטרפות מוחמת ריאה בא. צמחין - **מליץ, מונוין דבר - מגומגומין צמחין - היינו מוגלא. לא בעי מר אומקא - רוצה היה לדעת אם יכשירנה ואם לאו. לית לי פריטי - כבירא ליה - לרבי יוחנן לא סבירא ליה לאכשורי, ומיטרפ נמי לא הוה טריף לה נידוליה, דלא שמינא ליה מריבה. מפנין - אזלינן. מסגי - לשון פוסט. דגלדיא

הטבחים יקפיו לי באמנה. כמו "החזוני מקיף" (אבות פרק ג משנה טז), לשון אמנה. וליה לא כבירא ליה - לרבי יוחנן לא סבירא ליה לאכשורי, ומיטרפ נמי לא הוה טריף לה נידוליה, דלא שמינא ליה מריבה. מפנין - אזלינן. מסגי - לשון פוסט. דגלדיא

חולין. פרק שלישי – אלו טרפות דף מוז עמוד ב – מתוך מהדורות "אבן ישראל" (שטיינזלץ) תוספות

שדרה לקמיה דרבי יצחק נפתא – לא מפני שקבל לקשיותם, כדפריש בקונטרס, דלעיל (חולין מזב). שני דלא צריכא אלא לרבי שמעון, אלא משום דלמלא אי הוה ריאה קמן הוה מניקבה, ואף על פי שרבי אמי הקשה לעיל קושא זו לעולא מנעיתין דהריאה שניקבה או חסרתה – קיבל תירוצו של עולא. ויש פסרים דגרסי:

לרמא א

הוה ריאה קמן הוה מניקבה – לא משום דרך הוושט מניקב ואתא, דאם כן אמאי מכשר בסמוך בחתיכה דרבדאי אלא בעי למימר: דרך הסמפונות נניקב, ונבנס בריאה מבפנים? קופא לגוי אי קופא לבר – אין לפרש כשהמחט קמצתה חוץ לכבד ומקצתה בתוכו, אבל בלול בתוך הכבד – כשרה בכל ענין, דסמפונא נקט ואתא, דאם כן אמאי דרך מוושט נקוב ואתא? אלא אי קופא לגוי – לצד סמפון של כבד קאמר, ואפילו כולה בתוך הכבד, ונראה, דדוקא גבי כבד יש חילוק בין קופא דלגוי לקופא לבר, אבל בריאה – כשרה בכל ענין, דקרבנה לקבה וסמפונא דריאה יש לה ריוח וחלל גדול. וכן אם נמצאת בתוך הקורקבן – כשר, שדרך הוושט בא מחט עם הדבאכל, שהקורקבן תלוי בוושט.

אבל

הגלגלא, ואמרי לה: בשוקא דרבנן, חוי הגד דקנימן כנדי כנדי ולא אמר להו ולא מדי. רבי אמי ורבי אסי הוו חלפי בשוקא דמכפריא, חוי הגד דקנימן מיני טיפי ולא אמרי להו ולא מדי. אחמר, מחט שנומצאת בריאה – רבי יוחנן ורבי אלעזר ורבי חנינא מכשרי, רבי שמעון בן לקיש ורבי מני בר פפשי ורבי שמעון בן אלעזר טריפי. לימא בהא קמיפלגי, דמר סבר: חסרון מבפנים – שמייה חסרון, ומר סבר: לא שמייה חסרון? – לא, דכולי עלמא: חסרון מבפנים לא שמייה חסרון, והכא בהא קמיפלגי, מר סבר: סמפונא נקט ואתאי, ומר סבר: נקובי נקוב ואתאי. הריא מוקטא דאשתתח בהחיתוכא דריאה, איתיהב לקמיה דרבי אמי, סבר לאכשוריה, ואיתיהב רבי ירמיה, ואיתיהב רבי ירמיה: הריאה שניקבה או שחכרה, מאי חסרה? אילמא מבחוץ – היינו ניקבה! אלא לאו – מבפנים, ושמע מינה: חסרון מבפנים שמייה

הדר שדרה לקמיה דרבי יצחק נפתא, סבר לאכשוריה; איתיהב רבי ירמיה, ואיתיהב רבי ירמיה: הריאה שניקבה או שחכרה; מאי חסרה? אילמא מבחוץ – היינו ניקבה! אלא לאו – מבפנים, ושמע מינה: חסרון מבפנים שמייה חסרון! הדר שדרה לקמיה דרבי אמי ומרפה. אמרי ליה: והא רבנן מכשרי! אמר להו: הן הכשרי – שיודעים מאיזה טעם הכשרי, און מאיזה טעם נכשרי? דלמא אי הוה ריאה קמן מניקבה! – טעמא דליתא, הא איתא ולא מניקבה – פשרה? והאמר רב נחמן: האי סמפונא דריאה דאיניקב – טרפה! – הווא – לחבירו אחמר. – והאמר רב נחמן: האי דרורא דכנתא דאיניקב לרבי חביריה – מוני עליה! אמר רב אשי: טרפות קא מדימי להדרי? אין אוקרין כטרפות זו דומה לזו, שהרי חותכה מוקא – ויתיה, חותכה מוקא – ויתיה! הריא מוקטא דאשתתח בסמפונא רבה דריאה, איתיה לקמיה דרבנן טרופאי, לא אמרו בה לא איסור ולא היתר, היתר לא אמרי בה – כשמעתייה, איסור נמי לא אמרי בה, כיון דבסמפונא רבה אשתתח – אמיא: סמפונא נקט ואתאי. הריא מוקטא דאשתתח בחתיכה דכבדא, סבר מר גריה דרב יוסף למימירפה. אמר ליה רב אשי: אילו אשתתח בבשרא כפאי גונא, הוה מריף מר? אלא אמר רב אשי: הויא, אי קופא לבר – נקובי נקוב ואתאי, אי קופא לגוי – סמפונא נקט ואתאי. והני מילי – באלימא, אבל קטניתא – לא שנת קופא לגוי, לא שנת קופא לבר – נקובי נקוב ואתאי. ומאי שנת ממוחט שנומצאת בעובי

וגדלאי – רצענין. כני כני – צמחין גדולים כבדים בריאה. מיני – צמחים גדולים מבדיר וכבר הוקש כסלע, ואלו הן אותן המוצין בהבמות שלנו בריאה, ואין מראיתן דומה לריאה, אלא דומין כמראה מוגלא, ולאו היינו אטום בריאה וחולין מזב, דאטום אין שם צמח ואינו משתנה בן הריאה, אלא שאין עולה בנפוחה. מחט שנומצאת בריאה – ואין הריאה נקובה מבחוץ, ואין הרוח יוצא ממנה. חסרון מבפנים – שהברול אוכל הבשר בסיביותיו כשהמחט ששחבה שם ומסחרה, דכי רסנין: לא דכולי עלמא לא שמייה חסרון – דהא הכי אוקימנא לעיל (חולין מזב) דאכשרי ריאה שנשפכה כקתין, ועוד, אי רסנין דכולי עלמא שמייה חסרון, אי נמי סמפונא נקט ואתא כדמפרש, מכל מקום כיון שנמצא בבשר הריאה – אי אפשר בלא חסרון כדפרשית. סמפונא נקט ואתא – דרך הקנה נבנס, ובסמפונות, והן הסמפונות נכשרו, ומכל מקום כדמפרש, וזמן לא ניקב. ואף על פי שאין דרך הקנה בלבוש, אפילו הכי, הוואל דאיתא לריאה קמן ולא חיוני דאיתאנא – דעל כרחיך סמפונא נקט ועל, וריעותא דלא חותין לא מחזקין, נקובי נקבי – דרך הוושט בא ונבנס, שאין דרך הקנה בלבוש, ונקבה את הדקין, ויצאה ונקבה את קרום הריאה ונבנס לתוכה, והלכתא בתוך רבנן דמכשרי, דהא רבי יוחנן ורש לקש – הלכה כרבי יוחנן, ועוד, דקם ליה בשטיתיהו רבי אמי ורב אשי, דאמרי לקמי: אי קופא לגוי – סמפונא נקט ואתא. אלאמא עבידא קבד כיסבס לתורב מחט, ולא מחזקין איסורא הוואל ואין נקב ניכר בו. ודוקא כי אתא כולה ריאה לקמן, אבל נחתכה קודם שבא לפניו – וחישינן דלמא אי הוה ריאה קמן הוה נקובה, והיה פסך רבי אמי לקמן בשמעתין. בחיתוכא – לאחר שנחתכה נמצאת באחד החתיכות. סבר לאכשוריה – דקסבר סמפונא נקט, וחסרון מבפנים לא שמייה חסרון. שדרה קמיה דרבי יצחק – דא משום דך קושא, דהא איכא לשנוייה דכשנין לעיל (חולין מזב), לעולם מבחוץ, ולרבי שמעון אצטריך, אי לא משום דנחתכה הריאה לא סמך אנמריה למימר סמפונא נקט ועל, דלמלא אי הוה ריאה לקמן הואי נקובה. ותרע דמשום דך ספיא, דהר ביה, דהא כי הדר אתרדורא קמיה טרפה מהאי טעמא. והא רבנן – דלעיל מכשרי, רבי יוחנן ורבי אלעזר ורבי חנינא. שיודעין מאיזה טעם הכשרי – שהרי בא תל

הריאה לפנינום וריאה שלמה, הלכך על כרחיך דרך הקנה נבנסה. דלמא – הוה נקובה, שרוב הנבנסין – דרך הוושט נבנסין ודאי נקבה. איתא – לריאה ולא ניקבה. כשרה – ומשום טעמא דבסמפונא נקט ועל. ונודי נמי דדרך הסימפון בא – הרי לא בסמפונות נמצאת, ועל כרחיך ניקבה הסמפון ויצאה לבשר דריאה. ואמר רב נחמן: האי סמפונא דאיניקב – טרפה! לחבירו אחמר – אצל פיצול כשמחפצל מבחירו נקב, אצל פיצול כשמחפצל מבחירו נקב, דכין דדופן חבירו קשה הוא, "יירש"ש בלעז – עומד כנגדו, ואינו סותם הנקב ולא מגין עליו, אבל ניקב לאחר פיצולו ברחוק – בשר הריאה שדוח רב נבנס נקב ומגין עליו. והא לא אמרין דילמא איניקב לאחור, דאחורי ריעותא לא מחזקין אי לא איתתווק, בנן היכא דליתא לריאה קמיה, דעל כרחיך חזקה היא זו שרוב הבלבולין אין נבלעין אלא דרך הוושט, ומשם לא יצתה בתוך הריאה בלא נקיבת דקין וריאה. כנתא – אנטריל בלעז, חלב טהור. הדרוא דכנתא – דקין הסובבין אותו סביב כעגולה. דאיניקב לחביריה – שניקב באותו צד שבינו לחבירו, שלא ניקב צינור שבכולו. שחרי חותבה ככאן ומתה וחיתבה ככאן וזיה – נחתך בשר רגלים למעלה מצומת הגידין ולא נשבר העצם). כשרה. נחתכה למטה במקום צומת הגידין, אף על פי שנמוך ככאן – טרפה, כדאמרין לקמן: וכן שניטל צומת הגידין, בפרך "בהמה הניקבה" (חולין נעצ). ואף על פי שלח נחתך העצם. רבנן טרופאי – הך רבנן דלעיל, רבי מני ורש לקש ורבי שמעון, דטרפי למחט שנומצאת בריאה. כשמעתייהו – דמחזקי ריעותא מספיא, דחישינן שמא דרך הוושט נבנסה תחלה, וניקבה כרס או דקין ויצתה. כיון דבסמפונא רבה אשתתח – מי מכוונה לאתו סמפון אם דרך וושט נבנסה? הלכך דברים ניכרים על כרחו דבסמפונא נקט, ועל דרך הקנה. וקובי לסמפונות הריאה. הוה טריף מר – במניה, כלומר, וכי נקובת הכבד טרפה הווא? אי קופא לגוי – אם ראשנה קובד שדאי נקובה בו נחתב בתוך הכבד, ויודעה שרובי פונטיה יוצא לתוך חלל הבמה – ודאי סמפונא נקט, ואחר כך ניקב, הווא? את הסמפון ויצא לכבד וממנו לחוץ. ואי קופא לבר, לחלל הבמה ופיה לתוך הכבד – ודאי דרך הוושט נבנסה תחלה, וניקבה דקין, ויצתה ונבנס פיה לכבד. באלימא – מחט עבה שאינה יכולה לנקב דרך קופא שלה. אבל כבטינתא, כגון מחסין שלנו שמנקבין בשר אפילו דרך קופא שלהן.

חֻלּוּץ. פֶּרֶק שְׁלִישִׁי – אֵלּוּ טִרְפוֹת דָּף מִט עֵמּוּד א – מִתּוֹךְ הַמְּהוּדוֹת “אֶבֶן שִׁטְרָל – (שִׁטְרָלוֹץ)” רִמָּא רִשִׁי

אֶבֶל יְהוּדָא מְבּוּע בּוּע – פִּירֶש הַקְטֵסֶר: לְמֹאנִן דְּחִישׁ בְּמִחַט חִישׁ נְמִי הִכָּא. וְאֵם כִּן
זוּהוּ דְלֹא כְּהִלְכָתָא, דְּקִימָא לָן הִלְכָתָא כְּרִבִּי יִחְזִין מְכּוּשִׁי לַעֲלִי. אֶבֶל נְרָאָה,
דְּאִפִּילוּ רַבִּי יִחְזִין – בְּמִחַט הוּא דְּחִלְטִין שְׂבָתָהּ דְּרֹךְ הַשְּׁמִפְנוּת. אֶבֶל קִשְׁיָתָא יְהוּדָא,
שְׁחָם גִּסְסִי וְאִנְיָן יְכוּלִין לֹאמַר בְּרִיחוּ דְּרֹךְ הַשְּׁמִפְנוּת – חִישְׁינִין שְׂבָתָה נִיקְבָּה חִשְׁוֹר
וְנִכְסֵנָּה כְּבֵבֵד. **כְּהֵנִים** נְהוּ בּוּ דְּהִיתֵר – הוּא
דְּרִין שְׂרָאִלִים. וְכֹהֲנִים נִדְּקִי – לִפִּי שְׁחֻבָּה
נִתְּנָה לְכַהֲנִים.

מֵאִי מְסִיעֵי עֵלְמָא – דְּמִשּׁוּם פִּעֵם אַחַת לֹא הִיָּה
קוּרָאוּ “מְסִיעֵי כְּהֵנִי”. וְהַקְדוּשׁ בְּרִיךְ
הוּא מְסַכֵּם עַל יָדָם – וְלִרְבִּי שִׁמְעֵאל לֹא
אֶרְצִיָרָא קָרָא לְהוּ, דְּפִשְׁטֵיט מְסַכֵּם, כִּיּוֹן
שָׂעִיָּה לְהֵם לְבָרִךְ.

וְאֶבְרַכְהוּ מְבָרֵכִין – וְאִפִּילוּ גִּוִּים הַמְבָרְכִים
אֵת יִשְׂרָאֵל מְתַבָּרִכִּין, כִּדְרָתָא
בִּירוּשְׁלַיִם דְּבִרְכוּת, דְּהוּאָּו גּוֹי יְדִיבִּיב שְׂמֹרָה
לְרַבִּי שִׁמְעֵאל, אִמּוֹר לֹא מְלִיחָה כְּבֵר אֱלֹהִים
פִּירוּשׁ: אִינִי צִרְךָ לְחַחֲדוּי לָךְ שְׁלוֹם, שְׂבַרְכְּךָ
כְּתוּבָה מֵאֶבְרַכְהוּ מְבָרֵכִין.

שֶׁאִמֵּר מְשׁוּם אַבְתוּי מֵהוּא הִיא דְּתֵנָּה בִּי –
פִּירוּשׁ: קְבֵלָה הִיתָה בִּירוּ שֶׁל רַבִּי
אֲשֶׁעִיָּא דְרַבִּי שִׁמְעֵאל מְשׁוּם אַבְתוּי הִתִּיר,
אֲבָל לֹא מִתּוֹךְ בְּרִייתוֹ וְדִקְדֹק, וְלֹא רִסְרִס
דְּרַבִּי רַבִּי שִׁמְעֵאל שֶׁאִמֵּר מְשׁוּם אַבְתוּי, וְלֹא
דְּבִירֵי רַבִּי שִׁמְעֵאל” סָתֵם. דְּהָא מִבְּסַנְכָא
מִתְּכַפְּינִן לִיה, וּמִפְּרֵשׁ דְּרִמְשׁוּם אַבְתוּי, דְּקִאֲמַר
רַבִּי אֲשֶׁעִיָּא – הִיעִינִי מְשׁוּם אַבְתוּי, וְלִיה לֹא
סְבִירָא לִיה. וְהָא דְקִאֲמַר: שֶׁאִמֵּר מְשׁוּם
אַבְתוּי מֵאִי הִיא – הִיעִינִי אוֹתָהּ בְּרִייתָא שְׁחִיד
רַבִּי שִׁמְעֵאל חֹלֵב הַקְבָּה, שְׂתָתָה אִמּוֹר שְׁוָאָה
מְשׁוּם אַבְתוּי, מֵאִי הִיא.

לְהַבִּיא

קְבֵלָה. אֲמַר רַב מִשְׁרָשָׁי: כְּוֹתִיבָה דְּאֶבְרָה דְּאֶבֶן מִסְתַּבְּרָא, דְּהָא תְּלִינִן בְּזֹאֵב. מוֹרְנָא – פְּלִיגִי בַּה
רַב יִסָּף בַּר דּוּסָא וְרַבְּנָן, חַד אֲמַר: קוּדְמָא שְׁחִיזְתָּה פִּרְשִׁי, וְחַד אֲמַר: לְאַחַר שְׁחִיזְתָּה פִּרְשִׁי. וְהִלְכָתָא:
לְאַחַר שְׁחִיזְתָּה פִּרְשִׁי. “רַבִּי שְׁמַעוֹן אֹמֵר: עַד שְׁחִיזְתָּה, אֲמַר רַבָּה בַּר תַּחְלִיפָא אֲמַר רַב יִרְמְיָה בַּר
אֲבָה: עַד שְׁחִיזְתָּה לְמַפְּחוֹן דְּגוֹל, יִתִּיב רַב אֲבָה פְּמִיָּה דְּרַבִּי הוֹנָא, וְיִתִּיב וְקָאָמַר: אֲמַר רַבִּי
מִלּוֹךְ, אֲמַר רַבִּי הוֹשֵׁעַ בֶּן לִוִּי: הִלְכָּה כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן. אֲמַר לִיה: מִלּוֹךְ עֲרֻכְבָּהָ אֶקְאֻמְרֵךְ? אִין הִלְכָּה
כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן קָאָמַר! בִּי סָלִיךְ רַבִּי יִרְמְיָה, אֲשַׁכְּמַחֵה לָרַב כִּיבִי דִּיתִיב וְקָאָמַר, אֲמַר רַבִּי מִלּוֹךְ, אֲמַר
רַבִּי הוֹשֵׁעַ בֶּן לִוִּי: הִלְכָּה כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן. אֲמַר לִיה: חַיִּי דְמָר, דְּאֵנָּה וְרַבִּי חִיָּיָא בַּר אֲבָה וְרַב אֲסִי
אִישְׁלַעֲיִן לְאַתְרֵיהּ דְּרַבִּי מִלּוֹךְ, וְאֲמַרִי לִיה: אִי אֲמַר מַר הִלְכָּה כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן? וְאֲמַר לָן: אִין הִלְכָּה
כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן אֲמַרִי. וְאַתָּה מַה בִּידְךָ? אֲמַר לִיה: חַיִּי אֲמַר רַבִּי יִצְחָק בַּר אֲמִי אֲמַר רַבִּי הוֹשֵׁעַ בֶּן לִוִּי:
הִלְכָּה כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן, וְאִין הִלְכָּה כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן, “נִישְׁקָבָה חֻקְבָּה”. אֲמַר רַבִּי יִצְחָק בַּר נַחֲמָנִי אֲמַר רַבִּי
אֲשֶׁעִיָּא: חֹלֵב שְׁעָל גַּבִּי קָבָה – כְּהֵנִים נְהוּ בּוּ דְּהִיתֵר, כְּרַבִּי יִשְׁמַעְאֵל שְׁאֻמֵּר מְשׁוּם אַבְתוּי, וְסִימְנִיד,
יִשְׁמַעְאֵל כְּהֵנָּה מְסִיעֵי כְּהֵנִי. מֵאִי הִיא? דְּתֵנָּה: “כֹּה תִּכְרֹכּוּ אֵת גְּבִי שִׁטְרָל” – רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל אֹמֵר:
לְמַדְנֵי בְּרַכָּה לִישְׁרָאֵל מִפִּי כְּהֵנִים, לְכַהֲנִים עֲצָמָן לֹא לְמַדְנֵי; פִּשְׁהוּא אֹמֵר: “וְאִנִּי אֶבְרַכְהוּ” – הָיוּ
אֹמֵר: כְּהֵנִים מְבָרְכִין לִישְׁרָאֵל, וְתַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְבָרֵךְ לְכַהֲנִים. רַבִּי עֲקִיבָא אֹמֵר: לְמַדְנֵי כְּרַכָּה
לִישְׁרָאֵל מִפִּי כְּהֵנִים, מִפִּי בְּנוֹהֵר לֹא לְמַדְנֵי; פִּשְׁהוּא אֹמֵר “וְאִנִּי אֶבְרַכְהוּ” – הָיוּ אֹמֵר: כְּהֵנִים מְבָרְכִין
לִישְׁרָאֵל, וְתַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְסַכֵּם עַל יָדָם. אֵלָּא רַבִּי עֲקִיבָא כְּרַכָּה לְכַהֲנִים מֵאָה לִיה? אֲמַר רַב
נַחְמָן בַּר יִצְחָק: מִ”וְאֶבְרַכְהוּ מְבָרְכִיךָ”. וְמֵאִי מְסִיעֵי כְּהֵנִי? – דְּמֹאֲקִי לֹא לְכַרְכַּת כְּהֵנִים בְּמִקּוֹם כְּרַכָּה
לִישְׁרָאֵל. רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל שְׁאֻמֵּר מְשׁוּם אַבְתוּי, מֵאִי הִיא? דְּתֵנָּה: “אֵת כָּל הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל הַקְּהָר”
(וְגו’)

בְּמִיָּצֵר חֻדְהוּ. שְׁמִתוֹךְ דְּחִלּוֹךְ דִּקְרֵעַ כְּרִיטֵה בְּצִפְרִינִי. וְכַמּוּדָה אִינִי – בְּכָל מְקוֹם שְׁוָאָה יוֹדֵעַ שִׁכּוֹל לַחֲלוֹת. כְּוֹנֵן נִקְבָּה חֶשְׁרִישׁ בַּסָּבִין, וְהָא שְׁחִלְשָׁה מְלַמְעֵלָה בְּחֻקָּהּ וְאוֹדֵר כִּן נִמְצָא
שֶׁנֶּקֶב. וְהִלְכָתָא תְּלִינִן. מוֹרִישִׁי כְּבֵר – מִרְיֵש דְרִשְׁנָן הַשְּׁמַעֲמִיעַן לְעָם דְּבִרְבִּי כְּשִׁדְּהִי דוֹרֶשׁ. אֲבֹהֵה דְרָאָה – רַחֵם אֲתָּא תְּלִינִן בְּזֹאֵב – דְּאִמַּר בְּפִרְקָא קַמֵּן נִמְצָא
(ט.א.) אֲבָּא זַאֵב נִטְלָא אֵת בְּנֵי מַעֲמִים הַמְּבָרְכִין שְׁכֻתָּן בְּקֵתָן. מוֹרִיט – תּוֹרַעֲלָת יוֹהֲדָא מִן דְּרָאָה וְנִקְבָּה. קוּדְמָא שְׁחִיזְתָּה פִּרְשִׁי – מִן יִרְיָאָה, וְנִקְבָּה וְתוֹרַעֲלָת
מִלּוֹךְ עֲרֻכְבָּה – חֲדִיר עֲבֵרִיבִים. אִין הִלְכָּה כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן קָאֲמַר – וְהָא מֵאָה מִבִּיד – רַבִּי כִּיבִי שִׁילִיָּה לְרַבִּי
יְהוּדָא. וְאִין הִלְכָּה כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן – גְּמָרָא אֶפְסִי לִיה. וְכִישְׁבִּיָּה דְּאִתְרַחֲזָה נִפְסִק הַלְכוּתָא הִלְלוּ הַפְסוּקוֹת סָתֵם בְּגִמְרָא. כְּהֵנִים – שְׁחֻבָּה נִתְּנָה לְהֵם מֵאִתּוֹ בְּזוֹכֵר הוֹבֵת. נְהוּ בּוּ
דְּהִיתֵר לֹאכְלוּ. וּמְשׁוּם רַבִּי שִׁמְעֵאל נִקְטִי לְהֵם, וְסִימְנִיד – שְׁוָאָה וְתוֹרַעֲלָת, חֲדִיר וְחִיָּיָא מְסִיעֵי כְּהֵנִי – תְּמִיד הוּא שְׁוָאָה וְיִמְקִיל לְהֵם. וְלִקְמִיָּה מִפְּרֵשׁ
הִתִּיר. **מֵאִי הִיא** – הִכָּא מְסִיעֵי כְּהֵנִים. וְאִנִּי אֶבְרַכְהוּ – הִכָּא מְסִיעֵי כְּהֵנִי – שְׁחֻבָּה רַבִּי עֲקִיבָא נִמְי אִית לִיה
בְּרַכָּה לְכַהֲנִים מְקָרָא אֲחִירָאִין. בְּמִקּוֹם בְּרַכָּה לִישְׁרָאֵל – אַעֲלֵ בְרַכַּת יִשְׂרָאֵל. רַחֵם עֲרִישָׁא, דְּמִשְׁמַע שְׂמִתְבָּרֵכִין חֵן עַם הַשְּׁוָאָה.

חֹלֵב

עוֹבֵי בֵּית הַכּוֹסוֹת – בְּסוֹף הַכֶּרֶס שְׁקִירִים פְּצִיָּא יֵשׁ בּוּ עֲשִׂישִׁי כְּכּוּבָה, וְשִׁפְתָּ דְּחִפּוֹ
כְּפּוֹלָה, שְׁתִּי דְּפִגְמוֹת אֲדוֹקִין וּבּוּ זֶשׁוּמוֹן מַחְבָּר, וְקוּרִין לּוּ **דְּכּוּלְיָן. **מִצֵּר חֲדָר** –
שְׁחֻבָּה אֵת דְּרוֹפֵן הַפְּמִינִית וְאֵת נִקְבָּה אֵת הַשְּׁתִינִי. **כִּשְׂרָה** – שְׂחִירָתָה מִנְיָה עֲלִיָּה.
מִשְׁנֵי צִדִּין – שְׁחֻבָּה הַשְּׁתִינִי דְּרֹאֲהָ לְחֵלֶב הַנּוֹף. **מִרְפָּה** – וְלֹא אֶמְרִינִן הִכָּא דְלֹא

נִקְבָּה אֵלָּא אֵת הָאֲתָתָא אִי קוּפָא לְבַר, שְׁנִמְצָאָה
קוּפָא שְׁלֵה חֲתוּבָה בְּרוּפֵן וְפִיה כִּרְלָה בְּתוֹךְ
הַכֶּרֶס – וְאִין מַבְחִין נִכְנְסָה, שְׁחֻבָּה אֵת
הוֹשֵׁט וְאֵת אֵד דְּקִיק; וְכִיבָּה לְחֵלֶב הַנּוֹף,
וּמִשֵּׁם חוֹרָה וְנִכְנְסָה לְעוֹבֵי בֵּית הַכּוֹסוֹת, וְעִבְרָה
כְּבֵר כִּרְלָה אֵת הַדּוֹפֵן הַחִיצוֹן, וְלֹא הַסְפִיקָה
קוּפָא שְׁלֵה לְעִבְרָא אֵת דְּרוֹפֵן הַפְּמִינִי. דְּאִי
מַבְחִינִים בְּאִתָּהּ, וְעִבְשִׁי וְאֵת מִתְחַלְתָּה לְצֹאֵת
דְּרֹךְ עוֹבֵי בֵּית הַכּוֹסוֹת – אִין דְּרֹךְ הַקּוּפָא לְנִקְבָּה,
וְנִמְצָא טִרְפָּה. אֵלָּא מְדַקְרֵיבָה שְׂרָה – שְׁמַעֲנִין
מִנְיָה לֹא הִכָּא דְּמִצְוִינָה לְמִימַר סְמִטָּוָא נִדְּקִי
וְעַל, כְּוֹנֵן בְּרַחֲמֵי דִּשְׁמֵי רַחֲמֵי: דְּרֹךְ הוֹשֵׁט שְׁלֵה עַד
הַלּוֹם וְעִבְשִׁי הִיא מִתְחַלְתָּה לְנִקְבָּה, וְאִפִּילוּ קוּפָא
לְבַר – אִי טִרְפִּינִי. **אוֹבִלְיָן** וְשִׁפְשִׁין דְּחֻקָּה
– וְתוֹתוֹן דְּחֻקָּה נִכְנְסָה קוּפָא שְׁלֵה בְּבִשְׁר.
וְלִיבְרָק, אָף עַל בִּד קוּפָא לְבַר, הוֹדִיל לֹא חֻזָּת
נִקְבָּה יִצְאָה לְחוּץ – כְּשִׂרָה. **הוֹנָא מִר טִרְפָּה** –
דְּקִסְרִי: קוּבִיבִי נִקְבֵּי. שְׁלֵה נִכְנְסָה אֵלָּא דְּרֹךְ
הוֹשֵׁט, וְנִקְבָּה כִּרְס אוּ שְׁוֹט אוּ דִקִּין, וְיִצְתָה.
מְבַשֵּׁר – כִּיּוֹן מְשִׁמְפּוֹנָא אִישְׁתַּבֵּחַ, אֲמִרְנִי: מִי
מִיכּוּנָה לְחִכְסֵנָּה בְּסַמְפּוֹן וְזִ? אֵלָּא דְּרֹךְ הַקְבָּה
נִכְנְסָה, וְהַקְבָּה קִרְיָא כְּבֵד מְסִכּוֹן זֶה לִזֵּה
דְּהַבְתְּחֻלָּק סְמוּךְ לִישְׁרָאֵל, וְגַם קִנָּה לִזֵּה וְקִשָּׁה
כְּתוּבָה מִתְחַלְתָּה לְסַמְפּוֹנֵה בְּרִישָׁא הַחֲדָר, וְהִיא
לְזֹמַר כְּנִכְנְסָה מִמְּסַפּוֹן (הַכְּבֵד) וְהַקְבָּה לְסַמְפּוֹן
אִין כְּבֵבֵד, וּמִשֵּׁם עֲלֵתָה לְכַבֵּד דְּרֹךְ הַשְּׁמִפְנוּת.
שְׁקִירָה נִלְיָמָא “דְּרִפּוּפָא” – שְׂחִיבִילָה
לְכַלְכִּים. **קִשְׁיָתָא** – גִּרְעִין שֶׁל תְּמִרָה.
מִיפְּנוּנָא – כְּבֵבֵד נִקְטָה, וְעַל דְּרֹךְ הַקְבָּה נִכְנְסָה.
אֵת דְּרֹךְ הוֹשֵׁט נִכְנְסָה – אִינֵיה רְאוּיָה לְנִקְבָּה
לְלוֹם לְצֹאֵת מְשִׁם וְלַחֲלוּר לְיִכְנֵס כְּבֵבֵד אֵת דְּרֹךְ
נִקְבָּה, וְאַף עַל גַּב דְּלֹא נִפְקָא – שְׂאִינָה יִכּוֹלָה
שְׁחֻבָּה דְּרֹךְ הַשְּׁמִפּוֹן שְׂחִירָצִין לְחִיצוּתָהּ, עַל
לִשְׁתַּמּוֹן דְּרוֹק. מִיפְּנוּנָא הוּא דְּרִבְלִי – לִפִּי
יְדֵי נִעְנִיעִי, שְׁנַעֲמֵנָה הַמְבִּירָה בְּחִלְכִּיָּהּ יָמִים
רַבִּים. נִכְנְסָה תְּמִיד מַעֲט מַעֲט בְּמִקּוֹם דְּרוֹק
שְׂאִינָה יִכּוֹלָה עֲכִישִׁי לְצֹאֵת. מִרְבֵּל – לִשְׁחַן
כְּבֵרָה שְׁמַנְעֵנִים אוֹתָהּ, כְּמוּ “אִיִּיתִי אֲרַכְלָא
וְקִמְבְּרָה” בִּ”אֵלּוּ מִצִּיאוֹת” (כְּבֵב מִצְעָנָה כְּוֵב).
מִיכּוּבָה בּוּע – בְּמִחַט, וְנֹאנִן דְּטִרְפִּין בְּמִחַט טִרְפִּין
נִמְי כְּהָא. **לֹאכִילָה** – הֶאֱכִילָהּ אוֹתָהּ כְּמוּ
שְׁוָאָה. **אוּ עַל יְדֵי סַמְנִין** – כְּשִׁמְעִירֵכִין
דְּהוּא. **אוֹתוּא כּוּוּוּא רִיָּאָה** דִּידָה **כִּאֲרִיכָה** –
שְׂחֻבָּהוֹן לְנִקְבָּה בְּרִינִי רִיָּאָה שְׁלֵה שְׁוָה
אֲרִיכָה. לִפִּי שְׁחַמְסִינִן מְבָרְכִין בַּר, וְאִי
מְסַלָּא דְּעִתָּה – כְּמוֹת שְׁוָאָה מִתְרָה –
לִיקְטוֹן אוֹחַ שְׁלֵם עִם הִירָאָה כּוּוּוּא וְלִיכּוֹל,
וְנֹאנִן דְּקִאֲמַר. וְכִיבִי שְׁוָאָה וְאִי סְלָקָה דְּעִתָּה
לֹאכִילָה לִיקְטוֹן בְּרוּיָה וְלִיכּוֹל. **הִכָּא**
דְּמִשְׁמַשְׁמַשׁ יְדֵא דְּרַבְּחָא – אִינִי שְׁמַעֲתָה

בְּמִיָּצֵר חֻדְהוּ. שְׁמִתוֹךְ דְּחִלּוֹךְ דִּקְרֵעַ כְּרִיטֵה בְּצִפְרִינִי. וְכַמּוּדָה אִינִי – בְּכָל מְקוֹם שְׁוָאָה יוֹדֵעַ שִׁכּוֹל לַחֲלוֹת. כְּוֹנֵן נִקְבָּה חֶשְׁרִישׁ בַּסָּבִין, וְהָא שְׁחִלְשָׁה מְלַמְעֵלָה בְּחֻקָּהּ וְאוֹדֵר כִּן נִמְצָא
שֶׁנֶּקֶב. וְהִלְכָתָא תְּלִינִן. מוֹרִישִׁי כְּבֵר – מִרְיֵש דְרִשְׁנָן הַשְּׁמַעֲמִיעַן לְעָם דְּבִרְבִּי כְּשִׁדְּהִי דוֹרֶשׁ. אֲבֹהֵה דְרָאָה – רַחֵם אֲתָּא תְּלִינִן בְּזֹאֵב – דְּאִמַּר בְּפִרְקָא קַמֵּן נִמְצָא
(ט.א.) אֲבָּא זַאֵב נִטְלָא אֵת בְּנֵי מַעֲמִים הַמְּבָרְכִין שְׁכֻתָּן בְּקֵתָן. מוֹרִיט – תּוֹרַעֲלָת יוֹהֲדָא מִן דְּרָאָה וְנִקְבָּה. קוּדְמָא שְׁחִיזְתָּה פִּרְשִׁי – מִן יִרְיָאָה, וְנִקְבָּה וְתוֹרַעֲלָת
מִלּוֹךְ עֲרֻכְבָּה – חֲדִיר עֲבֵרִיבִים. אִין הִלְכָּה כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן קָאֲמַר – וְהָא מֵאָה מִבִּיד – רַבִּי כִּיבִי שִׁילִיָּה לְרַבִּי
יְהוּדָא. וְאִין הִלְכָּה כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן – גְּמָרָא אֶפְסִי לִיה. וְכִישְׁבִּיָּה דְּאִתְרַחֲזָה נִפְסִק הַלְכוּתָא הִלְלוּ הַפְסוּקוֹת סָתֵם בְּגִמְרָא. כְּהֵנִים – שְׁחֻבָּה נִתְּנָה לְהֵם מֵאִתּוֹ בְּזוֹכֵר הוֹבֵת. נְהוּ בּוּ
דְּהִיתֵר לֹאכְלוּ. וּמְשׁוּם רַבִּי שִׁמְעֵאל נִקְטִי לְהֵם, וְסִימְנִיד – שְׁוָאָה וְתוֹרַעֲלָת, חֲדִיר וְחִיָּיָא מְסִיעֵי כְּהֵנִי – תְּמִיד הוּא שְׁוָאָה וְיִמְקִיל לְהֵם. וְלִקְמִיָּה מִפְּרֵשׁ
הִתִּיר. **מֵאִי הִיא** – הִכָּא מְסִיעֵי כְּהֵנִים. וְאִנִּי אֶבְרַכְהוּ – הִכָּא מְסִיעֵי כְּהֵנִי – שְׁחֻבָּה רַבִּי עֲקִיבָא נִמְי אִית לִיה
בְּרַכָּה לְכַהֲנִים מְקָרָא אֲחִירָאִין. בְּמִקּוֹם בְּרַכָּה לִישְׁרָאֵל – אַעֲלֵ בְרַכַּת יִשְׂרָאֵל. רַחֵם עֲרִישָׁא, דְּמִשְׁמַע שְׂמִתְבָּרֵכִין חֵן עַם הַשְּׁוָאָה.

חֹלֵב

לְהִבִּיא חֶלֶב שֶׁעַל בֶּיץ הַדֶּקֶן — לא היה צריך ליתכחב (ויקרא א') את החלב המכסה את הקרב; ובריתא בל חלבל אשר על הקרב' ושמן מבינין אף שעל הדקין, או שעל הקיבה לאידך, ולמעט חלב שעל גבי דפנות כתביה, כדרישו בתורת כדונים.

חֶלֶב טהור סתם — לא מיידי הבא בריאה ושמן סתומה, או נסכרה בשמן. דפשיטא דטרפה, דסתמינו דו אינה כלום, דאין שמון לריאה ואין זה שמון של חלב, ולאי מיידי הבא אלא כגון דקין שניקבו וחלב הכנתא סתם את הנקב, שהוא שמון שלחם, ותמיד שוכבים בו, ואדוק זהו מזה הדיואי סתמיה מעלייתא. וחלב העשוי ככובע נמי דאצטריך למימר דאינו סתם — היינו כגון טרפשא דליבא, כדאמר לקמן, שדן חלב כדל כה שעה, אבל בריאה אין שום חלב סתם. **חֶלֶב חֹד** חמי — נשאל לרבינו יצחק על מנת שנמצא בקדוקין, וניקבה הכיס שלו וגם כשרה, רק שהיה שמון סתם למעלה, והחירי. דלא מבטיל לן הבא אלא חלב חיה, שכנגדו בבמהה טמא, אבל חולב טהור דרקע, שלא מצינו כנגדו טמא — פשיטא דסותם, דמיהדק שפיר.

רַב ואיסורא דאורייתא וכו' — כדרב פפא הלכה, ומסתברא דרבא נמי חזר בה דקאמר לקמן משמיה דרב נחמיה: חימצא וכו' חימצא חד סתים וחד לא סתים. **וְשֹׁאֵר** כל המשקין מותרין — ואם תאמר: כמאן? הא אפילו רבנן דבסמור לא שרו אלא משהו ויש לומר: דהוא חדין לביול, ואותו משהו דבט — משום דפליג רבי שמעון עלייה, אבל בשאר מדה.

לְקַמְיָה דְרִבְכָּא, אָמַר רַבָּא: לְמָאי נִיחָוֵשׁ לָהּ? **הָרָא, דְּהָא אָמַר רַב שֵׁשֶׁת:** **חֶלֶב טָמֵא נָמִי סוֹתֵם, וְעוֹד, הַתּוֹרָה חִסָּה עַל מִזְבֵּחַ שֶׁל יִשְׂרָאֵל.** **אָמַר לִיה רַב פֶּפֶא לְרַבָּא: רַב, וְאַיִסוּרָא דְּאוּרִיתָא, וְאַתָּא אֲמַרְתָּ: הַתּוֹרָה חִסָּה עַל מִזְבֵּחַ שֶׁל יִשְׂרָאֵל? מַיְמוּנִין בְּנוֹדָק אֵינְלִי לִיה בְּחִתְקָא דְרִבְכָּשָׁא, אֲתָא לְקַמְיָה דְרִבְכָּא, אָמַר רַבָּא: לְמָאי נִיחָוֵשׁ לָהּ? הָרָא, תַּנָּן: שְׁלֹשָׁה מִשְׁקִים אֲסוּרִים מִשּׁוּם גִּילּוֹי - חֵיזֵן וְחִמְצָא וְחֶחֱלָב, וְשֹׁאֵר כָּל הַמִּשְׁקִים - מוֹתָרִים. וְעוֹד, הַתּוֹרָה חִסָּה עַל מִזְבֵּחַ שֶׁל יִשְׂרָאֵל. אָמַר לִיה רַב נַחֲמָן בַּר יִצְחָק לְרַבָּא: רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְסָבֵגת נִפְשׁוֹת, וְאַתָּא אֲמַרְתָּ: הַתּוֹרָה חִסָּה עַל מִזְבֵּחַ שֶׁל יִשְׂרָאֵל? רַבִּי שְׁמַעוֹן מָאי הִיא? דִּתְנִינָא: מִשְׁהָ אֵין בָּהֶם מִשּׁוּם גִּילּוֹי - צִיר וְחִמְצָא, שְׁמֵן דִּבְשׁ וּמוֹרִים. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: אִף הֵן יֵשׁ בָּהֶן מִשּׁוּם גִּילּוֹי. וְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: אֵין רְאִיתִי נֶחֱשׁ שִׁשְׁתָּה צִיר בְּצִירָן. אָמַר לִי: שְׁמִיָּא הוּא, וְאֵין מְבִיאִין רְאִיָּה מִן הַשּׁוּמִים. אָמַר לִיה: אוּדִי לִי מִיֵּהת בְּצִיר, דְּהָא רַב פֶּפֶא וְרַב הוּא, וְרַבִּי דִּרְבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבְּנָן, שֶׁ הָיוּ לָהּ גִּילּוּיָא - שְׂדֵי לֵהּ בְּצִיר. אָמַר לִיה: אוּדִי לִי מִיֵּהת בְּרִבְשׁ, דְּרִבְשׁ שְׁמַעוֹן בָּן אֱלֶעָזָר קָא' בּוֹתִינִי, דִּתְנִינָא: וְכֵן הָיוּ רַבִּי שְׁמַעוֹן בָּן אֱלֶעָזָר אוֹסֵר בְּרִבְשׁ. אָמַר רַב נַחֲמָן: חֶלֶב הָעֵשׂוֹי כְּכֹבֵעַ אֵינוֹ סוֹתֵם. הִיאָהּ? אָמַר לִי חִיָּיָה דְכִרְכִּישָׁא, וְאָמַר לִי: טֶרְפָּשָׁא דְלִיבָא. אָמַר רַבָּא, שְׁמַעִית מִיֵּהת דְּרַב נַחֲמָן תִּרְתִּי: חִימְצָא וְכוּ' חִימְצָא, חֹד סתִים וְחֹד לא סתִים, וְלֵא דִּעְנָא נִי מִיֵּהתִי, רַב הוּנָא בַר הוּנָא בְּרִיה דְּרַב נַחֲמָן אָמַר: בַּר חִימְצָא - לא סתִים. אָמַר רַב טַבּוֹת, וְסִימְנִיד: יֵפֶה כַּח הָבֵן מִכַּח הָאֵב. הִי חִימְצָא וְהִי בַר חִימְצָא? תָּא שְׁמַע, דְּאָמַר רַב נַחֲמָן: אֵינְהוּ - מִיכָל אֲכָלִי,**

וְגו' - לְהִבִּיא חֶלֶב שֶׁעַל גִּבֵּי הַדֶּקֶן, דְּבָרֵי רַבִּי שְׁמַעְיָאֵל, רַבִּי עֲקִיבָא אָמַר: לְהִבִּיא חֶלֶב שֶׁעַל גִּבֵּי הַקֶּבֶה. וְרַמְבַּמִּי: "אֵת הַחֶלֶב אֲשֶׁר עַל הַקֶּבֶה" - רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: מִזֶּה חֶלֶב הַמִּכְסָּה אֵת הַקֶּבֶה קְרוּם וְנִקְלָף - אִף כָּל קְרוּם וְנִקְלָף. רַבִּי עֲקִיבָא אָמַר: מִזֶּה חֶלֶב הַמִּכְסָּה אֵת הַקֶּבֶה תוֹתֵב קְרוּם וְנִקְלָף. אִף כָּל תוֹתֵב קְרוּם וְנִקְלָף, שֶׁלֹּא רִבּוֹן מִשְׁמִיָּה דְּרַבִּי יוֹחָנָן: כִּד הִיא הַצִּנְעָה שֶׁל מִשְׁנֶה, וְאַיִפּוֹךְ קָמְיִיתָא. מָאי הוּיָת דְּאִפְכַּת קָמְיִיתָא? אִיפּוֹךְ בְּתַרְיִיתָא! - שְׁאֵנִי הָכָא, בִּינּוֹ דִּקְתָּנִי "מִזֶּה" - דְּיוֹקָא. - אִי הָכִי, דְּרַבִּי שְׁמַעְיָאֵל? דְּרַבִּי עֲקִיבָא וְלִי! אָמַר רַב נַחֲמָן בַּר יִצְחָק: שְׁאָמַר מִשּׁוּם אֲבוֹתֵינוּ, לֵוִיֹּה לֹא סָבִירָא לִיה. אָמַר רַב: חֶלֶב כֶּהוּר - סוֹתֵם, טָמֵא, אֵינוֹ סוֹתֵם. רַבִּי שֵׁשֶׁת אָמַר: אֲחָד זֶה וְאֲחָד זֶה - סוֹתֵם. בְּעֵי רַבִּי יוֹרְא: חֶלֶב חֵתִי מָאי? דְּיוֹקָא אָמַר: חֶלֶב כֶּהוּר סוֹתֵם, וְהָאִי נָמִי - כֶּהוּר הוּא; אוֹ דְלָמָּא מִשּׁוּם דְּמִהְדֵּק, וְהָאִי לֹא מִהְדֵּק! אָמַר אֲבִי: מָאי תִּבְעֵי לִיה? נְהִי דְשֶׁרִי בְּאֲכִילָה, אֲהַדְרִיךְ לֹא מִהְדֵּק! הֵהוּא נִקֵּב דִּסְתַּמְהָ חֶלֶב טָמֵא, דְּאֵתָא לְקַמְיָה דְרִבְכָּא, לְמָאי נִיחָוֵשׁ לָהּ? הָרָא, דְּהָא אָמַר רַב שֵׁשֶׁת: חֶלֶב טָמֵא נָמִי סוֹתֵם, וְעוֹד, הַתּוֹרָה חִסָּה עַל מִזְבֵּחַ שֶׁל יִשְׂרָאֵל. אָמַר לִיה רַב פֶּפֶא לְרַבָּא: רַב, וְאַיִסוּרָא דְּאוּרִיתָא, וְאַתָּא אֲמַרְתָּ: הַתּוֹרָה חִסָּה עַל מִזְבֵּחַ שֶׁל יִשְׂרָאֵל? מַיְמוּנִין בְּנוֹדָק אֵינְלִי לִיה בְּחִתְקָא דְרִבְכָּשָׁא, אֲתָא לְקַמְיָה דְרִבְכָּא, אָמַר רַבָּא: לְמָאי נִיחָוֵשׁ לָהּ? הָרָא, תַּנָּן: שְׁלֹשָׁה מִשְׁקִים אֲסוּרִים מִשּׁוּם גִּילּוֹי - חֵיזֵן וְחִמְצָא וְחֶחֱלָב, וְשֹׁאֵר כָּל הַמִּשְׁקִים - מוֹתָרִים. וְעוֹד, הַתּוֹרָה חִסָּה עַל מִזְבֵּחַ שֶׁל יִשְׂרָאֵל. אָמַר לִיה רַב נַחֲמָן בַּר יִצְחָק לְרַבָּא: רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְסָבֵגת נִפְשׁוֹת, וְאַתָּא אֲמַרְתָּ: הַתּוֹרָה חִסָּה עַל מִזְבֵּחַ שֶׁל יִשְׂרָאֵל? רַבִּי שְׁמַעוֹן מָאי הִיא? דִּתְנִינָא: מִשְׁהָ אֵין בָּהֶם מִשּׁוּם גִּילּוֹי - צִיר וְחִמְצָא, שְׁמֵן דִּבְשׁ וּמוֹרִים. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: אִף הֵן יֵשׁ בָּהֶן מִשּׁוּם גִּילּוֹי. וְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: אֵין רְאִיתִי נֶחֱשׁ שִׁשְׁתָּה צִיר בְּצִירָן. אָמַר לִי: שְׁמִיָּא הוּא, וְאֵין מְבִיאִין רְאִיָּה מִן הַשּׁוּמִים. אָמַר לִיה: אוּדִי לִי מִיֵּהת בְּצִיר, דְּהָא רַב פֶּפֶא וְרַב הוּא, וְרַבִּי דִּרְבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבְּנָן, שֶׁ הָיוּ לָהּ גִּילּוּיָא - שְׂדֵי לִיה בְּצִיר. אָמַר לִיה: אוּדִי לִי מִיֵּהת בְּרִבְשׁ, דְּרִבְשׁ שְׁמַעוֹן בָּן אֱלֶעָזָר קָא' בּוֹתִינִי, דִּתְנִינָא: וְכֵן הָיוּ רַבִּי שְׁמַעוֹן בָּן אֱלֶעָזָר אוֹסֵר בְּרִבְשׁ. אָמַר רַב נַחֲמָן: חֶלֶב הָעֵשׂוֹי כְּכֹבֵעַ אֵינוֹ סוֹתֵם. הִיאָהּ? אָמַר לִי חִיָּיָה דְכִרְכִּישָׁא, וְאָמַר לִי: טֶרְפָּשָׁא דְלִיבָא. אָמַר רַבָּא, שְׁמַעִית מִיֵּהת דְּרַב נַחֲמָן תִּרְתִּי: חִימְצָא וְכוּ' חִימְצָא, חֹד סתִים וְחֹד לא סתִים, וְלֵא דִּעְנָא נִי מִיֵּהתִי, רַב הוּנָא בַר הוּנָא בְּרִיה דְּרַב נַחֲמָן אָמַר: בַּר חִימְצָא - לא סתִים. אָמַר רַב טַבּוֹת, וְסִימְנִיד: יֵפֶה כַּח הָבֵן מִכַּח הָאֵב. הִי חִימְצָא וְהִי בַר חִימְצָא? תָּא שְׁמַע, דְּאָמַר רַב נַחֲמָן: אֵינְהוּ - מִיכָל אֲכָלִי,

ולדיון

חֶלֶב שֶׁעַל הַדֶּקֶן — לקמן (חולין צגא.) אמרינו: ריש מעיבא באמתא בעי גיריה, וזהו חלב שעל הדקין. כשהמעים מתחילים לימשך מן הקיבה הוא חלב שעל הדקין אסור עד אמה לדברי רבי שמעאל, מפני שחלב שעל הקרב שקרוי *טילא* מחובר בו, והכתוב מרבה בכלל מ"זאת כל החלב". אבל חלב שעל הקיבה לרבי ישמעאל מותר, והיינו "מסית כחי", קרום ונקלף — קרום דק ש' עליו, ונקלף הקרום מעל החלב, שאינו אדוק בו כל כך. **אִף כָּל קְרוּם וְנִקְלָף** — והיינו חלב שעל גבי הקבה, וכל שכן חלב שעל גבי הדקין. **תוֹתֵב** — "היא שמלת" מרתגמנין "היא תותביה" (שמות כב), כשמלה הוא פרוש על הקרב, וכן על הדקין בראשן. אבל חלב הקבה אינו תוֹתֵב, חלב את תותבית תותבית הוא אדוק ושעל הדקין מראשו והלאה — היינו מן הכנתא כשמפרישין אותו מן — נשאר מן החלב אצלם, ולוא תוֹתֵב הוא אלא אדוק בהם. **כִּד הִיא הַצִּנְעָה שֶׁל מִשְׁנֶה** — כמו שהשבת, ואיפוך קמייא. **כִּיּוֹן דִּקְתָּנִי מִזֶּה חֶלֶב בּוֹ** — שדורש את המקרא, והוצרך לדקדק, למר קרום ונקלף ולמר תוֹתֵב קרום ונקלף. **וְיוֹקָא חֵתִי** — ולא נחליף דבריו של זה בזה. **אִי הָכִי כְרִבִּי יִשְׁמַעְאֵל** — בתמיה, הא דאמרת לעיל חגו בו היתר כרבי ישמעאל, הא רבי עקיבא הוא דשרי ליה ולא רבי ישמעאל חלב כהוור סוֹתֵם — כגון דקין שניקבו וחלב הכנתא סתם את הנקב של כשרה, דחלב טהור אדוק הוא מזה, והיו סתמיה מעלייתא. **טָמֵא אֵינוֹ סוֹתֵם** — כגון כרס או המסס וחלב הכנתא של הקרב סוֹתֵם, אינה סתמיה, לפי שאינו חיבור אלא תוֹתֵב. חלב חיה — המכסה את הקרב. **מָהוּ** — שיסתמו אם ניקב הכרס של חיה, ולהא דבעי להבטיא לא אפשיט ליה אכתי טעמיה דרב מהו. **הֵא חֵתִי מִיָּהוּר** — דלא אסר רחמנא חלב "כל חלב שור וכבש ועז" (ויקרא יז) — מיהור — מחובר פשוט בשבר, התורה חסה בו' — בתורת כהנים נפקא לן מ'צוה הכהן פגנו את הבית טהור יבא הכהן לראות את דגנע ולא יטמא' וגו', אמר רבי מאיר: וכי מה מטעם לן, שאמורה תורה להמתין שלא יראה הכהן את הדגנע ולא יאמר "טמא" עד שיהיו הכלים נפגין? ואם תאמר: כלי עצוי בגדיו מותרים — מטבילין והם טהורים, ועל מה הסתמיה — על כלי חרס ופכו, שאין להם טהרה אלא שבידה, וכל כלי חסה תורה על ממונן של ציר עין — על חומר על ממונן של צדיקים. **אֲמַר לִי רַב חִימְצָא לִרְבָּא רַב** — כלומר, הא רבי דאמר לעיל: טמא אינו סתם, וטרפה איסורא דאורייתא היא, ויש לה לילך בשל חתמי, דקימין לה (עבודת ד' ו'א) כשל תורה חתמי

אחר המחמיר, ואת אמרת בו, כנודקא = מוכר כרים (פסחים לא), שמעתי. בסתקא = כד של דבש. רבי שמעון — אוסר לה משום ליה כדלקמן, וגלוי כבת נפשתי היא, ויש לנו לילך אחר המחמיר. **אֵין כְּהֵן מִשּׁוּם גִּילּוֹי** — שאין נחש שותה מדם. שוטה היה — אותו נחש, שאין שאר נחשים עושים כן. **בְּצִירָן** — ושם מקום. **אָמַר לִי** — רבא לרב נחמן בר יצחק. **אוּדִי לִי מִיָּהת** — על כרחך בעיר, דלא קימא לן ביה כרבי שמעון. **דְּהָא רַב פֶּפֶא בּוֹ** — וכי הוינן וצריך לית הלכתא כוותיה — בדבש נמי לית הלכתא כוותיה. **כִּי הוּי מִינִי לֹא גִילּוּיָא** — מים אי הו, ויש שדו ליה בעיר, לפי שהציר שורף הארס ושבו אינו מוקי, ושוחרין אותו ולאו **אוּדִי לִי מִיָּהת** — בדבש דבדבש הלכתא כוותיה, דהא קאי רבי שמעון בן אלעזר כוותיה. **רַבִּי שְׁמַעוֹן טַמְנָא הוּא רַבִּי שְׁמַעוֹן בִּן יוֹחָנָן**. ****טמיהא** — שיש קרטיק קרטיק ענין חטים, ואם ניקבה ואותו חלב סתומה — לא חתמי; וטרפה, וקרטיק עגולין הן כמו כובע. **טֶרְפָּשָׁא דְלִיבָא** — שמון חלב עשוי ככובע וזה נחבא בו — אינו סתם אם ניקב חלב או הריאה בסמור לן שהוא סתומה. והיינו טעמא דריאה הסרוכה בשמן חלב, דאף על גב דהיינו ברייתא ואצלן הוא גזל, ולמה מתחננת דאנו חיה — טרפה, דעל כרחך הריאה ניקבה, שאין סיכא בלא נקב, וסתמיהו זו אינה כלום. **חִימְצָא וְכוּ' חִימְצָא** — דהיינו חלב שעל הקיבה, ולקמן מפרש להו. **סתִים** — אם ניקבה הקיבה. **וְלֹא דִיעָנָא** — רבא קאמר לה. **יֵפֶה כַּח הָבֵן מִכַּח הָאֵב** — ברייתא היא בשבועות בפרק "כל הנשבועין" (מחב), שהבן גובה בשבועה ושלא בשבועה, והבא אינו גובה אלא בשבועה. והתם מפרש לה. **אֵינְהוּ** — בני ארץ ישראל. **מִיכָל אֲכָלִי לִי** — דקסברי חלב טהור הוא.

חולין. פרק שלישי – אלו טרפות דף נ עמוד א – מתוך מהדורות "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" רמ"ה רש"י

כ' פליגי דאיתורא – הויה דפסחים פרק "מקום שנהגו" (ספוטא) כי סליק רבה בר רב אשי חנה אבל דאיתורא – מתוקים כי האי לשאנא.

דאיתורא כולי עלמא לא פליגי דשרי – ולהאי לישנא מפרש מילתא דרב נחמן בניתוחא: אינהו מקיל כל אבלי ליה, השתא ליה דלא אבלין, אפילו סתם אלא ליה, כולי פרישוי קונטרס, ופירש דלהאי לישנא בתרא לא מתוקמא מילתא דרב נחמן, **אפילו** ביום שביעי בא ממקום קרוב מונה עמהם – לכאורה היה נראה דאיתורא שביעי לא דוקא, אלא בלילה של שביעי, דאיתורא דאיתורא פסק אבלות מיניה, דאי ביום השביעי – הא מקצת היום ככולו ואין שייך לומר מונה מנחה ומידה, אפילו ביום שביעי ממש איירי, דבמנחה קטן (ככא), מוקל לה שבעיני השבעות, אפילו דאיתורא קאי באבלותיה עד שילכו להם. **מירקת** לדיקה ומנסה לבסוף – פירש רבינו חנניה: מסתמא מבהמה דקה לבדמה דקה לחלק, דאי באותא ואומא – הוה ליה למימר קטנה וגדולה, כדאמר רבי יהודה גבי כרס. ואיתורו

וירידין אפילו מיסתם נמי לא סתים – בתמידה לירידן, בני בבל, נהי דלא אבלי ליה – להכי מיהא מחזקינן ליה בחלב טהור לחיות סותם. שמע מניה: הויה דפליגי ביה בני ארץ ישראל ובני בבל קרי ליה דרב נחמן "בר חימנא", והויה דאיתורא, חלב במקום היתר. השקיבה עשויה בקשה, ומבחרן קרי "דאקשתא", ומבכנים לעולג קרי "דאיתורא" – חבל, כדאיתורא פליגי, כדמפרש ואזיל. **דאקשתא** כולי עלמא לא פליגי – דבין לבני בבל ובין לבני מערבא אסור. דאפילו רבי עקיבא דאמר לעיל (חולין ט"ב): תותב קרום ונקלף אסור, דהאי נמי לתותב דמי, שאינו מחובר אלא באמצע הקשת שוקרן *ופיטש"א. כי פליגי **דאיתורא** – בני בבל סברי לה כרבי ישמעאל דאמר: כל קרום ונקלף חלב טמא הוא, והאי נמי קרום ונקלף הוא. ובני מערבא כרבי עקיבא דבעי תותב קרום ונקלף, והאי לא תותב הוא. **איכא דאיתורא** – דאיתורא כולי עלמא ולא פליגי, דשרי, דכרבי עקיבא סברי לה. כי פליגי **דאקשתא** – מאן דאסר סבר: תותב הוא, ומאן דשרי סבר: כיון מחובר במקצת – לא תותב הוא. ולהאי לישנא בתרא לא מתוקמא מילתא דרב נחמן, דכיון דבאקשתא דפליגי ביה אמר רב שמו, דסתים – לא שכן דאיתורא. דכולהו תרי, ואם כן מאן לא סתים? ודרב נחמן אלישנא קמא. והכי מסתברא לישנא קמא, כדאמרין ב"מקום שנהגו" (פסחים ט"א), כי אתא רבה בר רב חנה אבל דאיתורא, דעל לגביה רב אריא ובסיהי רב אריה, משום דבני בבל אסרי לה. ולירידין תרווייהו אסרי, דבתר בני בבל גרירין, דאנן בני עולה אן, וכלישנא קמא ולחומרא. דכל היכא דאיכא תרי ליהיב גמרא, אי מירי דאורייתא הוה – זיל לחומרא, ובדרבנן – זיל בתר בתרא. כי הא אלישנא קמא קאי. רבי אמי – מערבא הוא. אמר: מקמצין, נטילין ממנו מעט למעלה מהדאי דאיתורא. דמפרש שולח הקרב שוכב עליו, ואוכלין השאר. מחסם – לשון (דברים כה) "לא תחסום" – מנגנום. **בבליה** את – שנהגו בו אסור. גוים – חתוך עד עיקרו כולו והשליק. גוים – כמו "מנו" (שם חושפי" לקמן (חולין צ"ב)). ליהא – מבכנים שריקא דמעיני – *גלגל"ד. ואדוקה בהן מבכנים, ומפואאן אותה מהם בדרחק. **נמיר חריאי דרבי אבא מריב אבא** – הא שמעתא לקמן דרבי אבא בריה דרבי חיאי. ולא היינו רבי אבא קמא. כל שלשה ימים חושפיה – ש' אבלות. בא מפיקום רוב – אם לא היה אחד מן האבלים בבית, והיה במקום קרוב בתוך מרחק יום אחד, וראוי

הוא לדעת בו ימים, אם על פי שלא ידע – חל אבלות עליו, ובלבד שיבא בתוך שלשה ימים. ומונה אבלותו מיום ראשון. **אמר מאן דהוא** – אחד מן התלמידים, ולא היו זכורין אל שסידור הגמרא מי הוה. **אויב ואיכס** – לארעא דאיתורא, לאתריה דרבי אבא בריה דרבי חיאי בר אבא. ואיתורא – לשמעתא דרבי חיאי בר אבא, ואיתורא משמיה אי אמר הלכה כרבי שמעון או לא. ואין הלכה כרבן שמעון (ובן גמליאל) – לחלומד קאי פסיל לה. **מקיפין בבני מעיים** – אם נמצאו קובים, ואין אנו יודיעם אם קודם שחיטה ואם לאחר שחיטה – נוקבין נקב אחר בציור ורואין, אם מראיתן שוין – ששרה, בדבדוע שלאחר שחיטה היה. **ממשמש ברו** – ממשמש בתוך נבקייה אחריהם, ונהפכו ונחשבו אחר. **ואדמו** – באשרת. **מנא קרי הא** – שרדעת לעשות חכמה זו. **אמר ליה** – מעצמי הבינות, דהיינו: כמה ידי משמשות בנקבין קמאי מקמי דלתי קמיה דמי. **כרבי יוחנן** – כלל מילי. לישנא אחרינא: רבי יוחנן חביב טרפות, דאמרין לקמן: שר ליה שמואל תריסר מגלי: ספיקי דטריפתא בפרק "גיד הנשה" (חולין צ"ב). **מקיפין בריאה** – היכא דליכא למיתלי בטבחא. ערוגה – דופן הריאה ימיני או שמאלי. מרקק לדיקא – אפילו בהמה אחרת דוגמתה. לישנא אחרינא: מנסה לבסוף – מאומה לאומה. ומרקה לדיקא – מאנא לאנא. וזאת נראית לי, שאין מקילין כל כך. **מקיפין בקנה** – אם נמצאת פסוקה לאחר זמן, או קודמה כאיסר. **באותה חוליא** – לענין קדורא כאיסר נקט לה. חוליא – שלש טבעות, וטבעת אחת אי עולג באיסר. וקוררין עד אחרת באותה חוליא עצמה ומקיפין. בר חלולא הוא קלישתו הקנה מן התוחתיה, שרעוזה בתוך חמברת דאיהו דטבעות, וזאת החוליא קנה מרובי מאמצייהו ולצדיקין ללאן ועל כן פלי כל חוליא **מחוליא לבר חוליא** – במקום עוביה של זו למקום קלישתה של זו. חלולות – היא כרכשא, *טבטצי"א. **מעמידות** – סותמות אותה, שהרי אדוקה בהן. **מקום הדבק** – שהיא דבוקה בריכים. כרובי – אפילו נקדר ונישל דופנה עליון או תחתון כרובי – כשרה, שאין דרך הידעי היוצא דרך הנקב לחזור לאחוריו ולפול לתוך חלל הגוף מפני שמקום דרוק הוא. השדרה מלמעלה, ועצמות האליה שקורין *הנקא"ש, ומכאן ולמטה הן מחוברין בחסוס.

וירידין – פליגי דאיתורא – הויה דפסחים פרק "מקום שנהגו" (ספוטא) כי סליק רבה בר רב אשי חנה אבל דאיתורא – מתוקים כי האי לשאנא.

דאיתורא כולי עלמא לא פליגי דשרי – ולהאי לישנא מפרש מילתא דרב נחמן בניתוחא: אינהו מקיל כל אבלי ליה, השתא ליה דלא אבלין, אפילו סתם אלא ליה, כולי פרישוי קונטרס, ופירש דלהאי לישנא בתרא לא מתוקמא מילתא דרב נחמן, **אפילו** ביום שביעי בא ממקום קרוב מונה עמהם – לכאורה היה נראה דאיתורא שביעי לא דוקא, אלא בלילה של שביעי, דאיתורא דאיתורא פסק אבלות מיניה, דאי ביום השביעי – הא מקצת היום ככולו ואין שייך לומר מונה מנחה ומידה, אפילו ביום שביעי ממש איירי, דבמנחה קטן (ככא), מוקל לה שבעיני השבעות, אפילו דאיתורא קאי באבלותיה עד שילכו להם. **מירקת** לדיקה ומנסה לבסוף – פירש רבינו חנניה: מסתמא מבהמה דקה לבדמה דקה לחלק, דאי באותא ואומא – הוה ליה למימר קטנה וגדולה, כדאמר רבי יהודה גבי כרס. ואיתורו

וירידין אפילו מיסתם נמי לא סתים – בתמידה לירידן, בני בבל, נהי דלא אבלי ליה – להכי מיהא מחזקינן ליה בחלב טהור לחיות סותם. שמע מניה: הויה דפליגי ביה בני ארץ ישראל ובני בבל קרי ליה דרב נחמן "בר חימנא", והויה דאיתורא, חלב במקום היתר. השקיבה עשויה בקשה, ומבחרן קרי "דאקשתא", ומבכנים לעולג קרי "דאיתורא" – חבל, כדאיתורא פליגי, כדמפרש ואזיל. **דאקשתא** כולי עלמא לא פליגי – דבין לבני בבל ובין לבני מערבא אסור. דאפילו רבי עקיבא דאמר לעיל (חולין ט"ב): תותב קרום ונקלף אסור, דהאי נמי לתותב דמי, שאינו מחובר אלא באמצע הקשת שוקרן *ופיטש"א. כי פליגי **דאיתורא** – בני בבל סברי לה כרבי ישמעאל דאמר: כל קרום ונקלף חלב טמא הוא, והאי נמי קרום ונקלף הוא. ובני מערבא כרבי עקיבא דבעי תותב קרום ונקלף, והאי לא תותב הוא. **איכא דאיתורא** – דאיתורא כולי עלמא ולא פליגי, דשרי, דכרבי עקיבא סברי לה. כי פליגי **דאקשתא** – מאן דאסר סבר: תותב הוא, ומאן דשרי סבר: כיון מחובר במקצת – לא תותב הוא. ולהאי לישנא בתרא לא מתוקמא מילתא דרב נחמן, דכיון דבאקשתא דפליגי ביה אמר רב שמו, דסתים – לא שכן דאיתורא. דכולהו תרי, ואם כן מאן לא סתים? ודרב נחמן אלישנא קמא. והכי מסתברא לישנא קמא, כדאמרין ב"מקום שנהגו" (פסחים ט"א), כי אתא רבה בר רב חנה אבל דאיתורא, דעל לגביה רב אריא ובסיהי רב אריה, משום דבני בבל אסרי לה. ולירידין תרווייהו אסרי, דבתר בני בבל גרירין, דאנן בני עולה אן, וכלישנא קמא ולחומרא. דכל היכא דאיכא תרי ליהיב גמרא, אי מירי דאורייתא הוה – זיל לחומרא, ובדרבנן – זיל בתר בתרא. כי הא אלישנא קמא קאי. רבי אמי – מערבא הוא. אמר: מקמצין, נטילין ממנו מעט למעלה מהדאי דאיתורא. דמפרש שולח הקרב שוכב עליו, ואוכלין השאר. מחסם – לשון (דברים כה) "לא תחסום" – מנגנום. **בבליה** את – שנהגו בו אסור. גוים – חתוך עד עיקרו כולו והשליק. גוים – כמו "מנו" (שם חושפי" לקמן (חולין צ"ב)). ליהא – מבכנים שריקא דמעיני – *גלגל"ד. ואדוקה בהן מבכנים, ומפואאן אותה מהם בדרחק. **נמיר חריאי דרבי אבא מריב אבא** – הא שמעתא לקמן דרבי אבא בריה דרבי חיאי. ולא היינו רבי אבא קמא. כל שלשה ימים חושפיה – ש' אבלות. בא מפיקום רוב – אם לא היה אחד מן האבלים בבית, והיה במקום קרוב בתוך מרחק יום אחד, וראוי

הוא לדעת בו ימים, אם על פי שלא ידע – חל אבלות עליו, ובלבד שיבא בתוך שלשה ימים. ומונה אבלותו מיום ראשון. **אמר מאן דהוא** – אחד מן התלמידים, ולא היו זכורין אל שסידור הגמרא מי הוה. **אויב ואיכס** – לארעא דאיתורא, לאתריה דרבי אבא בריה דרבי חיאי בר אבא. ואיתורא – לשמעתא דרבי חיאי בר אבא, ואיתורא משמיה אי אמר הלכה כרבי שמעון או לא. ואין הלכה כרבן שמעון (ובן גמליאל) – לחלומד קאי פסיל לה. **מקיפין בבני מעיים** – אם נמצאו קובים, ואין אנו יודיעם אם קודם שחיטה ואם לאחר שחיטה – נוקבין נקב אחר בציור ורואין, אם מראיתן שוין – ששרה, בדבדוע שלאחר שחיטה היה. **ממשמש ברו** – ממשמש בתוך נבקייה אחריהם, ונהפכו ונחשבו אחר. **ואדמו** – באשרת. **מנא קרי הא** – שרדעת לעשות חכמה זו. **אמר ליה** – מעצמי הבינות, דהיינו: כמה ידי משמשות בנקבין קמאי מקמי דלתי קמיה דמי. **כרבי יוחנן** – כלל מילי. לישנא אחרינא: רבי יוחנן חביב טרפות, דאמרין לקמן: שר ליה שמואל תריסר מגלי: ספיקי דטריפתא בפרק "גיד הנשה" (חולין צ"ב). **מקיפין בריאה** – היכא דליכא למיתלי בטבחא. ערוגה – דופן הריאה ימיני או שמאלי. מרקק לדיקא – אפילו בהמה אחרת דוגמתה. לישנא אחרינא: מנסה לבסוף – מאומה לאומה. ומרקה לדיקא – מאנא לאנא. וזאת נראית לי, שאין מקילין כל כך. **מקיפין בקנה** – אם נמצאת פסוקה לאחר זמן, או קודמה כאיסר. **באותה חוליא** – לענין קדורא כאיסר נקט לה. חוליא – שלש טבעות, וטבעת אחת אי עולג באיסר. וקוררין עד אחרת באותה חוליא עצמה ומקיפין. בר חלולא הוא קלישתו הקנה מן התוחתיה, שרעוזה בתוך חמברת דאיהו דטבעות, וזאת החוליא קנה מרובי מאמצייהו ולצדיקין ללאן ועל כן פלי כל חוליא **מחוליא לבר חוליא** – במקום עוביה של זו למקום קלישתה של זו. חלולות – היא כרכשא, *טבטצי"א. **מעמידות** – סותמות אותה, שהרי אדוקה בהן. **מקום הדבק** – שהיא דבוקה בריכים. כרובי – אפילו נקדר ונישל דופנה עליון או תחתון כרובי – כשרה, שאין דרך הידעי היוצא דרך הנקב לחזור לאחוריו ולפול לתוך חלל הגוף מפני שמקום דרוק הוא. השדרה מלמעלה, ועצמות האליה שקורין *הנקא"ש, ומכאן ולמטה הן מחוברין בחסוס.

ואיזהו כרס החיצונה בשר החופה את רוב הכרס – ואם תאמר: אם כן חסר לזו משמונה עשרה טרופה, דבשר החופה את רוב הכרס הוא משב שמעטא דברשי פירקין וברשי פירקן (מבא) פירשת.

רובא ולא הוי טפח פשיטא – פירוש: פשיטא דרוב מועיל לכולי קצת תימה, מאי קא משני לא צריכא דאיכא פשטא

במשהו, מהו דתימא עד דמיקרע בה טפח לא רוב טרפה? ואמאי: סלקא דעתך לזמיר הכי? דרובו תנאל גריס: דאיכא טפח ומשהו, ורובו לפרש, רובא דלא הוי טפח – היינו נקב בכל הכרס טפח ולכך פריך פשוט: פשיטא דלא בעי טפח, שהרי אין כבולא טפחו ומשהו: כגון דאיכא טפח, דאין טפח פשיטא? כיון דאיכא כבולא טפי מטפח לא מיטרפא עד דמקרע טפח.

לבשתמתה תעמוד על טפח – שחיתקא חסלע בחוץ וימתח החוט ויהי

בארבו טפח. שגמזאת בעובי בית הכוסות בצד אחד כשרה – אבל בהמסס, אפילו מצד אחד שלא נקב מעבר לעבר – טרפה, כך פירוש ר"ש? במקום ושרא לכת, ואפילו אם תמצא למר, דאין סברא שחיתקא טרפה, והוא לא ניקב אלא חצי עור, מציעו לממר דכוליה ניקב, ודחישין שמא דבראי, כי היכי דחישין וגבי ושתן ברשי פירקין (חולין מגא), למאן דחיש לפרש דרסה, ודא קרנא במחנית? הכוס ובית הכוסות שנקבו לחוץ, דמשמע דבעין נקב מופלס? – לאו דוקא לחוץ שיהא מופלס, אלא כלומר לחוץ – כלפי חוץ, ולמפוקי קבל וזו תולך. וזו דא קדמאי: מצד אחד כשרה בעובי בית הכוסות, צריך לפרש: אותו צד אחד ממצבים כלפי הדיעה, דאי צד כבוחין בשר חלל הנוק, אפילו לא ניקב כלל, אלא שגמזאת מפת בחלל תולך – טרפה, דאמי: נקובי נקב ואתאי, ואין נראה לריבוי חס לומר שטרפה כשרה בשר אלא חצי חצור של הכוס, ותרתי לו דרמסני נמי מצד אחד כשרה דנקב בעובי בית הכוסות מצד אחד כשרה – ברותא קבשהו, על לפי שיש לו שני עורות, קבשהו על דאף על גב שניקב עור אחד שלם, אפילו לא חששו עד שניקבו שניהם, ואגב דנקב מצד אחד כשרה – נקט נמי משני צדדין טרפה, אף על גב דמילתא מפשיטא היא, ועד אמר רבנו תב: דהאי נמי חרדש הוא, וסלקא דעתך אמאי: אפילו משני צדדין, כגון שניקבו שני העורות – כשרה, לפי ששובב על גבי המסס ומדבק שם בשומן, מיד הדין דאיתו דבקות מגז שא יצא הדיעה, מיד דהוא אלאחלות שנקבה וריכסי מעמיקין אותה דכשרה, קא משמע לן הכא דטרפה, ואם תאמר: הא אמרין ביבמה מרליקין? (שבת לא) גבי גזוז תלת מילי דאיתשוני שמידיה, הובלליה בי כסי בוי כסי הובלליה: למאי נפקא מינה – למחש שגמזאת בעובי בית הכוסות, והשתא, מאי נפקותא איתא? אי בתרייהו אמרין: מצד אחד כשרה שני צדדים טרפה, מהו דהובללאו ואי ריש

נדפקא מינה, שלא טעה לפרש מה שאמר מצד אחד כשרה – וזו דהובלליה, דהיינו המסס שעתה קורין בית הכוסות. אבל במה שקורין עובי הובלליה, היינו מה שהיו רגילים לקרות בית הכוסות – אפילו מצד אחד טרפה, דאין וניקב עור שלא, אי נמי, כלא טעה נמי במשני צדדים טרפה, דהיינו מהו שקורין אותו עובי בית הכוסות, דהוא המסס. אבל במה שקורין עובי הובלליה, דהוא מה שקורין מתחלה בית הכוסות – אפילו שני צדדים כשרה, דהויא כמו הלחלות שנקבה וריכסי מעמיקין אותה.

הקדקדיה כסלע, טרעב רוב הוא. **שאם תמתה** – אי הוה מושב לכאן ולכאן שיכנס והעול לאמר, או אי הוה מושב לבקב בדחוק, או בלא ציפתא בתרווחה. **בציפא** – עמ אוכל הנשרא סביביתיה, כשאוכלין אותה יכנסו שלשה בנקב בדחוק, או בלא ציפתא בתרווחה.

בוקי סריקין – כדים רקס, כלומר, דברים שאינן, **תפיסה** – אחזת יד. **כפדא** – אצבע, **כתורא** – אפילו בשור גדול די בכך. **פניא דיבי** – *קרטשיטא בחייל, לשון מור, והוא עשוי ככס וסותם בראשו, וכך מציאין באלף בית של רבי מנחם: *בבדילל שאצליר, ולשון סניא דיבי – לפי שהוא מקום מאוס וכחוש ואפילו לאובים, וכל שר הכרס קרוי היצון, ושעורו ברוב, לישנא אחריא: שמעתי: מן *צפנציצא עצמה הוא, מקום שנקבבים שם התבחים ומרובאים הפרש, מקום שהשנאי זב, וחראשין נראה, **איסתומכא** – **דכרסא** – אני שמעתי *איסתומכא? בלעו, ואינו יודע מהו, מקום צר יש בכרס – שהוא קרוי כרס הפנימי, וכל שר הכרס קרוי היצונה, **נפל כרסא כבייא** – הואיל ואיך יודע היכן הוא לא פירשת לנו כלום, **אמר רב אחא** – אני אפוק אותו מקום צר, מן **המציר ולמשה** – מאפוק שחיתקא חולין ומיצר לצד הוושט הוא קרוי פנימי, מפני שחנבא בדופני החזה, ולמשה – שגבהמה תלוייה, מקום שאין בו מילת – מקום י בכרס חלק שאין שם אותו צמר שגורחין ברותחים מן הכרס. **בשר החופה** – פירשתיו ותלין מבב, ד"ה ובשרו? וזהו קרום עד העובר על כל החלל וקורין לו *טסינפא? וישנן מן החזה ועד היריכים, והכרס קורין *צפנציצא מעוטו נחבא בצלעות החזה, ורובו תחת אותו קרום, ורוב היצונה דקדמא מחניתין – רואין כמה יש בו קרוסם כנגד אותו רוב הכרס, ואם נקרע שם רוב משי מה קרוסם כנגד הכרס – טרפה, ואם נמקום שהכרס כלה למשה נקרע אותו קרום – כשרה, דהיינו דאמרין לקמן: רובא לא הוי טפח וזו היא ששנינו בה, ואי כבוליה קרום משערין – אין קל בהמה קטנה שאין ברוב שלה יותר מטפח, וכל אמוראי דלעיל קרוי פנימיתא היצונה בכרס עצמה, **פפריעה** – צד הכרס הוראה את הקרקע הנראה מיד כשפתחין הבחמה להוציא את המעינים, דהיינו דמפרש: היכא דפרעי טחוי, בולחו שיבין כריבה – סניא דיבי, ואיסתומכא, ומקום שאין בו מילת – כולן באותו צד עומדים, או למעלה או למטה, וכו' טרפת לה ללל אותו צד בנקב במשהו הנמצא בו – מנקימת לזו לכולה, **אמיר** – מהנדרעא הזה, כדאמרין ב"שנים אוחוזין" (בבא מציעא טז, ב) "אנא מנדרעא אנא, וסבירא לי שומא דהרא ליעלם", **דרב אמי אמר רבי יוחנן** – דאמר לעיל: "ואינו יודע איתוה", **מאי** – אמריתו עלה הא איכא לספוקי בכל הכרס כולו אמר ליה כבר פירשה רב אחא דהיינו מן המצר למטה, והואו כנגד מפרעתיה היא, **ורבי אבאי** – דאמר: כרס הפנימי בוושט הוא, **ודבני מעריבא** – דאמר: רב אחא כולו קרוי פנימי, ונידון בנקב משהו. **מאי** – וכיון דלא אפסיק

הלכתא עבדין לחומרא, וטרפין בכל הכרס בנקב במשהו כבני מערבא, ומידיה, כל הנך טרפות אגן לא ספרין למיבדיק בתרייהו, דכל כמה דלא מישתבחין אולין בחר רובא, כדנפקא לן בפרקא (חולין יא, א) "מיהאליה תמימה" חזקא טובא, ובסיכרי דהיא משום דשחיתן בקדקין בתרייהו, **גירלה פמש** – גירלה שגבולתיה כל שנקרע בה וכו' – כלומר, כל היכא דמשתכחא או טפח או רובא – טרפה, **רובא פשיטא** – דרובו כבולו, הכי גרסינן: **לא צריכא דהויא טפח במשהו** – אי הוה משהו טפי מרובא או מיקרע טפח, נקדרה – כמין ארובה עגולה, ורובח העול לאמר, או אי הוה מושב לכאן ולכאן שיכנס והעול לאמר, או אי הוה מושב לבקב בדחוק, או בלא ציפתא בתרווחה. **תלת קשייתא** – גרעני מורה. **בציפא** – עמ אוכל הנשרא סביביתיה, כשאוכלין אותה יכנסו שלשה בנקב בדחוק, או בלא ציפתא בתרווחה.

חולין. פרק שלישי – אלו טרפות דף נא עמוד א – מותר מהדרות "אבן ישראל" (שטיינזולץ) רמט

תוספות

בירוע שלפני שחיטה – וטרפה. הוגלר – *קרושטא. בירוע שהוא שלשה ימים קודם שחיטה – ואם לאו הבה נתון שלשה ימים – היו מקח טעות, וצריך המוכר להחזיר לו מעותיו. לא הוגלר פי המכה – איכא לספוקי אי קודם מקח הוי אי לאחר מקח הוי, ועל הטבח שהוא מוציא מידו, דמסתמא כל כמה דלא ידוב זוזי לא רבי ליה חזותא, ועליו להוויא ראה

שקודם מקח הוי, דמספיקא לא מפקינן ממונא מחזיקיה. לבאי נפקא מינה – לא גרסינן. התם ליכא מיד למיסר – שכלמא נקב בלא מחוט, כשהדיו יוצא הוא מתקנה בלחלוחית הבהר הדולף, לפי שאין לו היכן לדיבקה. מיסר הוה סריך – הדם בבחוט. רב עוריא שמני – רב עוריא שמי. שלח ליה – אבי דרית לגביה. מפסיר כנסיות אנא – מכניס ומוציא תלמידים, ומעמידם לילך מבית המדרש. לעילא מרבי רבה – מרבי יחידה הנשיא. רב הונא צפורא ורבי יוסי מראה. מהם שנמצאת בעובי בית הכבוסות – ובכפנים. מצד אחד – שלא היתה חציית מבחורין. והפכה – לבית הכבוסות לצד החיצון. ומצא על המחת כנגד פיה מבחורין קורט דם. אמר אם אין מכה – זו יוצאת לחוץ, דם זה מנץ כאן? פירש מריה לחוץ נברא – כמה הטרחת לאותה חציה. על עצמה היה אומר, שטרירוהו אז לבא אצל. לישנא חארינא: טרח טרייה – כמו "טרייה לרישיה" דאמרן לעיל (חולין מהב). כלומר, ברובם טרחתי לבא, שאין כאן דבר חדוש. למעלה – בגג. למטה – על הארץ. אין חוששין – הוראלי ולא ראינוה שנפלה – אין חוששין שמא נתרסקו אבריה, לחשדותה מעת לעת כדון נפולא רוסקת אבריה. דאמרין במהמיתין (חולין גו.א) גבי עוף אם שדחתה מעת לעת ושחטה – כשרה. וקופצת מאליה לא חיישין לחבי. חזוהו נדיא דהוה ליה לרבינא – בגג. וזהו אבריה בגג. לישנא חארינא – חזא חושלא – שעוריה קלופים. כאיפומא – כנגד פי ארובה למטה בבית. דגי – קפי. משום דאית לה מדי למסר. שלא קפצא דרך ארובה אלא בעצמי הגג. מסרכת עצמה בכתלים וקופצת, ומזהינא לא סריכת כחילי משמרכת בבית קצת. וחאי ליה ליה מדי למיסר – כשהארובה אינה מסוכה לכוהל. דאסדה נפשה – אם גבה לה יותר מדאי אינה קופצת. דהוה שדרן ברעיה בתרייתא – רגליה חורגות והיו נגררין אחריה. שנינוא – **קרנפא. חליבתא חריב ימר – דלא מדרסקין למיבדק שאר הכמות דשגון כרעיה. וכירם – אילים. מדורו – דאוגים וכובאים. ציממא, ציממא. כמו (שבת סז.א) "אשתא ציממא". דגבי נגבי – ומשליכין אותם למעלה מבתי החצר ונופלים לארץ. אפתיניהו – על מתנין ונפלי, ואין נחשבין על גבן שיתפרקו חוליותיה. אחריניהו – דרך למעלה מן הכותל. וחי חיישין – דלא איכפת להו כל היכי דנפלה. הבה על ראשה – כפפה היתה. וחבלה לא כלפי גובה – שדכה על מתניה ולא על הצלעות.

בירוע שלפני שחיטה, לא נמצא עליה קורט דם – בירוע שלאחר שחיטה. הגליל פי המכה – ששילשה ימים קודם שחיטה, לא הגליל פי המכה – המוציא מחבירו עליו הראיה. – ומאי שנא מפל יקובי דעלקא, דאף על גב דליקא דם טריף מר? – התם ליכא מדי למיסר; הכא, פיו דאיכא מחט, אי איתא דקודם שחיטה הוא – מיסרף הוה סריך. אמר ליה רב ספרא לאפי: חזי מר האי צורבא מרגנן דאתא מופערבא, ואמר: רב עוריא שמני, ואמר: מעשה ובא לפני רבי מחט שנמצאת בעובי בית הכבוסות מצד אחד ומסרפה. שלח ליה, לא אתא לגביה. אול הוא לגביה, הוה קאי אאניא, אמר: נחיות מר ונחית! לא נחית. שלח הוה לגביה, אמר ליה: איפא לא, גופא דעובדא הכי הוה? אמר ליה: מפסיר כנסיות אנא לעילא מרבי רבה, וזהו רב הונא ציפורא ורבי יוסי מדאיה יושבין לפניו, ובאת לפני רבי מחט שנמצאת בעובי בית הכבוסות מצד אחד, והפכה רבי ומצא עליה קורט דם ומסרפה, ואמר: אם אין שם מכה, קורט דם מנץ? אמר ליה: מר מריה להוה נברא, מתניתין היא: המסס ובית הכבוסות שניקבו לחוץ! "נפלה מן הגג". אמר רב הונא: הניח בהמה למעלה, ובא ומצאה למטה – אין חוששין משום ריפוקא אבריה. תהוה נדיא דהוה ליה לרבינא דחזא חושלא באיפומא, דגר נפל מאניא לארעא: אתאי לקמיה דרב אשי, אמר ליה, הא דאמר רב הונא: הניח בהמה למעלה, ובא ומצאה למטה, אין חוששין משום ריפוקא אבריה – משום דאית לה מדי למסר. ותאי לית ליה מדי למסר, או דלמא משום דאמר דנפשה, ותאי נמי אמרה נפשה? אמר ליה: משום דאמר דנפשה, ותאי נמי אמרה נפשה. תהיא אימרתא דהוה בי רב הכיבא דהוה שדרן פקעיה בתרייתא, אמר רב יימר: האי שנינוא נפשה. מחקף לה רבינא: ודלמא חוט

השדרה איפסי! בדיקה, אשכחיה פריבא; ואפילו הכי – הלכתא פריב ימר, שנינוא שכיח, חוט השדרה לא שכיח. אמר רב הונא: יבריה המנעין זה את זה – אין חוששין משום ריפוקא אבריה, אף על גב דמידיו וקיימי – צימא בעלקא הוא דנקט להו; אי נפול לארעא – ודאי חיישין. אמר רב מנשי: הני דברי דגבי נגבי – אין חוששין משום ריפוקא אבריה, מאי מעמא? כי שרו להו – אפתיניהו שרו להו, כי היכי דלירחמי קפריה; אחריניהו – ודאי חיישין. והני מילי – דאחריניהו מחמת יראה, אכל מחמת תשובה – תשובה מעליהא הוא דעברי. אמר רב יהודה אמר רב: הבה על ראשה ותלכה לה כלפי גובה, על גובה ותלכה לה כלפי ראשה, כנגד כל השדרה כולה – אין חוששין משום ריפוקא אבריה; ואי שלים חומרא אפלי דגבא – חיישין, ואי אית פה קיטרי – חיישין, ואי מתני אפסקיה – חיישין. אמר רב נחמן: בית הרחם – אין בו משום ריפוקא אבריה. אמר ליה רבא לרב נחמן, תניא דמפסיע לך: תינוק בן יום אחד – מומא

נפל לארעא חוששין – אף על גב דנפלה בעין שיפול מעשרה טפחים, כדאיתא בפרק "שור שנגח את הפרה" (בבא קמא ג.ב), ומכריסא דחזא דארעא – אלא ארבעה טפחים, כדאמר התם (א.א.א) מכל מקום חיישין בלא משום דנפל מחמת ההכאה שנובחוהו על דא חזא. בית הרחם אין בו משום ריפוקא אבריה – משום דאיתא ריעותא דאניו חלק באינטרין ליה לאשמועינן, דאי לאו הכי – פשטא דאליהו בתר רוב בולות, דאם תאמא אם, מאי קא מסייע ליה מבין יום אחד דמטמא דיבבה? התם ליכא ריעותא. אי נמי, כשחיה ריפוקא אחרי כי יוש לומו: דאי איתא דאחרימי דרבא אבריה מחמת בית הרחם, אם בן היה לנו לחשוב לאנוס לענין זיבה, ועוד, דרוב מוכיח שנתרסקו אבריו בבית הרחם, ובעין ריעותא הוא. דמסתמא דממת כד בא חזוב, אלא דאי לעולם אף בו ריפוקא אבריה. מודה

השדרה איפסי! בדיקה, אשכחיה פריבא; ואפילו הכי – הלכתא פריב ימר, שנינוא שכיח, חוט השדרה לא שכיח. אמר רב הונא: יבריה המנעין זה את זה – אין חוששין משום ריפוקא אבריה, אף על גב דמידיו וקיימי – צימא בעלקא הוא דנקט להו; אי נפול לארעא – ודאי חיישין. אמר רב מנשי: הני דברי דגבי נגבי – אין חוששין משום ריפוקא אבריה, מאי מעמא? כי שרו להו – אפתיניהו שרו להו, כי היכי דלירחמי קפריה; אחריניהו – ודאי חיישין. והני מילי – דאחריניהו מחמת יראה, אכל מחמת תשובה – תשובה מעליהא הוא דעברי. אמר רב יהודה אמר רב: הבה על ראשה ותלכה לה כלפי גובה, על גובה ותלכה לה כלפי ראשה, כנגד כל השדרה כולה – אין חוששין משום ריפוקא אבריה; ואי שלים חומרא אפלי דגבא – חיישין, ואי אית פה קיטרי – חיישין, ואי מתני אפסקיה – חיישין. אמר רב נחמן: בית הרחם – אין בו משום ריפוקא אבריה. אמר ליה רבא לרב נחמן, תניא דמפסיע לך: תינוק בן יום אחד – מומא

נפל לארעא חוששין – אף על גב דנפלה בעין שיפול מעשרה טפחים, כדאיתא בפרק "שור שנגח את הפרה" (בבא קמא ג.ב), ומכריסא דחזא דארעא – אלא ארבעה טפחים, כדאמר התם (א.א.א) מכל מקום חיישין בלא משום דנפל מחמת ההכאה שנובחוהו על דא חזא. בית הרחם אין בו משום ריפוקא אבריה – משום דאיתא ריעותא דאניו חלק באינטרין ליה לאשמועינן, דאי לאו הכי – פשטא דאליהו בתר רוב בולות, דאם תאמא אם, מאי קא מסייע ליה מבין יום אחד דמטמא דיבבה? התם ליכא ריעותא. אי נמי, כשחיה ריפוקא אחרי כי יוש לומו: דאי איתא דאחרימי דרבא אבריה מחמת בית הרחם, אם בן היה לנו לחשוב לאנוס לענין זיבה, ועוד, דרוב מוכיח שנתרסקו אבריו בבית הרחם, ובעין ריעותא הוא. דמסתמא דממת כד בא חזוב, אלא דאי לעולם אף בו ריפוקא אבריה. מודה

חולין פרק שלישי – אלו טרפות דף גא עמוד ב – מותר מהדורות "אבן ישראל – שטיינזולץ" רש"י

תוספות

מורה רבי שמעון לרבי דרבי רבי יוחנן. דבכור עסקין.
 דהלי רחמנא בשר דרסו, וקדשים גופיהו לא יליף רבי שמעון אלא מבכור
 "לידה" "לידה", בדאמר רביש "דעא דופן" (גדה מא), ולרבותא נקט הכא כל קדשים.
עמדה אינה צריכה מעט לעת אבל בדיקה דאי בעיא – אבל לא עמדה בעיא דאי
 מעט לעת, ובעיא מני בדיקה. כדנן לקמן
 (חולין גזא): דרסה וטרפה בבדיקה לא שריצתה
 בדמא – צריך מעט לעת, ואמר בגמרא משום
 רבי אלעזר רבי ינאי אחת זו ואחת זו צריכה
 בדיקה, ואם תאמר, והא תניא בשר
 "התערובת" (בבבחים עב), נתרבה בשר
 שנעברה בו עבירה, בכלאים וטרפה, ובגמרא
 (שם ע"ב), פרקה. האי טרפה היכי דמי? אי דיע
 ליה עמדה, אי דלא ידע ליה – מנא דיע?
 ומשני ריש לקיש: דאיערב בגופלה, ופרק
 בגופלה לבדיקה ומשני, קסרי: עמדה צריכה
 מעט לעת, הלכא צריכה בדמא, והשתא, על
 בשר עמדה שניא לא לא עמדה צריכה בעת
 לעת, דאכתי ליבדיקה בחולין, ועוד, דכין
 דנעת לעת סגי, אמאי קתני ירע עד
 שבתאבא? אלא עיקר שניא מנהלכא צריכה
 בדיקה, ובעת אחר שום דבר במה שאמר
 עמדה צריכה מעט לעת, למא לא למימר הכי?
 הא כולי עלמא מודו הכא דעמדה אינה צריכה
 מעט לעת ונראה דגרסינן תחם: עמדה אינה
 צריכה מעט לעת, אף על גב דלא צריך ליה
 תחם, נקטיה אנן הלכא בעיא בדיקה.
והלכתא – היכא דנפלה מן הגג כו' – הא
 דלא קאמר הלכא כרב יהודה ברביה אברים –
 משום דבעי לאשמועינן דקא עמדה, למעוטי
 פשטה ידה לעמוד ונערה לעמוד.
 קטניות

מפסא בויבה, ואי סלקא דעתך יש בו משום ריפוקי
 אברים, איקרי קאן "מבשרו" – ולא מהמת אונס!
 – הכא במאי עסקינן: בגון שניצא דרך דופן, הא
 שמעו: עגל שגולד ביום טוב – שוחטין אותו ביום
 טוב! – הכא נמי: בגון שניצא דרך דופן, תא שמע:
 ושוין, שאם גולד הוא ומומו עמו – שזה מן המוקד!
 וכי תיבא: הכא נמי שניצא דרך דופן, דרך דופן מי
 קרוש? והא אמר רבי יוחנן: מורה היה רבי שמעון
 לענין קדשים שאינו קרוש! – הכא במאי עסקינן
 – שהפסים על גבי קרקע! ואמר רב נחמן: בית
 המטבחים – אין בו משום ריפוקי אברים. ההוא
 תורא דנפל, ואישתמעל על גניחותיה, רב יצחק
 בר שמואל רב מרתא שקל משופרי שופרי אמרי
 ליה רבנן: מנא לך הא? אמר להו, הכי אמר רב
 צפרינו נועץ עד שמוגיע לארץ. אמר רב יהודה אמר
 רב: עמדה – אינה צריכה מעט לעת, בדיקה ודאי
 בעיא: הלכה – אינה צריכה בדיקה. רב חיאי בר אשי
 אמר: אחת זו ואחת זו – צריכה בדיקה. אמר רב
 ירמיה בר אחא אמר רב: פשטה ידה לעמוד, אף
 על פי שלא עמדה; עקרה ונלה להלן, אף על פי
 שלא הלכה. ורב חסדא אמר: נערה לעמוד, אף על
 פי שלא עמדה. והלכתא: היכא דנפלה מן הגג בדלא ידעה, ועמדה ולא הלכה – צריכה
 בדיקה, ואינה צריכה מעט לעת. ואם הלכה – אפילו בדיקה נמי לא צריכה. אמר אמיר
 משמיה דרב דימי מנהרדסא: נפולה שאמרו – צריכה בדיקה כנגד בני מעיים. אמר ליה
 מר וזוטרא, הכי אמרין משמיה דרב פפא: צריכה בדיקה כנגד בית החלל כולו. אמר ליה
 הונא מר בר ברין דרב נחמיה לרב אשי: סימנין מאי? אמר ליה: סימנין קשין הן אצל
 נפילה. אמר רב יהודה אמר שמואל, עוף שנגחט על פני הפנים, כיון ששט מלא קומתו
 דיו, וליא אמן לא מופט למעלה, אבל מלמעלה למטה – מין הוא דאשפול; ואי
 מין קרין – לית לן בה, ואי שדא ציבי וקרמיה – ליתא. וקרמיה – חלימא מתחין – חיישין,
 מין קרמיה – לא חיישין, עוף ובעופף – לא חיישין. חילא וקרמיה – חיישין, חיישין, חיישין,
 מין קרמיה – לא חיישין, כיתנא דעביד כמנון – חיישין; דהאי גיסא ודהאי גיסא – לא
 חיישין. אסוריותא – חיישין, כיתנא דריוק ונפין – לא חיישין, דיוק ולא נפין – חיישין;
 דעביד בידי, כיון דאיפא ביה קמרי – חיישין. דקתא – חיישין, דקדקתא – לא חיישין.
 נכרא – חיישין, תימחא – לא חיישין. קטמא נהילא – חיישין, לא נהילא – לא חיישין.

מפסא בויבה – אם ידעו ממנו זכר, ואי סלקא דעתך יש בו משום ריפוקי אברים
 – הרי חולה הוא, ואז אחד משבעה דרכים שחוב נבדק בהן, דוב אינו מטמא באונס
 דבתיב (ויקרא טו): "וב מבשרו" – שיהא בשרו כמות שזוה, שלם ולא באונס. דרך
 דופן – על ידי סם, ובין הוא ובין אמו חיון, ואין לומר שלאחר שמהה אמו
 הוציאהו, דרישנא. בדיקה – כשיש לה חיון, דמיא (מדא)
 הוא מית דרישנא. עגל שגולד ביום טוב –
 אין כאן משום מוקצה, שררי מוכן היה אנב
 אמו, ושוחטין אותו בו ביום, אלמא, משום
 ריפוקי אברים נמי לית בהו – ושוין – תנאי
 דפליגי במסכת ביצה (כזב), גבי בכור שגולד
 בו מום ביום טוב, ושוי, דאפילו האסור
 בגולד בו ביום מום – משום דמוקצה היה
 בין השנים מחמת איסור קדשים היה
 אבל אם גולד היום ומומו עמו – מוכן הוא,
 שלא נאסר מעולם, דהא נבעי אמו היה
 מוכן אנב אמו, ומותר, דבכור אינו קדוש עד
 שישלד, ונשגולד – דהא רמיז, הרי הוא כילד
 לישחט בחוץ, דרך דופן מי קריש –
 בבבוכה, דבעינן מום לישחט במבדח? מורה
 רבי שמעון – אף על גב דפליג במסכת נדה
 (מא), גבי יצא דופן, ואמר: הרי הוא כילד
 ויושבט עליו ימי טומאה וטהרה – התם
 הוא דאיתריבא מין אדם נקבה חליו ויקרא
 יב' לרבותא יצא דופן, אבל לענין קדשים
 מורה שאינו קדוש, דכתיב "כי ילד" ושם
 (כז) – פרט ליצא דופן (חולין לחב), הכא
 במאי עסקינן – הא דקתני: מותר בו ביום,
 ולא חייש לריסוק אברים, כגון ששהיים על
 גבי קרקע – נעיר לעמוד ותחב פרוסתיו
 לעמוד, דאמרין לקמן גבי נפילה: עמדה
 מנפילתה – אינה צריכה מעט לעת, בית
 המטבחים – בשמפילין אותו לארץ
 לשחוט אפילו ממקום גבוה, דנפל – בבית
 המטבחים, קל גניחותיה – כמו (בבא קמא
 פא) גותח מלכו, *ופליגיריש שכלו,
 ששמעו עולו ליתו כשנפל, מנא לך הא –
 דלא חייש לריסוק, צפרינו נועץ –
 כשהוא שוהה ליפול, כל שעה הוא מתחנן
 בצפרינו עד שאינו נופל מגובה. עמדה –
 מאנתותין קאי, שנפלה מן הגג, ועמדה ולא
 הלכה – אינה צריכה שהייה מעט לעת.
 אבל בדיקה בעיא – בחוט השדרה
 ובשבירת רוב צלעות ובעיקר חוליה
 והיכא דלא עמדה, אפילו בקרונה ונמצאת
 שלמה – טרפה משום חטבת, שנתפרקו
 פרקה וחוליותיה, ואם הלכה – אפילו
 בדיקה לא בעיא, נעירה לעמוד – אף על
 פי שלא פשטה ידה, אלא נתחוקה ויצתה
 לעמוד, היכא דנפלה מן הגג – בלא ידיעה,
 כנגד כל החלל – משום שבירת רוב צלעות או
 עקירת חוליות. סימנין מאי – מי בעי בדיקה שמה נעקרו? עוף שנחבט – שמה נקרה רוב החיצונה, או ניכאב דקחין, כנגד כל החלל – משום שבירת רוב צלעות או
 דבליכה, שאינה צריכה בדיקה, ואי מין קדשים – כגון אנמיס, לית לן בה – דאפילו מלמעלה למטה שפיר דמי, ואי שרי ציבי – ואם היו קומתו מעצם מושלכין
 בנהר, וקרמיה – איהו לציבי מלמעלה למטה, אפילו במאי דלא קימי – שרי, דכין דקדמיה איהו לציבי איהו דקא שט, נליבא – פרוש על גבי יתדות באור, ומתיה
 שפיר, ונפל עוף עליו, חיישין – לריסוק ובעי שודיה, דכין דמתח שפיר שיהא, עוף ומוקפה – אם כפולה חסילת, ואפילו מלמעלה, לא חיישין – דיניה
 נמתחת ימי, אולא – עוף שנפל ברשת הפרושה בארץ, אי מיקריב קימרי – קשרי וחרטום שבהם סמוכין זה לזה תמיד, חיישין – שמה הקשרים סקרוהו, כיתנא
 דעביד כמנון – ששתן חוליות חבילות חבילות, חיישין – שדרי שדרי הוא, דהאי ניסא ודחאי ניסא – אם נפל על צדי החבילה מכאן ומכאן בשמטה, לא חיישין
 דבי מנח עליוהי משתריח ומשתחט ולא מלקי ליה, אסוריותא – חבילות של קנים, כיתנא דריוק (ונפין) – חבט *מטוה"כ בלעז, ונפין – צאשקשא"א, לא חיישין
 – אם שטוח על גבי קרקע ונפול עוף עליו, דיוק ונפין – שברי הבעולין מלקין העוף, דעביד ביוז – *אפודיש"ש, אפילו דיוק ונפין חיישין משום קטרי דיוק –
 ביה, דקתא – נעורת שברי בגדולין ונעורין מן הפשוטים שמתנפצין אותו, חיישין – אם נפל עוף עליו, דקדקתא – דקח מן הדקח, וגם היא נעורת, לא חיישין –
 אם יש ממנה כרי על גבי קרקע ונפול עוף עליו, לא חיישין, לפי שהיא רכה, נכרא – סיב הגולד סביב הדקלים, ומייבשין אותו, וחולק לרצועות ומפשיילן ממנו
 חבלים, וכל זמן שלא נעשה רצועות הוא קשה, תימחא – לאחר שהלקדו לרצועות להאי נכרא, כמו ששעשיל לקליפת עץ הקרוי *טטיל, קיטמא נחילא – מרוקב
 בנפה, נכבש ותעשה קשה, לא נחילא – אינו נכבש, וכל שעה הוא טפוח ואינו קשה.

אין פורטין לא מתבת המוכסין, ולא מכים של גבאין. ואין נוטלין מהם צדקה. אכל נוטל הוא מתוך ביתו או מן השוק.

גמרא תני: ישראל שלוח בריבית ועשה תשובה – חייב להחזיר.

[דף מ"ב ע"ב]

מת והניח לפני בניו – עליו הכתוב אומר (איוב כז): יכין וצדיק ילכש.

הניח לפניו פרה או טלית – חייבין להחזיר. אול תנייה לגזיליא. אם היה דבר שיש לו אחריות – חייבין להחזיר.

איזהו דבר שיש לו אחריות? רבי יונתן אומר: בשנהניח לפניו קרקע. ריש לקיש אומר: בשנהניח לפניו גוף הגזילה.

רב אומר: יורש – במשועבד. בשם שאין מלוה בעדים גובה משועבדין – כך אינה גובה מיורשין.

שמואל אומר: דאיכני – אינו גובה משועבדין, הא מבני חרי – גובה.

ולית היא פליגא על רב? דרב אומר: יורש – במשועבד, בשם שאין מלוה בעדים גובה משועבדים, כך אינה גובה מיורשין.

פתר לה: בשנהניח לפניו קרקע.

ואפילו בשמואל, לית היא פליגא? לא כן אומר שמואל: דאיכני – אינו גובה משועבדין!

פתר לה: בשנהניח לפניו גוף הגזילה.

גזל טלית ונתנה לאחר – רבי לעזר בשם רבי חייה אומר: מוציאין מראשון ולא משני.

רבי יוחנן אומר בשם רבי ינאי: מוציאין אף מן השני.

רבי בא בר ממל אומר: אף רבי חייה בדיעתיה, דרבי חייה אומר: מוציאין אף משני.

[דף מ"ג ע"א]

נתחלפו פליו בבית האומן – ושתמש בהן ויצא ויבקש את שלו.

בבית האבל או בבית המשתה – אל ישתמש בָּהֶן, אלא יצא ויבקש את שלו.

אמר רבי בא בר חנה: לא היה רבי חייב חביבי פתר לה אלא כגון הדין בר קורא שכל הנזיל מאצלו – נזיל ברשות, וכל המניח אצלו – מניח ברשות.

הנזכים שבאו במהתרת ועשו תשובה – חייבין להחזיר. עשה אחד מהן תשובה – חייב להחזיר את שלו. ואם היה מוציא ונותן להן – הוא משלם על ידי כולן.

תני: הגזיל ומאכיל בָּנָיו, בין גדולים בין קטנים – פטורין מלשלם. הניח לפניהן בין גדולים בין קטנים – חייבין לשלם. סומכים אומר: גדולים – חייבין, קטנים – פטורין. אם אמרו: "אין אנו יודעין אם עשה אבינו חשבון באחרונה" – הרי אילו פטורים.

התיב רבי בא בר מנחם: הניע עצמו, בשהניח לפניהן קרקע – לא חבל מהן לומר: "אין אנו יודעין מה חשבון עשה אבינו באחרונה!"

התיב רב המנונא: הניע עצמו, שהיתה גזילה מפורסמת – לא חבל מהן לומר: "אין אנו יודעין מה עשה אבינו חשבון באחרונה!"

התיב רב ששת: אפילו קטנים – נמנעין להן בבית דין. מה אית לך למימר? אמר רבי מנא: תיפתר, בשטענו הן, אין אנו יודעין בו, יודעין אנו דעסק אבינו עמו על הדין חושבנא, ולית נן ידעין מה נפק מדינא.

הלכה ב' מתני' נטלו מוכסין את חמורו ונתנו לו חמור אחר, נטלו חליסטין בסותו ונתנו לו בסות אחרת – הרי אלו שלו, מפני שהבעלים מתיאשין מהן.

הפציל מיד הנחר, מיד חליסטין, אם נתיאשו הבעלים – הרי אלו שלו. וכן נחיל של דבורים, אם נתיאשו הבעלים – הרי אלו שלו.

אמר רבי יוחנן בן ברוקה: נאמנת אשה או קטן לומר: "מכאן יצא נחיל זה". ומחלף לתוך שדהו ונזיל את נחילו. ואם הוּק – משלם מה שהוּק.

אבל לא יקוץ את הסוכה על מנת לתן דמים. רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר: קוצץ ונותן דמים.

גמרא תנני: המציל מן הנזקים, מן הדליקה, משונות הים, משלולית הנזק – הרי אילו שלו. וכן נחיל של דבורים, אם נתיאשו בעליו – הרי אילו שלו.

רבי חיינא בר פפא בשם רבי יוחנן:

[דף מ"ג ע"ב]

מתניתא – בנחיל שגזלו מן הדליקה ובפורח, ובלבד על אתר. אבל אם יצא ונזק – אני אומר: מפני יראה ופיתוי אומר.

תנני: רבי ישמעאל בן רבי יוחנן בן ברוקה אומר: תנני בית דין הוא, לקוץ זה סוכה ונותן דמים, שעל מנת בן הנחיל יהושע לישראל את הארץ:

הלכה ג' מתני' המכיר בלוי או ספריו ביד אחר, אם יצא לו שם גנבה בעיר – ישבע במה הוציא, וימול. ואם לאו – לא כל הימנו, שאני אומר: מכרן לאחר ולקחן זה ממנו:

גמרא אמר רבי בא בר ממל: בדין הוא שלא ישבע. ולמה אומר ישבע? שלא יהו בעלי בתים גמולים לגנבים.

רבי יהושע בן לוי אומר: והוא שיצא לו שם שנגנבו ספריו.

רב אומר: צריך להביא ראיה שלן עמו באותו הלילה.

אפי אומר: אם טעון לומר מפלוני לקחתים – נאמן.

אתא עובדא קומי רבי נסא, ולא קביל. מה, פליגי? אומר, בר נש דעקינ הוה, בגין בן לא קביל:

הלכה ד' מתני' זה בא בביתו של זון וזה בא בכדו של דבש, נסדקה חבית של דבש, ושפך זה את יינו והציל את הדבש לתוכו – אין לו אלא שקרו. ואם אומר: "אציל את שלך ואתה נותן לי דמי שלי" – חייב לתן לו

גמרא תנני: שנים במדבר, ביד זה חבית מים, וביד זה חבית דבש, נסדק חבית מים – תנני בית דין הוא שישפוך זה דבשו ויציל את מימיו, שהמים מחייה במדבר ולא הדבש.

תני: פועל ועני שעלו לראש אילן ושיברו סוכה, בזמן שדרך פועלין לעלות באילן – פטורין, ואם לאו – חייבין:

הלכה ה' מתני' שטף נהר חמורו וחמורו חברו, שלו יפה מנה, ושל חברו מאתים, הניח את שלו, והציל את של חברו – אין לו אלא שברו. אם אמר לו: "אציל את שלך ואתה נותן לי דמי שלי" – חייב לתן לו:

גמרא תני: הניח שלו להציל של חברו, ועלה של חברו מאיליו – אין נזקק לו כלום. אלא הניח שלו להציל של חברו, ועלה שלו מאילו, מהו דיימר לו נתייאשתי? נישמעינה מהדא: שטף נהר חמורו, והיה צונח ואומר: לא נתייאשתי – ריש לקיש אמר: כל זמן שצונח – לא נתייאש. רבי יוחנן אמר: חזקה מייאש הוא:

[דף מ"ד ע"א]

הלכה ו' מתני' הגזל שדה מחברו, ונטלה מסיקים, אם מבת מדינה היא – אומר לו: "הרי שלך לפניך", ואם מחמת הגזלן – חייב להעמיד לו שדה. שטפה נהר – אומר לו: "הרי שלך לפניך".

הגזל את חברו, או שילה ממנו, או שהפקיד לו בישוב – לא יחזיר לו במדבר. על מנת לצאת במדבר – יחזיר לו במדבר:

גמרא אמר רבי יוחנן: והלא אמרו: אין הפרקע נגזלת, ולמה אמרו חייב להעמיד לו שדה? קנס קנסוהו.

נטלה מסיקין מן הגזלן מחמת הגזל מהו? דו יכיל מימר ליה: מכל מקום הב לי ידי, ומאן דבעי ייתי ויסיב מיני.

רבי יהושע בן לוי אמר: אין אדם נתפש על חברו וחייב ליתן לו, אלא בארנון וגולגולת.

רב אמר: יכיל מימר ליה: "את שרי עביטיה מיני".

הלכה ז' מתני' האומר לחברו: גזלתיך, והליתני הפקדתה אצלי, ואיני יודע אם החזרתי לך ואם לא החזרתי לך – חייב לשלם. אבל אמר לו: איני יודע אם גזלתיך, ואם הליתני, אם הפקדתה אצלי, ואם הפקדתה – פטור מלשלם.

גמרא רבי יוחנן אמר: בבא לצאת ידי שמים.

גולתיד, והלוייתני, הפקדנה אצלי, והחזרתי לך, וחלה אומר: "איני יודע" – רבי ירמיה סבר מימר: חייב להעמיד לו מן הדין. רבי יוסי סבר מימר: עוד היא לצאת ידי שמים.

"הוצאתי מן הכיס ונתתי לך", והוא אומר: "איני יודע" – רב הונא אמר: אומרים לו: "את לית ידע, אהן ידע"?!

הלכה ח' מתני' הגזב טלה מן העדר והחזירו, מת או נגנב – חייב באחריותו. לא ידעו בעלים לא בגנבתו ובחזירתו, מנו את הצאן והיא שלמה – פטור מלשלם.

גמרא אמר רבי יוחנן: אם ידעו הבעלים בגניבה – צריכין לידע בחזירה. לא ידעו בגניבה – אין צריכין לידע בחזירה. ריש לקיש אמר: אף על פי שלא ידעו בגניבה – צריכין לידע

[דף מ"ד ע"ב]

בחזירה.

אמר רבי לעזר: אין תהו בגזן החין ברחא – אין צריכין לידע בחזירה. מהו "גזן אהן ברחא"? אית דמרינ: חוטרא. אית דמרינ: פגדורה. אית דמרינ: תיישא רבא.

הלכה ט' מתני' אין לוקחין מן הרועים צמר וחלב וגדיים, ולא משומרי פרות עצים ופרות. אבל לוקחין כלי פשתן בגליל מן הנשים, ועגלים בשרון. וכלן שאמרו: "הטמן" – אסור. ולוקחין ביצים ותרנגולין מכל מקום.

גמרא תני: אין מקבלין פקדונות לא מנשים ולא מעבדים ולא מקטנים.

קיפל מן האשה – יחזיר לה. מתה – יחזיר לבעלה:

הלכה י' מתני' מוכין שהפוכם מוציא – הרי אלו שלו. שהפורק מוציא – הרי הן של בעל הבית. הפוכם נוטל שלשה חומין והן שלו. יתר מכן – של בעל הבית. ואם היה שחור על גבי לבן – נוטל את הכל והן שלו:

גמרא אבא הושעיה איש טרייא תנה קצר, ותנה עבד ליה תדא איסמדיכין מן חד עמר. דלא יהוין ברייתא אמרינ: מדידן לבש:

הלכה י"א מתני' החייט ששיר מן החוט כדי לתפור בו מטלית שהיא שלש על שלש – חייב להחזיר לבגדיו.

מה שחרש מוציא בפגעד – הרי אלו שלו. ובכשיל – של בעל הבית. ואם היה עושה אצל בעל הבית – אף הנסורת של בעל הבית:

גמרא תני רבי חייה: מלא מחט. דבי רבי חייה פתרינ לה: בפלויס במלוא מחט.

תני בר קפרא: מלא משיכת המחט. דבי רבי ינאי פתרינ לה: במשיכת מחט.

מה, ופליג? מה דתני רבי חייה: מלא מחט – דבי רבי ינאי פתרינ לה: בפלויס במלוא מחט. מה דתני בר קפרא: מלא משיכת מחט – דבי רבי ינאי פתרינ לה: בפלויס במשיכת מחט.

הדרן עלה הגזול ומאכיל וסליקא לה מסכת בבא קמא

הדרן עלה מסכת בבא קמא והדרה עלן, דעתן עלה מסכת בבא קמא ודעתה עלן, לא נתנשי מנה מסכת בבא קמא ולא תתנשי מנה, לא בעלמא הדיו ולא בעלמא דאתי: (ג' פעמים)

יחי רצון מלפניה יי אלהינו ואלהי אבותינו, שתהא תורתה אמנותנו בעולם הזה, ותהא עמנו לעולם הבא:

חנינא בר פפא. רמי בר פפא. נחמן בר פפא. אחאי בר פפא. אבא מרי בר פפא. רפרם בר פפא. רביש בר פפא. סורחב בר פפא. אדא בר פפא. דרו בר פפא:

הערב גא יי אלהינו את דברי תורתה בפינו ובסיפיות עמה בית ישראל, ונהיה כלנו אנחנו וצאצאינו וצאצאי עמה בית ישראל כלנו יודעי שמה ולומדי תורתה: מאיבי תחפמי מוצתה, פי לעולם היא לי: יהי למי תמים בחקיה, למען לא אבוש: לעולם לא אשבח פקודיה, פי בם חייתי: ברוך אתה יי, למדני חסיד: אמן אמן אמן סלה ועד:

מודים אנחנו לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, ששימת חלקנו מיושבי בית המדרש, ולא שימת חלקנו מיושבי קרנות. שאנו משימים והם משימים. אנו משימים לדברי תורה, והם משימים לדברים בטלים. אנו עמלים והם עמלים. אנו עמלים ומקבלים שבר, והם עמלים ואינם מקבלים שבר. אנו רצים והם רצים. אנו רצים לחיי העולם הבא, והם רצים לבאר שחת, שנאמר ואתה אלהים תורידם לבאר שחת, אנשי דמים ומדמה לא יחצו ימיהם, ואני אבטח בה:

יחי רצון מלפניה יי אלהי, פשם שעזרתני לסיים מסכת בבא קמא, פו תעזרני להתחיל מסכתות וספרים אחרים ולסייםם, ללמוד וללמוד לשמור ולעשות ולקום את כל דברי תלמוד תורתך באהבה:

וזכות כל התנאים ואמוראים ותלמידי חכמים, יעמוד לי ולזרעי, שלא תמוש התורה מפי ומפי זרעי וזרע זרעי עד עולם. ותתקום בי, בהתהלכה תנחה אתה, בשכבה תשמר עליה, והקיצות היא תשיחה: פי בי ירבו ימיה, ויוסיפו לה שנות חיים: אורך ימים בימינה, בשמאלה עשר וכבוד: יי עז לעמו ותן, יי יברך את עמו בשלום:

פרק ראשון

[דף א' ע"א]

הלכה א' מתני' שנים או חזין בטלית, זה אומר: "אני מצאתיה", וזה אומר: "אני מצאתיה". זה אומר: "בלה שלי", וזה אומר: "בלה שלי" – זה ישבע שאין לו בה פחות מחציה, וזה ישבע שאין לו בה פחות מחציה ויחלקו.

זה אומר: "בלה שלי", וזה אומר: "חציה שלי", האומר: "בלה שלי" – ישבע שאין לו בה פחות משלשה חלקים. והאומר: חציה שלי" – ישבע שאין לו בה פחות מרביע. זה – נוטל שלשה חלקים, וזה – נוטל רביע.

גמרא תני: אדם שאמר לחבירו: "תן לי מנה שאתה חייב לי", אמר לו: "לא היו דברים מעולם". הלך וחיבא עדים שהחייב לו חמשים זוז – רבי חייב רבה אמר: הודיית עדים בהודיית פיו וישבע על השאָר. רבי יוחנן אמר: אין הודיית עדים בהודיית פיו שישבע על השאָר.

אמר רבי לא:

[דף א' ע"ב]

משנים או חזין בטלית דרבי חייב רובה. מבין שתפוש בחציה אלא כמי שהביא עדים שהציה שלו ותימר נשבע ונוטל. אוף תדא דמזיא לה.

רבה בר מנחם ורב עמרם סליקו הן דרב ביניי. אמר ליה: אין מוסרין שבועה לחשוד. אמר ליה: אפילו לשון שבועה אין מוסרין לו.

כיצד נשבע? רב הונא אמר: "שבועה שיש לי בה ואין לי בה פחות משנה פרוטה".

אמר רבי יוחנן:

[דף ב' ע"א]

אם מזו, שבועת תקנה היא.

ותני: שנים שהיו תופסין בשטר, זה אומר: "שלי ואבד ממני". וזה אומר: "שלי הוא שפרעתיה לך" – יתקיים השטר בחותמיו; דברי רבי. רבן גמליאל אומר: יחלוקו.

אמר רבי לעזר: הכל חולק אחר התפוס בעדים.

אמר רב חסדא: אין שמעתוניה אתיית ברבי שמעון.

זה אומר: חצייה שלי, וזה אומר: שלישה שלי – האומר: חצייה שלי – ישבע שאין לו בה פחות מרביע. והאומר: שלישה שלי – ישבע שאין לו בה פחות משתות.

בללו של דבר: אינו נשבע אלא על חצי שהודה:

הלכה ב' מתני' היו שנים רוכבין על גבי בהמה, או שהיה אחד רכוב ואחד מהלך, זה אומר: "בלה שלי", וזה אומר: "בלה שלי" – זה ישבע שאין לו בה פחות מחציה, וזה ישבע שאין לו בה פחות מחציה, ויחלוקו. בזמן שהם מודים או שיש להן עדים – חולקין שלא בשבועה:

גמרא אמר רב הונא: תני תמן: אשה שהיתה רכובה על גבי בהמה ושנים מנהיגין אותה, ואמרת: "אילו – עבדי, והממור והמשאוי – שלי". וזה אומר: "זו – אשתי, וזה – עבדי, והממור והמשאוי – שלי". וזה אומר: "זו – אשתי, וזה – עבדי, והממור והמשאוי – שלי" – צריכה גט משניהם, וצריכה לשחרר את שניהן, ושניהן משחררין זה את זה. בהמור ובמשאוי – שלשתן שוין:

הלכה ג' מתני' היה רוכב על בהמה וראה את המציאה, ואמר לחברו: "תניח לי", ונמלה, ואמר: "אני זכיתי בה" – זכה בה. אם משנתנה לו אומר: "אני זכיתי בה בתחילה" – לא אמר כלום.

גמרא אמר רבי יצחק: תדא הילכתא לית שמע מינה כלום, לא מראשה ולא מסיפה.

[דף ב' ע"ב]

היה רכוב על גבי בהמה וראה את המציאה ואמר לחבירו: תניח לי, נמלה ואמר: אני זכיתי בה זכה בה. אילו אומר: "זכה לי" – זכה! הוי, לית שמע מינה כלום, לא מרישא ולא מסיפא:

הלכה ד' מתני' ראה את המציאה ונפל לו עליה, ובא אחר והחזיק בה, זה שהחזיק בה – זכה בה. ראה אותן רצין אחר המציאה, אחר צבי שבור, אחר גוזלות שלא פריחו, ואמר: "זכת לי שדי" – זכת

הָיָה צָבִי רִץ בְּדֶרֶבּוֹ, אוֹ שֶׁהָיוּ הַגּוֹזְלוֹת מִפְּרִיחֵיהֶן, וְאָמַר: "זָכַת לִי שְׂדֵי" – לֹא אָמַר בְּלוֹם.

גמרא רִישׁ לְקִישׁ אָמַר אָבָא בְּהֵן בְּרִדְלֵייהּ: אָדָם זָכָה בְּמִצְיָאָה בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת שָׁלוֹ.

רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: וְהוּא שְׁתַּפּוּל לְתוֹךְ יָדוֹ.

מִתְנִיתָא פְּלִיגָא עַל רִישׁ לְקִישׁ, נִטְל מִקְצַת הַפִּיָּאָה וְזָרַק בְּשֹׁאָר – אֵין לוֹ בְּהָ בְּלוֹם! אָמַר: תִּיפְתָּר, בְּשָׁלָא אָמַר: "יִזְבּוּ לִי בְּאַרְבַּע אַמּוֹת שָׁלִי".

וּמִזֵּר דְּבִתְרָה, נָפַל עָלֶיהָ וּפְרַם טְלִיתוֹ עָלֶיהָ – מַעֲבִירִין אוֹתוֹ מִמֶּנָּה! עוֹד הִיא בְּשָׁלָא אָמַר: "יִזְבּוּ לִי בְּאַרְבַּע אַמּוֹת שָׁלִי".

וְהִתְנִי רַבִּי חֵייהּ: שְׁנֵיהֶם שֶׁהָיוּ מִתְּפִתְשִׁין בְּעוֹמָר, וְכָא עָנִי וְחֶטְפוֹ מִלְּפָנֶיהֶן – זָכָה בּוֹ. עוֹד הִיא בְּשָׁלָא אָמַר: יִזְבּוּ לִי בְּאַרְבַּע אַמּוֹת שָׁלִי.

וְהִתְנִינָן: רָאָה אֶת הַמִּצְיָאָה וְנָפַל עָלֶיהָ, וְכָא אַחֵר וְהִחֲזִיק בָּהּ, זֶה שֶׁהִחֲזִיק בָּהּ – זָכָה בָּהּ.

[דף ג' ע"א]

עוֹד הִיא בְּשָׁלָא אָמַר: "יִזְבּוּ לִי בְּאַרְבַּע אַמּוֹת שָׁלִי".

וְהִתְנִינָן: קְרוֹב לָהּ – מְגוֹרְשֶׁת, קְרוֹב לוֹ – אֵינָהּ מְגוֹרְשֶׁת, מִחֲצָה לְמִחֲצָה – מְגוֹרְשֶׁת וְאֵינָהּ מְגוֹרְשֶׁת! חִזְקִיָּה אָמַר: בְּשֹׁכֵר הַלִּיבָלָר הִיא מִתְנִיתָא.

הַתִּיבּוֹן: וְהִכְתִּיב (דְּבָרֵי הַיָּמִים א כב, יד): וְאֵנִי בְּעוֹנֵי חֲכִינוּתִי וְגו', וְהִיכִי? אִם בְּנִתּוּנִין בְּתוֹךְ יָדוֹ – עֲשִׂיר הוּא, אִי בְּשָׂאִינָן נִתּוּנִין לְתוֹךְ יָדוֹ – יֵשׁ אָדָם מְקַדִּישׁ דְּבָר שְׂאִינּוּ שְׁלוֹ? הָוִי אוֹמַר: בְּנִתּוּנִין בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת שָׁלוֹ.

[דף ג' ע"ב]

אָמַר רַבִּי אֲבִין: מַהוּ בְּעוֹנֵי? שְׂאִין עֲשִׁירוֹת לִפְנֵי מִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם.

דְּבָר אַחֵר: שֶׁהָיָה מִתְעַנֶּה וּמְקַדִּישׁ סְעוּדָתוֹ לַשָּׁמַיִם.

תָּנִי: הָאוֹמַר: "יִזְכָּה לִי בֵּיתִי בְּמִצְיָאָה שֶׁנִּפְלָה לְתוֹכָהּ" – לֹא אָמַר בְּלוֹם. יָצָא שֵׁם לְמִצְיָאָתוֹ – דְּבָרִיו קְיָיִמִין.

בְּהָדָא אַרְיִסְיָה דְּרַבִּי בָּא בַר מִינָא, סָלִיק לְדִיקְלָא, אֲשַׁכַּח גּוֹזְלִין וְנִסְתִּין, אֹזֶל שְׂאִיל לָרַב, לֹא אָמַר לִיהּ בְּלוּם. אֹזֶל חֹזֵר אָמַר רַבִּי בָּא בַר מִינָא: קְשִׁיָּא – לָן הָוִיתָא חֹזֵר, וְתִיתֵר – מִפְּצִיאתוּ.

[דף ד' ע"א]

הִלְכָה ה' מִתְנִי' מִצִּיאַת בְּנוֹ וּבִתּוֹ הַמְטָנִים, וְעִבְדוֹ וְשִׁפְחָתוֹ הַכְּנַעֲנִים, וּמִצִּיאַת אִשְׁתּוֹ – הָרִי אֵילּוֹ שְׁלוֹ. מִצִּיאַת בְּנוֹ וּבִתּוֹ הַגְּדוֹלִים, וְעִבְדוֹ וְשִׁפְחָתוֹ הָעֵבְרִים, מִצִּיאַת אִשְׁתּוֹ שְׁגִירָשָׁה, אַף עַל פִּי שְׁלֹא נָתַן בְּתֻבָּתָה – הָרִי אֵילּוֹ שְׁלִיָּהּ.

גְּמָרָא אָמַר רַבִּי יוֹחֲנָן: בְּשִׁאיִנָּן טְפוּלִין לְאַבְיָהּ. אָכֵל אִם הָיוּ טְפוּלִין לְאַבְיָהּ – מִצִּיאַתָּן שְׁלוֹ.

רִישׁ לְקִישׁ אָמַר: אֵין אָדָם זוֹכֵה לְחֻבֵּירוֹ בְּמִצִּיאָה.

אָמַר רַבִּי [יִיסָא]: לֹא דָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן אָבֹן, אֲלָא דְקִשְׁיָא לִיהּ עַל הָדָא דְתַנִּי רַבִּי הוֹשַׁעְיָה: הַשּׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל לַעֲשׂוֹת בְּכָל מְלָאכָה – מִצִּיאַתוֹ לְכַעַל הַבֵּית. אָמַר רִישׁ לְקִישׁ: אָדָם שֵׁישׁ בּוֹ רְשׁוּת לְחֹזֵר בּוֹ – תִּהְיֶה מִצִּיאַתוֹ לָרַבּוֹ!

מַה בֵּין עִבְדוֹ וְשִׁפְחָתוֹ הָעֵבְרִים לְעִבְדוֹ וְשִׁפְחָתוֹ הַכְּנַעֲנִים? אָמַר רַבִּי יוֹחֲנָן: עִבְדוֹ וְשִׁפְחָתוֹ הָעֵבְרִים, הוּאִיל וְאִינוּ רְשָׁאִי לְשִׁנּוּתוֹ מִמְּלָאכְתּוֹ – מִצִּיאַתוֹ לְעַצְמוֹ. עִבְדוֹ וְשִׁפְחָתוֹ הַכְּנַעֲנִים, הוּאִיל וְרְשָׁאִי לְשִׁנּוּתָן מִמְּלָאכְתָּן – מִצִּיאַתָּן לָרַבּוֹ.

הִתִּיבּוֹן: הָרִי אִשְׁתּוֹ שְׁאִינוּ רְשָׁאִי לְשִׁנּוּת מִמְּלָאכְתָּהּ, וּמִצִּיאַתָּהּ שְׁלוֹ! דְּתַנִּין תַּמּוֹן: כּוּפָה לַעֲשׂוֹת בְּצִמְרָא וְאִינוּ כּוּפָה לַעֲשׂוֹת בְּדָבָר אַחֵר!

אָמַר רַבִּי בָּא בַר מִינָא, וְרַבִּי יִיסָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחֲנָן: טַעַם אַחֵר בְּאַשְׁתָּה. מַה טַּעַם אַחֵר בְּאַשְׁתָּה? רַבִּי חֲגַי אָמַר: מִפְּנֵי הַקְּטָמָה. רַבִּי יִיסָא אָמַר: שְׁלֹא תִהְיֶה מְכַרְחַת נְכֵסֵי בַּעֲלָהּ וְאוֹמֶרֶת: "מִצִּיאָהּ הוּא".

הִתִּיבּוֹן: בְּעֵדִים! לֹא אָסְרוּ זֶה אֲלָא מִפְּנֵי זֶה.

מִצִּיאַת אִשְׁתּוֹ שְׁגִירָשָׁה. רַבִּי יוֹסֵפָא בְּשֵׁם רַבִּי אַחָא: אָדָם שְׁגִירָשׁ אִשְׁתּוֹ וְלֹא נָתַן לָהּ כְּתוּבָתָה – חֲקִיב בְּמִזְוֹנוֹתֶיהָ עַד שְׁתֵּינָן לָהּ פְּרוּטָה אַחֲרוֹנָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: מִתְּנִיתָא אֲמָרָה בֵּן, מִצִּיאַת אִשְׁתּוֹ שְׁגִירָשָׁה! אָמַר רַבִּי הוֹשַׁעְיָה: שְׁלֹא תֵאמַר: הוּאִיל וְחֲקִיב בְּמִזְוֹנוֹתֶיהָ עַד שְׁתֵּינָן לָהּ פְּרוּטָה אַחֲרוֹנָה – תִּהְיֶה מִצִּיאַתָּהּ שְׁלוֹ, לְפֻם בֶּן צָרִיד מִתְּנִיתָא.

הלכה ו' מתני' מצא שטר חוב, אם יש בְּהֵן אַחֲרִיּוֹת נְכָסִים – לא יחזיר. אם אין בְּהֵן אַחֲרִיּוֹת נְכָסִים – יחזור, מפני שאין בית דין נִפְרָעִין מִהֶן; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אֹמְרִים: בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף לֹא יִחְזֹר, מפני שבית דין נִפְרָעִין מִהֶן.

[דף ד' ע"ב]

גמרא תני בשם רבי מאיר: בין שטר שיש בו אַחֲרִיּוֹת נְכָסִים – ובין שטר שאין בו אַחֲרִיּוֹת נְכָסִים – גובה מנכסים בני חורין.

על דעתיה דרבי מאיר, לאי זה דבר הוא מחזיר? לצור על פי צלוחיתו.

רב אמר: יורש – כְּמוֹשׁוּעָבֵד. כֵּשֶׁם שֶׁמִּלּוֹה בְּעֵדִים אֵינָה נִגְבִּית מִמְּשׁוּעָבְדִין, כֶּף אֵינָה נִגְבִּית מִן הַיּוֹרְשִׁין.

שְׁמוּאֵל אָמַר: דְּאִיקָּנִי – אֵינוֹ גֹּבֵה מִמְּשׁוּעָבְדִין, הָא מִבְּנֵי חָרִי – גָּבִי. חָכָא אֶת מַר: גֹּבֵה, וְחָכָא אֶת מַר: אֵינוֹ גֹּבֵה! לֹא דָמִי מִי שִׁשְׁיַעְבֵּד מִקְצַת לְמִי שֶׁלֹּא שִׁיַּעְבֵּד כָּל עֵיקַר.

אמר רבי לעזר: שאני אומר כתב ללוות ולא לזוה.

[דף ה' ע"א]

אמר רבי לעזר: אם היה הלוה מודה – תרי זה יחזיר.

אמר רבי לעזר: אם הוחזק השטר ביד המלוה – תרי זה יחזיר.

ותליתיהון מתבבין.

וְחֻכְמִים אֹמְרִים: בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף – לֹא יִחְזֹר. רַבִּי אֲבָהוּ בִשְׁם רַבִּי יוֹחָנָן: מִפְּנֵי קִינוּנָא. רַבִּי יִסָּא בִשְׁם רַבִּי יוֹחָנָן: אִם הָיָה זְמַנּוֹ יוֹצֵא לְבוֹ בַּיּוֹם – יִחְזֹר.

הלכה ז' מתני' מצא גיטי נשים, ושיחורוי עבדים, דייתיקי, מתנה ושוכרים – תרי זה לא יחזיר, שאני אומר: כתובים היו ונמלה עליהם שלא ליתנן.

גמרא תני: מצא גיטין וכתובות – תרי זה יחזיר. וכתובה – לא היא חזקה.

שטר שְׁלֹוֹה בוּ וּפְרָעוּ – לֹא יִחְזֹר וְיִגְבֶּה בוּ, מִפְּנֵי מִירַע כּוֹחַן שֶׁל לְקוֹחוֹת.

רבי יסא בשם רבי יוחנן: ואפילו לבו ביום.

רבי זירא בעא קומי רבי יסא: הכא את מר: אפילו לבו ביום. והכא את מר: אם זמנו יוצא לבו ביום ויחזיר! אמר ליה: אדם מצוי ללות ולפרוע לבו ביום, ואין אדם עשוי לפרוע וללות בו ביום.

רבי חגי בעא קומי רבי יסא: הוא הזמן, והן העדים, והוא המלות, מהו מפני מרע כוחן של לקוחות? אמר ליה:

[דף ה' ע"ב]

בשלא נשתעבדו נכסים. ויש אומרים: בשלא חתמו העדים על אותה המלוא:

הלכה ח' מתני' מצא אנרות שום ואנרות מזון, ושטרי חליצה ומאוננין, ושטרי ברורין, וכל מעשה בית דין – תרי זה יחזיר.

מצא בחפיסה או בגלסקמא תכריד של שטרות, או אנדה של שטרות – תרי זה יחזיר. וכמה היא אנדה של שטרות? שלשה קשורין זה בזה. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אחד לווה משלשה – יחזיר ללוה. שלשה לווין מאחד – יחזיר למלוה.

מצא שטר בין שטרותיו ואין ידוע מה טיבו – יהא מנח עד שיבוא אליהו. אם יש עמהן סימפון – יעשה מה שבסימפון.

גמרא רב ירמיה בשם רב: אם היה אישר

[דף ו' ע"א]

תדיינין – תרי זה יחזיר.

רבי חמא אבוי דרבי הושעיה אמר: אשלי דיינין שבגליות, גזלי דיינין שבארץ ישראל.

רב המנונא אמר: נכתבה אונז באחד בניסן, ניתן הפסח בעשרה בניסן – צריכין לכתוב: אף על פי שפתבנו כתב באחד בניסן, בן נגמר, שיתן הפסח בעשרה בניסן.

רב ירמיה בשם רב: סימפון שיוצא מתחת ידי המלוה בכתב ידי המלוה – פסול, אני אומר: מתעסק היה בשטרותיו. הא מתחת ידי אחר – כשר.

מסכת גטין פרק ראשון

א. המביא גט מסוריא - כמביא מחוצה לארץ. צריך שיאמר: 'בפני נכתב ובפני נחתם', מעבר הירדן כמביא מארץ ישראל, ואין צריך שיאמר: 'בפני נכתב ובפני נחתם'.

ב. המביא גט ממדינת הים, ונתנו לה, ולא אמרו לה: 'בפני נכתב ובפני נחתם', אם נתקיים בחותמיו - כשר. ואם לאו - פסול. הוי, לא הערכו לומר: 'בפני נכתב ובפני נחתם' להחמיר עליה, אלא להקל עליה.

ג. המביא גט ממדינת הים, ולא נכתב בפניו ולא נחתם בפניו - הרי זה מחזירו למקומו, ועושה לו בית דין, ומקימו בחותמיו, ומביאו, ואין צריך שיאמר: 'בפני נכתב ובפני נחתם', אלא אומר: 'שליח בית דין אני, בארץ ישראל שליח עושה שליח; רבי שמעון בן גמליאל אומר: אין שליח עושה שליח בגטין'.

ד. בראשונה היו אומרים ממדינה למדינה, חזרו לומר משכונה לשכונה. רבי שמעון בן גמליאל אומר: אף מהגמוניא להגמוניא.

ה. חמר במדינת הים שאין בארץ ישראל, ובארץ ישראל שאין במדינת הים, שהמביא גט ממדינת הים, צריך שיאמר: 'בפני נכתב ובפני נחתם', אם יש עליו עוררין - יתקיים בחותמיו. המביא גט מארץ ישראל, אין יכול לומר: 'בפני נכתב ובפני נחתם', אם יש עליו עדים - יתקיים בחותמיו.

ו. כיצד אמרו: 'יתקיים בחותמיו'? עדים שאמרו: כתב ידינו הוא זה, אבל אין אנו מכירין לא את האיש ולא את האשה - כשר. 'אין כתב ידינו זה', אבל אחרים מעידין בהם שהוא כתב ידן, או שהיה כתב ידן יוצא ממקום אחר - כשר.

ז. רבי מאיר אומר: עכו ותחומיה בארץ ישראל לגטין. וחכמים אומרים: עכו ותחומיה כחוץ לארץ לגטין. מעשה באחד מכפר ססי שהביא גט לפני רבי ישמעאל, אמר לו: אף אתה צריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם, שלא תזקק לעדים. לאחר שיצא, נכנס לפניו רבי אלעאי, אמר לו: והלא כפר סוסאי מבלעת בתחום ארץ ישראל, וקרובה לצפורי יותר מעכו. אמר לו: שתק בני, שתק! הואיל ויצא הדבר בהתר - יצא.

ח. רבי יהודה אומר: אף על פי ששני עדים פותים - כשר. אמר רבי יהודה: מעשה שהביא לרבן גמליאל בכפר עותנאי גט אשה, והיו עדיו פותים והכשירו.

ט. כל שטרות העולים בערכאות שלהם, אף על פי שחותמיהן עובדי כוכבים. רבי עקיבא מכשיר בכלן, וחכמים פוסלין בגטי נשים ובשחרורי עבדים. אמר רבי אליעזר ברבי יוסי: כך אמר להם רבי שמעון לחכמים בצידן, לא נחלקו רבי עקיבא וחכמים על כל השטרות העולים בערכאות של עובדי כוכבים, אף על פי שחותמיהן עובדי כוכבים שהם פשרים, ואפילו גטי נשים ושחרורי עבדים, לא נחלקו, אלא בזמן שנעשו בהדיוט, שרבי עקיבא מכשיר בכלן, וחכמים פוסלין, חוץ מגטי נשים ושחרורי עבדים. רבי שמעון בן גמליאל אומר: אף אלו פשרים, במקום שאין ישראל חותמין.

י. אמר רבי אליעזר: אמרנו לו לרבי מאיר, מפני מה זכין לעבדים שלא בפניו? והלא זכות הוא לעבד שיצא מתחת יד רבו לחרות! אמר לנו: אינו אלא חוב הוא לו, שאם היה עבד כהן - נמצא פוסלו מן התרומה. אמרנו לו: ומה אם ירצה שלא לזנוג ושלל לפרנסו - הרשות בידו. אמר לנו: ומה אם אלו עבד כהן שברח, ואשת כהן שמרדה על בעלה, הלא אוכלין בתרומה, וזה אינו אוכל, אבל אשה אינה

ד. רבי שמעון אומר: אִפְלוּ כְּתָבוּ הַיּוֹם וְחָתְמוּ לְמָחָר - כָּשֶׁר. כְּתָבוּ בְּעִיר זֶה - לֹא יִחְתְּמוּ בְּעִיר אַחֶרֶת. וְאִם חָתְמוּ - כָּשֶׁר. כְּתָבוּ בְּאֶרֶץ וְחָתְמוּ בְּחוּץ לְאֶרֶץ - צָרִיךְ שִׂיאֵמַר: 'בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נִחְתַּם'. כְּתָבוּ בְּחוּץ לְאֶרֶץ וְחָתְמוּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אֵין צָרִיךְ שִׂיאֵמַר: 'בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נִחְתַּם'.

ה. כְּתָבוּ בְּקִלְפֵי אֲגוּזִים, בְּקִלְפֵי רְמוֹנִים, בְּדָם הַקְּרוֹשׁ, וּבְחֵלֶב הַקְּרוֹשׁ, עַל עֲלֵי זֵית, עַל עֲלֵי דִלְעָת, עַל עֲלֵי חֲרוֹב, עַל כָּל דָּבָר שֶׁהוּא שֶׁל קִימָא - כָּשֶׁר. עַל עֲלֵי חֲזָרִין, עַל עֲלֵי כֶרֶשֶׁן, עַל עֲלֵי בְצָלִים, עַל עֲלֵי יִרְקוֹת וּוְרָדִין, עַל כָּל דָּבָר שֶׁאֵינוֹ שֶׁל קִימָא - פְּסוּל. זֶה הַכֹּל: כְּתַב דָּבָר שֶׁהוּא שֶׁל קִימָא עַל גְּבִי דָּבָר שֶׁאֵינוֹ שֶׁל קִימָא, אוֹ בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ שֶׁל קִימָא עַל גְּבִי דָּבָר שֶׁהוּא שֶׁל קִימָא - פְּסוּל, עַד שִׁיכְתַּב בְּדָבָר שֶׁהוּא שֶׁל קִימָא, וְעַל דָּבָר שֶׁהוּא שֶׁל קִימָא.

ו. הַמְקַרֵּעַ עַל הָעוֹר כְּתַבְנִית כְּתַב - פְּסוּל. הַרוֹשֵׁם עַל הָעוֹר כְּתַבְנִית כְּתַב - כָּשֶׁר. רַבִּי יוֹסִי הַגִּלְלִי אוֹמֵר: מֵה סֵפֶר מֵיחָד שֶׁאֵין בוֹ רוּחַ חַיִּים, יֵצֵא דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בוֹ רוּחַ חַיִּים. רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתִירָה אוֹמֵר: מֵה סֵפֶר מֵיחָד שֶׁהוּא תְלוּשׁ מִן הַקֶּרֶעַ, יֵצֵא דָּבָר הַמְחַבֵּר לְקֶרֶעַ. כְּתַב עַל קֶרֶן הַצִּבִּי, וְחָתְכוּ, וְחָתְמוּ, וְנִתְּנוּ לָהּ - פְּסוּל, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים כד): "וְנִכְתַּב וְנִתְּן" - 'מֵה נְתִינָה בְּתֵלוּשׁ, אִף כְּתִיבָה בְּתֵלוּשׁ'. כְּתַב עַל קֶרֶן פָּרָה, וְנִתְּן לָהּ אֶת הַפָּרָה, עַל הַיָּד שֶׁל עֶבֶד, וְנִתְּן לָהּ אֶת הָעֶבֶד - זָכָה בָּהֶן.

ז. אָמַר לָהּ: 'הָרִי זֶה גִּיטִיךְ, וְהַשָּׂאָר כְּתַבְתִּיךְ'. נִתְקַבְּלָה גִטָּה וְנִתְקַבְּלָה כְּתַבְתָּהּ. 'הָרִי זֶה גִּיטִיךְ, עַל מְנַת שְׂתַחֲזִיר לִי אֶת הַנִּיר' - הָרִי זֶה מִגְרֶשֶׁת. 'עַל מְנַת שֶׁהִנִּיר שְׁלִי', אוֹ שֶׁנִּתְּנוּ לָהּ הַנִּיר עֲצָמוֹ אוֹ שֶׁכְּתָבוּ עַל יָדָהּ - אֵינָה מִגְרֶשֶׁת.

ח. הַכֹּל כְּשֶׁרִין לְקַבֵּל אֶת גִּטָּה, חוּץ מִחֲרָשׁ שׁוֹטָה וְקָטָן, הַכֹּל נֶאֱמָנִים לְהֵבִיא לָהּ אֶת גִּטָּה, אִפְלוּ בְּנָה, אִפְלוּ בְּתָה, וְאִפְלוּ חֲמֵשׁ נָשִׁים שֶׁאֵין נֶאֱמָנוֹת לוֹמַר 'מֵת בְּעָלָה' -

כֵּן, אֲלֹא חֹב הוּא לָהּ, שֶׁכֵּן פְּסָלָהּ מִן הַתְּרוּמָה וּמִפְסִידָהּ מִן הַמְּזוֹנוֹת.

יא. הָאוֹמֵר לְחִבְרוּ: 'הוֹלֵךְ מִנָּה לְפָלוּנִי שֶׁאֵין חֵיב לוֹ, תֵּן מִנָּה זֶה לְפָלוּנִי, פֶּקֶדוֹן שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּיָדִי, הוֹלֵךְ מִנָּה זֶה לְפָלוּנִי, פֶּקֶדוֹן שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּיָדִי' - חֵיב בְּאַחֲרֵיתוֹ, אִם בָּא לְחִזֹּר - לֹא יִחְזֹר, וְחֵיב. הוֹלֵךְ מִנָּה זֶה לְפָלוּנִי - תֵּן מִנָּה זֶה לְפָלוּנִי, הוֹלֵךְ מִנָּה זֶה לְפָלוּנִי, הוֹלֵךְ שֹׁטֵר מִתְּנָה זֶה לְפָלוּנִי, תֵּן שֹׁטֵר מִתְּנָה זֶה לְפָלוּנִי, אִם רָצָה לְהַחֲזִיר - לֹא יִחְזִיר. הֵלֵךְ וּמִצָּאוֹ שְׂמַת - יִחְזֹר לְמִשְׁלַח, וְאִם מֵת - יִתֵּן לְיוֹרְשֵׁים. זָכָה מִנָּה זֶה לְפָלוּנִי, קָבַל מִנָּה זֶה לְפָלוּנִי, זָכָה שֹׁטֵר מִתְּנָה זֶה לְפָלוּנִי, קָבַל מִנָּה זֶה לְפָלוּנִי, אִם רָצָה לְחִזֹּר - לֹא יִחְזֹר. הֵלֵךְ וּמִצָּאוֹ שְׂמַת - יִתֵּן לְיוֹרְשֵׁיו. וְאִם לֹא־חָזַר מִיָּתָהּ זָכָה - יִחְזִיר לְמִשְׁלַח, שֶׁאֵין אָדָם זֹכֶה, שֶׁאֵין אָדָם זֹכֶה בְּכַתֵּב לְאַחֵר מִיָּתָהּ. מִי שֶׁאָמַר: 'שֶׂא מִנָּה זֶה לְפָלוּנִי, טוֹל מִנָּה זֶה לְפָלוּנִי, יֵהָא מִנָּה זֶה לְפָלוּנִי בְּיָדֶךָ', וְמֵת, אִם רָצָה לְהַחֲזִיר - לֹא יִחְזִיר, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר, בְּאוֹמַר: - זָכָה לוֹ. וּבְאוֹמַר: - הַתְּקַבֵּל לוֹ.

מִסְכַּת גִּיטִין פֶּרֶק שֵׁנִי

א. הַמְבִּיא גִט מִמְּדִינַת הַיָּם, וְנִתְּנוּ לָהּ, וְלֹא אָמַר לָהּ: 'בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נִחְתַּם' - הָרִי זֶה מִקְבְּלוֹ הַיָּמָנָה, אִפְלוּ לְאַחֵר שְׁלֹשׁ שָׁנִים וְיִחְזֹר וְיִתְּנָנָהּ לָהּ, וְיֹאמַר לָהּ: 'בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נִחְתַּם'.

ב. נֶאֱמַנְתָּ אִשָּׁה שֶׁתֹּאמַר: 'זֶהוּ גִט שֶׁנִּתְּנָה לִי. נִקְרַע - כָּשֶׁר, נִתְקַרַע - פְּסוּל, נִקְרַע בּוֹ קֶרֶע שֶׁל בֵּית דִּין - פְּסוּל. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלֶעָזֶר אוֹמֵר: מִדְּבַק אֶת הַקֶּרְעִים וְנוֹתֵן לָהּ, וְאוֹמֵר לָהּ: 'בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נִחְתַּם'.

ג. אֶחָד אוֹמֵר 'בְּפָנַי נִכְתַּב וְאֶחָד אוֹמֵר בְּפָנַי נִחְתַּם' - פְּסוּל. שְׁנַיִם אוֹמְרִים: 'בְּפָנַי נִכְתַּב', וְאֶחָד אוֹמֵר: 'בְּפָנַי נִחְתַּם' - פְּסוּל. רַבִּי יְהוּדָה מְכַשִּׁיר בְּזֶה.

רבי אלעזר מכשיר בכלן, חוץ מגטי נשים, שנאמר (דברים כד, א): "וְכָתַב לָהּ" - 'לשמה'.

יב. גט שאבד ממנו, ומצאו לאחר זמן, אף על פי שמכיר את סימנו - פסול, לפי שאין סימן לגטין. איזהו לאחר זמן? כדי שילך אחר לאותו מקום, אבל נתנו בשדה ובתבה ובמגדל, ונעל בפניו, אבד, אף על פי שמצאו לאחר זמן - כשר.

יג. ועוד שלשה הוסיפו עליהן: את שגדרתו חיה, ואת ששטפו נהר, ואת שנפל עליו מפלת - נותנין עליהן חומרי חיים וחומרי מתים. בת כהן לישראל ובת ישראל לכהן - לא תאכל בתרומה. עבד כהן שברח, ואשת כהן שמרדה - הרי אלו אוכלין בתרומה. לא יצא הרוצח חוץ לגבול עיר מקלטו, בחזקת שכהן גדול קיים.

יד. הולך גט לאשתי, על מנת שתתן לאבא ולאחי מאתים זוז - אין יכול לעשות שליח, על מנת שתתן לה מאתים זוז - אין יכול לעשות שליח, שלא האמין לכל אדם אלא לו. אמר לו: הולך גט זה לאשתי, יכול לעשות שליח. את הולך גט זה לאשתי - אין יכול לעשות שליח, שלא האמין לכל אדם אלא לו.

מסכת גיטין פרק שלישי

א. המלוה מעות את הכהן ואת הלוי, ואת העני, ומת - צריך לטול רשות מן היורשין. אלו הן היורשין, רבי אומר: כל שירשו. רבי אליעזר בן יעקב אומר: המלוה מעות את הכהן, ואת הלוי, בפני בית דין, ומתו - מפריש עליהן ברשות אותו שבט. המלוה מעות את העני ומת - מפריש עליהם ברשות כל עניים. רבי אחא אומר: ברשות עניי עולם.

¹ שהבעל מקפיד שדוקא הוא בעצמו ימסר לה

את הגט ולא אחר.

נאמנות להביא גטה. חמותה, ובת חמותה, וצרתה, ויבמתה, ובת בעלה. רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי עקיבא: אשה עצמה נאמנת להביא גטה, מקל וחמר, ומה צרתה שאין נאמנת לומר 'מת בעלה', נאמנת להביא גטה, היא שנאמנת לומר 'מת בעלה' אינו דין שנאמנת להביא גטה? דיו לבא מן הדין להיות כנדון! מה באלו צריכות שיאמרו: 'בפני נכתב ובפני נחתם', אף היא עצמה שהביאה, צריכה שתאמר: 'בפני נכתב ובפני נחתם'.

ט. גט אשה שכתבו שלא לשמה - פסול, שנאמר (דברים כד, א): "וְכָתַב לָהּ" - 'לשמה'. שחרור עבד שכתבו שלא לשמו - פסול, שנאמר (ויקרא יט, כ): "או חפשה לא נתן לה", ולהלן הוא אומר: "וְכָתַב לָהּ" - מה 'לה' האמור להלן לשמה, אף לה האמור כאן לשמה.

י. מגלת סוטה שכתבה שלא לשמה - פסולה, שנאמר (במדבר ה, י): "וְעִשָּׂה לָהּ הַכֹּהֵן אֶת כָּל הַתּוֹרָה הַזֹּאת" - 'שיהיו כל מעשיה לשמה'. כתב סופר לשמה, וחתמו עדים לשמה, אף על פי שכתבוהו וחתמוהו ונתנו לה - פסול, עד שיאמר לסופר 'כתוב', ולעדים 'חתמו'. ולא עוד, אלא אפלו כתב בכתב ידו לסופר 'כתוב' ולעדים 'חתמו', אף על פי שכתבוהו וחתמוהו ונתנו לה - פסול, עד שישמעו את קולו, שיאמר הוא לסופר: 'כתוב' ולעדים 'חתמו'.

יא. לזה ממנו אלה דינר בשטר, ופרע לו, ומבקש ללוות ממנו שניה - הרי זה לא יחזיר לו שטר הראשון, מפני שמרע כח הלקוחות. משכן לו בית, משכן לו שדה, ופרע לו, ומבקש ללוות ממנו שניה - הרי זה לא יחזיר לו שטר הראשון, מפני שמרע כח הבאין אחריו. אמר רבי יהודה: מעשה בכך קדרה שהיה כותב טפוסים גטיין בערב, ובא מעשה לפני חכמים ופסלו את כלן.

שמעון בן גמליאל אומר: אינו יכול לבטל אלא זה בפני זה. אם אומר לזה בפני עצמו ולזה בפני עצמו - יכול לבטלו, אפלו זה שלא בפני זה.

ז. עבד שנשבה ופדאוהו לשם עבד - ישתעבד, ורבו נותן דמיו. לשם בן חורין - לא ישתעבד, ואין רבו נותן דמיו. רבי שמעון בן גמליאל אומר: בין כך ובין כך ישתעבד, ורבו נותן דמיו. אומר לו רבי שמעון בן גמליאל: כשם שמצוין ישראל לפדות בני חורין, כך מצוים לפדות את העבדים.

ח. איזהו נדר שצריך חקירת חכם? אמר: 'קונם אם אשתי נהנית לי, שגנבה את כסי, שהכתה את בני'. ונודע שלא הכתו, ושלא גנבה; רבי אליעזר אומר: אף בזה לא יחזיר מפני תקון העולם. במה דברים אמורים? בזמן שנדר ואחר כך גרש, אבל גרש ואחר כך נדר - מתר. נדר לגרש ונמלך - מתר. נדר בנזיר ובקרפן ובשבועה - מתר.

ט. מפני מה אמרו המוציא את אשתו משום שם רע לא יחזיר עולמית? שהמוציא את אשתו משום שם רע, ונשאת לאחר וילדה, ואחר כך נמצאו דברים בידים, אומר: 'אלו הייתי יודע שהדברים בדאין, אפלו נתנו לי מאה מנה לא הייתי מגרשה' - נמצא גט בטל והולד ממזר. ומפני מה אמרו 'המוציא את אשתו משום נדר - לא יחזיר'? מפני שמוציא בנדר, ונשאת לאחר וילדה, ואחר כך נמצא נדר בטל, ואמר: 'אלו הייתי יודע שהנדר בטל, אפלו נתנו לי מאה מנה - לא הייתי מגרשה', נמצא גט פסול והולד ממזר.

י. רבי אלעזר ברבי יוסי אומר: מפני מה אמרו המוציא את אשתו משום שם רע לא יחזיר? שלא יהיו בנות ישראל פרוצות בעריות! אומרין לה: 'הוי יודעת, שהמוציא את אשתו משום שם רע - אין יכולה היא שתחזור'. מפני מה אמרו

ב. המלוה מעות את העני והעשיר - אין מפרישין, שאין מפרישין על האבוד, זכה עני במה שבידו. המלוה מעות את הכהן ואת הלוי, ואת העני להיות מפריש עליהן מחלקן, מפריש עליהן, בחזקת שהן קימין, ומפריש עליהן כשער הזול, ואין בו משום רבית, ואין שביעית משמטת, ואם בא לחזור - אינו חוזר. ואם נתיאשו הבעלים - אין מפרישין עליהן, לפי שאין מפרישין על האבוד.

ג. האומר: 'הילך מנה ותן לפלוני בן לוי מחלקו', אם רצה לחזור - לא יחזור. קח מנה זו מדמי מעשר שיש לך בידך, והילך דמיו - חוששין לתרומת מעשר שבו, כור מעשר יש לך בידך - חוששין לתרומת מעשר שבו, והלך ונתנו לאחר - אין לו עליו אלא תרעמת.

ד. המניח פרות להיות מפריש עליהן תרומות ומעשרות. מעות להיות מפריש עליהן מעשר שני - מפריש עליהן בחזקת שהן קימים, ואינו חושש שמא הרקיבה התבואה, ושמא החמיץ היין, ושמא החלידו המעות. הלך ומצאן שהרקיבו, ושהחמיץ, ושהחלידו - הרי זה חושש לתבואה, כדי שתקרב, וליין כדי שיחמיץ, ולמעות כדי שיחליד. אבדו - הרי זה חושש מעת לעת; דברי רבי אליעזר. רבי יהודה אומר: בשלשה פרקים בודקין את היין.

ה. קדם אצל אשתו, או ששלח אצלה שליח, ואמר לה: 'גט ששלחתי לך אי אפשי שתעשי בו, הרי זה בטל הוא' - דבריו קימים. 'פסול הוא', 'אינו גט' - לא אמר כלום. בראשונה היה עושה בית דין במקום אחר, ומבטלו, אם בטלו - מבטל; דברי רבי. רבי שמעון בן גמליאל אומר: אין יכול לבטלו, ולא הוסיף על תנאי, שאם כן, מה כח בית דין יפה?

ו. אומר לשנים: תנו גט זה לאשתי, יכול לבטל זה שלא בפני זה; דברי רבי. רבי

המוציא את אשתו משום נדר לא יחזיר? שלא יהיו בנות ישראל פרוצות בנדרים! אומרים לה: 'הוי יודעת, שהמוציא את אשתו משום נדר - אין יכולה היא שתחזור'.

יא. המוציא את אשתו משום אילוניות, ונשאת לאחר, והיו לה בנים, והיא תובעת כתבתה מן הראשון. משום רבי יהודה בן בתירה אמרו, אומרים לה: 'יפה שתיקוניתך מדבוריך'. רבי אליעזר ברבי יוסי אומר: משום אילוניות נותנים לה כתבתה, בחזקת שהיא כשרה.

יב. אין מבליעין דגרי זהב במלחמה מפני סכנות נפשות. רבי שמעון בן גמליאל אומר: אין מבריחין את השבויין מפני תקנת השבויים. בראשונה היו אומרים: המטמא ומנסף. חזרו ואמרו: אף המדמע. חזרו לומר: אף המנסף, בשוגג - פטור, במזיד - חייב, מפני תקון העולם.

יג. כהנים שפגלו במקדש, שוגגין - פטורין. מזידין - חייבין, מפני תקון העולם. שליח בית דין שהכה ברשות בית דין, והזיק בשוגג - פטור, במזיד - חייב, מפני תקון העולם. רופא אמן שרפא ברשות בית דין והזיק, בשוגג - פטור, במזיד - חייב, מפני תקון העולם. המחתך את העבר במעי אשה ברשות בית דין, והזיק, בשוגג - פטור, במזיד - חייב, מפני תקון העולם.

יד. ארץ יהודה אין בה משום סקריקין², מפני ישוב המדינה. במה דברים אמורים? בהרוגין שנהרגו לפני המלחמה, ובשעת מלחמה אבל הרוגין שנהרגו מן המלחמה ואילך - יש בו משום סקריקין, גליל - לעולם יש בה משום סקריקין.

² גבר אלים ואנם, שלוקח שדות מיד בעליהם בגזלה ובלא דמים.

טו. הלוקח מן הסקריקין, וחזר ולקח מבעל הבית - מקחו קיים, מבעל הבית, וחזר ולקח מסקריקין - מקחו בטל, ואם עשה לו בעל הבית אחריות - מקחו קיים. זו משנה ראשונה, בית דין שאחריהן אמרו: הלוקח מן הסקריקין - נותן לבעלים רביע. רביע בקרקעות, רביע במעות, ויד בעלים על העליונה, רצו בקרקע - נוטלין, רצו במעות - נוטלין. אימתי? בזמן שאין בידן לקח, אבל אם יש בידם לקח - הן קודמין לכל אדם. רבי הושב בית דין, ונמנו, שאם שהתה בפני סקריקין שנים עשר חדש - כל הקדם יקח. אבל נותן לבעלים רביע, רביע בקרקע, רביע במעות - יד בעלים על העליונה, אם יש בידן לקח - הן קודמין לכל אדם.

טז. האריסין, והחבורות, והאפוטרופסין - אין בהם משום סקריקין. הבא מחמת חוב³, ומחמת אנפרות⁴ - אין בהם משום סקריקין, ואנפרות עצמה - ממתנת לבעלים כל שנים עשר חדש.

יז. רבי שמעון בן אלעזר אומר: לקח מן האשה בכתבתה, וחזר ולקח מן האיש - מקחו קיים, מן האיש וחזר ולקח מן האשה - מקחו בטל. אם עשתה לו אשה אחריות

³ עב"ם בעל זרוע שאננם נכסי ישראל ויורד לתוך שדהו מחמת שהיה לו חוב על בעל השדה, ויש עדים לעב"ם שיש לו חוב על ישראל זה, או שהישראל עצמו הודה בזה.

⁴ אנפרות - עב"ם שאין הישראל מסור להרגו, אך נטל מפני העב"ם את שדהו של ישראל במענה שיש לו חוב על ישראל בעל השדה, ואין לו לעב"ם עדים שיש לו חוב על ישראל זה, וגם הישראל אינו מודה שיש לעב"ם חוב עליו.

בכתבתה - מקחה קים. הפעוטות - מקחן
מקח וממכרן ממכר במטלטלין, אבל לא
בקרקעות. רבי שמעון בן גמליאל אומר:
לא אמרו פעוטות אלא בהוה. עני שנוטל
בידו ומשליך אחת אחת, מה שתחתיו גזל
גמור.

ג. קטנה שיודעת לשמור את גטה - הרי זו
מתגרשת, אבל אין עושה שליח עד שתביא
שתי שערות. איזו היא קטנה? שיודעת
לשמור את גטה, כל שמשמרת גטה ודבר
אחר, ומחזרת לאחר שעה.

ד. האשה שאמרה: 'התקבל לי גיטי
במקום פלוני', וקבל לה במקום אחר -
פסול. ורבי אליעזר מכשיר. הבא לי גיטי
במקום פלוני, והביאו לה במקום אחר -
כשר, בכלם אין מגרשת, עד שיאמר: 'אי
אפשי שתקבלנו לה אלא במקום פלוני'.
האומר: 'תרכו את אשתי' - כותבין
ונותנין לה. 'הרי זה גטף', ואמרה: 'תנוהו
לפלוגי' - אין מגרשת. 'שיקבלנו לי' - הרי
זו מגרשת.

ה. האומר לשנים: 'תנו גט לאשתי', או
לשלושה: 'כתבו גט ותנו לאשתי' - הרי זה
יכתבו ויתנו לה. ואם אינם יודעים -
ילמדו. מכירין את האיש ואין מכירין את
האשה - כותבין ונותנין. מכירין את האשה
ואין מכירין את האיש - כותבין ואין
נותנין. אומר: 'כתבו', ולא אומר 'תנו', אף
על פי שמכירין את שניהם - כותבין ואין
נותנין. היה צורך וצורך מראש ההר: 'כל
השומע קולי יכתב גט לאשתי' - הרי אלו
יכתבו ויתנו.

ו. בריא שאמר: 'כתבו גט לאשתי', ועלה
לראש הגג ונפל - כותבין ונותנין לה, כל
זמן שיש בו נשמה. רבן שמעון בן גמליאל
אומר: אם מעצמו נפל - הרי זה גט. אם
לאחר זמן נפל - כותבין ואין נותנין, שאני
אומר: 'שמא הרוח דחפתו'.

ז. אומר לשנים: 'תנו גט לאשתי על מנת
שתמתין לי שתי שנים', ויחזר ואמר
לשנים: 'תנו גט לאשתי על מנת שתמתין לי

יח. עיר שיש בה ישראל ועובדי כוכבים -
הפרנסין גובין מישראל ומעובדי כוכבים,
מפני דרכי שלום, ומפרנסין עניי עובדי
כוכבים עם עניי ישראל מפני דרכי שלום.
מספידין וקוברין מתי עובדי כוכבים עם
מתי ישראל מפני דרכי שלום. ומבקרין
חולי כותים עם חולי ישראל מפני דרכי
שלום. ומנחמין אבלי כותים עם אבלי
ישראל.

מסכת גטין פרק רביעי

א. האשה שאמרה: 'התקבל לי גיטי',
ואשתף אמרה: 'התקבל לי גיטי', 'הילף',
'הולף לה', 'התקבל לה וזכי לה', אם רצה
לחזר - לא יחזר. 'הבא לי גיטי', ואשתף
אמרה 'הבא לי גיטי', 'הילף', 'הולף לה'
ותן לה, 'התקבל לה וזכי לה', אם רצה
לחזר - יחזר; דברי רבי. רבי שמעון בן
גמליאל אומר: הולף לה ותן לה, אם רצה
לחזר - יחזר. 'התקבל לה וזכי לה', אם
רצה לחזר - לא יחזר. רבי אומר: בכלם לא
יחזר, עד שיאמר: 'אי אפשי שתקבל אלא
הולף ותן לה'.

ב. 'הבא לי גיטי', ואשתף אמרה התקבל לי
גיטי. 'התקבל לה גטה', ואשתף אמרה
'התקבל לי גיטי' - 'הולף לה ותן לה',
התקבל לה וזכי לה, אם רצה לחזר -
יחזר. 'שא לי גיטי', 'טול לי גיטי', 'יהא
גיטי לי בידך', האומרת: 'תתקבל לי',
'הולף גט אשתך', 'גט בתך', 'גט אחותך',
והלף ונתנו לה - כשר. אמרו לו: 'נכתוב
גט לאשתך?' 'הולף גט אשתך', 'גט בתך',
'גט אחותך', והלף ונתנו לה - פסול, אפלו
הן הראשונים הן האחרונים. או אחד מן

ב. 'הרי זה גטף מהיום אם מתי מחלי זה', אם מת מחלי זה, ועמד והלך בשוק וחלה ומת - אומדין אותו, אם מחמת חלי הראשון מת - הרי זה גט, ואם לאו - אינו גט. 'זה גטף מהיום אם מתי מחלי זה', ונפל הבית עליו, או הפישו נחש - אינו גט. 'אם לא אעמד מחלי זה', נפל עליו בית, ונשכו נחש - הרי זה גט, שלא עמד מאותו חלי.

ג. האומר לאשתו: 'הרי זה גטף מהיום ולאחר מיתה', רבי אומר: גט, וחכמים אומרים: אינו גט. אם מת, חולצת ולא מתיבמת. וכן האומר לשפחתו: 'הילך גט שחרורך מהיום ולאחר מיתה', רבי אומר: גט שחרור. וחכמים אומרים: שחרור עבדים כגטי נשים. האומר: 'עשו לעבדי פלוני בן חורין מהיום ולאחר מיתה' - לא אמר כלום. וכופין את היורשין לקיים דברי המת.

ד. 'זה גטף מהיום אם מתי מחלי זה' - ימים שבינתיים, בעלה זכאי במציאתה, במעשה ידיה ובהפדת נדריה, ויורשת ומטמא לה. כללו של דבר: הרי היא כאשתו לכל דבר, אלא שאין צריכה הימנו גט שני; דברי רבי יהודה. רבי מאיר אומר: בעילתו תלויה. רבי יוסי אומר: בעילתו ספק, וחכמים אומרים: מגרשת ואינה מגרשת, ובלבד שימות. לא תתיחד עמו, אפלו בנה הקטן, לפי שאינה בושה לשמש כנגדו. ראוה שנתיחדה עמו באפלה, או שישנה עמו במרגלות המטה, אפלו הוא ער והיא ישנה, הוא ישן והיא ערה - אין חוששין שמה נתעסקו בדבר אחר, וחוששין משום זנות, ואין חוששין משום קדושין. רבי ישמעאל בן רבי יוסי אומר: אף חוששין משום קדושין. ראו שנים שנתיחדה עמו - צריכה הימנו גט שני. אחד - אינה צריכה הימנו גט שני. אחד בשחרית ואחד בין הערבים, זה היה מעשה, ובא ושאל רבי אליעזר בן תדאי

מאתים זוז', לא בטלו דבריו האחרונים את הראשונים, אלא הרשות בידה. רצתה תמתין, רצתה תתן, אמר לשנים: 'תנו גט לאשתי על מנת שתמתין לי שתי שנים', וחזר ואמר לשנים: 'תנו גט לאשתי על מנת שתמתין לי שלש שנים', בטלו דבריו האחרונים את הראשונים, ואין אחד מן הראשונים ואחד מן האחרונים מצטרפין לתת לה את גטה.

ח. 'הרי זה גטף' על מנת שתבעל לפלוני - הרי זה גט, ואינו חושש שמא תלך ותבעל. 'על מנת שתבעל ותנשא לאבא ולאחי' - הרי זו לא תנשא, ולא תצא. 'על מנת שתבעלי לפלוני', אם נבעלה - הרי זה גט, ואם לאו אינו גט.

ט. 'הרי זה גטף על מנת שתאכלי בשר חזיר', ואם היתה זרה: 'על מנת שתאכלי תרומה', ואם היתה נזירה: 'על מנת שתשתי יין', אם אכלה ושתתה - הרי זה גט. ואם לאו - אינו גט.

י. האומר לאשתו: 'הולך גטף שעה אחת לפני מיתתי', וכן האומר לשפחתו: 'הולך גט שחרורך שעה אחת לפני מיתתי' - הרי אלו לא יאכלו בתרומה, שמה ימות לאחר שעה.

יא. האומר לעשרה: 'כתבו גט ותנו לאשתי', אחד כותב במעמד כלן. 'הולוכו גט לאשתי' - אחד מוליך לכלן. 'כלכם הולוכו' - אחד מוליך במעמד כלן, לפיכך אם מת אחד מהן - הרי הגט פסול.

מסכת גטין פרק חמישי

א. היה צלוב ומגיד, ורמז לכתב גט לאשתו - כותבין ונותנין לה כל זמן שיש בו נשמה. היה חולה ומשתק, אמרו: נכתוב גט לאשתה? הרפין בראשו, בודקין אותו שלש פעמים, אם אמר על לאו לאו ועל הן הן - דבריו קמיין. וכשם שבודקין אותו לגטין, כך בודקין אותו למקחות, ולמתנות, ולירושות, ולעדות.

ח. 'הרי זה גטף על מנת שתשמישי את אבא שתי שנים, ועל מנת שתניקי את בני שתי שנים', ונתקדע הגט או אבד, אפלו בתוך שתי שנים - הרי זה גט, שהאומר 'על מנת כאומר 'מעכשיו' דמי, 'לכשתשמישי את אבא שתי שנים, לכשתניקי את בני שתי שנים', ונתקדע הגט או שאבד בתוך שתי שנים - אינו גט. לאחר שתי שנים - הרי זה גט. 'על מנת שתשמישי את אבא שתי שנים, ועל מנת שתניקי את בני שתי שנים', ומת - יתקם התנאי, אפלו לאחר מיתה.

ט. אנטיפרס ביהודה, כפר עותנאי בגליל, בינתים - מטילין אותו לחומרא, מגרשת ואינו מגרשת. 'שאני הולך מיהודה לגליל', והגיע לאנטיפרס, וחזר - בטל התנאי. 'שאני הולך מגליל', והגיע לכפר עותנאי וחזר - בטל התנאי. 'שאני הולך למדינת הים', והגיע לעכו וחזר - בטל התנאי. 'שאני מפרש לים הגדול', והגיע למקום שהספינות מפרשות, וחזר - בטל התנאי.

י. 'הרי זה גטף כל זמן שאעבר מכנגד פניך שלשים יום', ה'ה הולך ובא הולך ובא, הואיל ולא נתיחד עמה - הרי זה גט. ולא תנשא, עד שיעבר מכנגד פניה שלשים יום.

יא. 'הרי זה גטף אם לא באתי מכאן ועד שנים עשר חדש', ומת בתוך שנים עשר חדש - לא תנשא. ורבותינו התירו לה לנשא. ואם נתקדע גט או אבד בתוך שנים עשר חדש - אינו גט. 'לאחר שנים עשר חדש' - הרי זה גט. 'הרי זה גטף על מנת שתתני לי מאתים זוז', וחזר ואמר לה: 'הרי הן מחולין לך' - לא אמר כלום. כיצד יעשה? יטלם ממנה, ויחזר ויתנם לה, ויאמר: 'הרי הן מחולין לך'.

יב. 'הרי זה גטף על מנת שלא תלכי לבית אביך לעולם', 'על מנת שלא תשתי יין לעולם' - אינו גט, ששם תלך, ושםא תשתה. 'על מנת שלא תלכי לבית אביך, מכאן ועד שלשים יום', 'על מנת שלא

לחכמים, ואמרו: אחד הן, ואין צריכה ממנו גט שני.

ה. 'הרי זה גטף על מנת שתתני לי מאתים זוז', ומת, אם נתנה - אין זקוקה ליבם. ואם לאו - זקוקה. רבי שמעון בן גמליאל אומר: תתן לאביו ולאחיו או לאחד מן היורשים. 'הרי זה גטף על מנת שתתני לי מאתים זוז', ונתקדע הגט או שנאבד - מגרשת, ולאחר לא תנשא עד שתתן. 'לכשתתני לי מאתים זוז', ונתקדע גט או אבד, אם נתנה - הרי זה גט. אם לאו - אינו גט. 'הרי זה גטף על מנת שתתני לי מאתים זוז', וחזר ואמר לה: 'הרי זה גטף מעכשיו' - לא אמר כלום. כיצד יעשה? יטלנו מידה ויחזר ויתננו לה.

ו. 'הרי זה גטף על מנת שתשמישי את אבא, ועל מנת שתניקי את בני', שמשותו שעה אחת והניקתו שעה אחת - הרי זה גט. 'על מנת שתניקי את בני' - עשרים וארבעה חדש; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: שמונה עשר חדש. רבי שמעון בן גמליאל אומר: מניין לתינוק משעת לידתו. 'על מנת שתשמישי את אבא ועל מנת שתניקי את בני' - הרי זו מגרשת מיד, עד שיאמר: 'לא תשמישי ולא תניקי'; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: אם נתקם התנאי - מגרשת, ואם לאו - אינה מגרשת. רבי שמעון בן גמליאל אומר: אין תנאי בכתיובין שאינו כפול.

ז. 'על מנת שתשמישי את אבא, ועל מנת שתניקי את בני', ומת האב או הבן, הואיל ולא נתקם התנאי - אינו גט; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: אף על פי שלא נתקם התנאי, יכולה היא שתאמר לו: 'תן לי אביך ואשמשנו, תן לי את בנך ואניקנו'. 'על מנת שתשמישי את אבא', ואמר האב: 'אי אפשי שתשמשנו', הואיל ולא נתקם התנאי - אינו גט. רבי שמעון בן גמליאל אומר: אם בהקפדה אמר - אינו גט, אם ברצון אמר - הרי זה גט.

תשתי יין מכאן ועד שלשים יום' - הרי זה גט, ואינו חושש שמא תלך ושמא תשטה.

יג. 'הרי זה גטך על מנת שלא תעלי באילן זה', ו'על מנת שלא תעלי בכתל זה', נקצץ האילן נסתר הכתל - הרי זה גט. 'על מנת שתעלי באילן זה', ו'שתעלי בכתל זה', ונקצץ האילן ונפל הכתל - אינו גט. 'על מנת שלא תפריחי באויר', ו'על מנת שלא תעברי את הים הגדול ברגליך' - הרי זה גט. 'על מנת שתפריחי באויר', ו'על מנת שתעברי את הים הגדול ברגליך' - הרי זה אינו גט. רבי יהודה בן תימא אומר: כזה גט! כלל אמר רבי יהודה בן תימא: כל תנאי שאי אפשר לה לעשות, והתנה עמה, לא נתפון זה, אלא להפליגה, בין שאמר בפה, ובין שאמר בשטר. כללו של דבר: כל תנאי המתקיים בפה - נתקיים בשטר, כל תנאי שאין מתקיים בפה - אין מתקיים בשטר.

מסכת גיטין פרק שישי

א. רבי אליעזר אומר: אפלו קרוב לה מיל ובא כלב ונטלו - אינה מגרשת. ואם לאו - מגרשת. ה"ה הוא מבפנים והיא מבחוץ, ורקו לה, כיון שיצאה מאסקופה ולחוץ - הרי זו מגרשת. ה"ה הוא מבחוץ והיא מבפנים וזרקו לה, כיון שנכנס מאסקופה ולפנים - הרי זו מגרשת.

ב. אמר לה: 'כנסי שטר חוב זה', או שמצאתו מאחוריך, קוראה והרי הוא גטה, ואחר כך אמר לה: 'הא גטך'. רבי אומר: גט. רבי שמעון בן אלעזר אומר: אינו גט, עד שיאמר לה בשעת מתנה - 'הא גטך'. נתנו בידה והיא ישנה, ננערה קוראה, ואחר כך אמר לה: 'הא גטך'. רבי אומר: גט. רבי שמעון בן אלעזר אומר: אינו גט, עד שיאמר לה בשעת מתנה: 'הא גטך'.

ג. היתה עומדת על ראש ההג וזרקו לה, כיון שהגיע לאויר ההג - הרי זו מגרשת. הוא מלמעלה והיא מלמטה, וזרקו לה,

כיון שיצא מרשות ההג, נמחק או נשרף - הרי זו מגרשת.

ד. הרי זה גטך, ונטלתו מידו, והטילתו לים או לנהר, חזר ואמר לה: 'שטר פסול הוא! ניר חלק הוא! לא כל הימנו לאסרה'.

ה. בית הלל אומרים: אין אדם פוטר את אשתו בגט ישן, שלא יהא גטה גדול מבנה.

ו. כתב לשם הפרכין, לשם הורפינוס, או שהיה שם שני מלכים עומדים, וכתב לשם אחד מהם - כשר, לשם אבי אביו - כשר. לשם אבי משפחה - פסול. אם היו נקראין על שמו - כשר. גר ששנה שמו כשם העובד כוכבים - כשר. וכן אתה אומר בגיורת. גטין הבאין ממדינת הים, אף על פי ששמותיהן כשמות הכותים - כשר, מפני שישיראל שבמדינת הים - שמותיהן כשמות הכותים.

ז. ה"ה לו שתי נשים, אחת בגליל ואחת ביהודה, ולו שני שמות, אחד ביהודה ואחד בגליל, גרש אשתו שביהודה בשם שבגליל, ואשתו שבגליל בשם שביהודה - פסול. ואם אמר: אני פלוני שביהודה עם השם שיש לי בגליל. ונשוי אני אשה מגליל, או שהיה במקום אחר. נכתב למקום לשם אחד מהם - כשר. רבי שמעון בן גמליאל אומר: אפלו כתב שם דיהודה בגליל ושם דגליל ביהודה - כשר.

ח. כל עריות שאמרו צרותיהן מתרות, הלכו צרות אלו ונשארו ונמצאו אלו אילונית - תצא מזה ומזה, ושלש עשרה דברים בה; דברי רבי מאיר שאמר משום רבי עקיבא. וחכמים אומרים: אין ממזרים ביבמה. הכונס את יבמתו, והלכה צרתה ונשאת לאחר, ונמצאת זו אילונית, תצא היא מזה ומזה, ושלשה עשר דברים בה; דברי רבי מאיר שאמר משם רבי עקיבא. וחכמים אומרים: אין ממזרים ביבמה.

הגלילי ואמר: היכן מצינו האסור לזה ומתיר לזה? האסור - אסור לכל! והמתיר - מתיר לכל! הא למדנו שאין זו פרייתות.

ג. רבי אלעזר בן עזריה אומר: פרייתות - דבר הכותר בינו לבינה, הא למדנו, שאין זו פרייתות. אמר רבי יוסי: רואה אני את דברי רבי אלעזר בן עזריה מדברי בלן. נענה רבי עקיבא ואמר: הרי שהלכה זו ונשאת לאחד מן השוק, והיה לה בנים ונתארמלה או נתגרשה, ועמדה ונשאת לזה שנאסרה עליו, לא נמצא גט בטל ובניה ממזרים? הא למדת, שאין זה פרייתות. דבר אחר, הרי שהיה זה שנאסרה לו כהן ומת, המגרש אלמנה אצלו, וגרושה לכל אדם לא נמצאת? וקל וחומר מה גרושה שהיא קלה, אסורה בשביל צד גרושין שבה, אשת איש שהיא חמורה לא כל שכן? הא למדת, שאין זה פרייתות. אמר לו רבי יהושע: אין משיבין את הארי לאחר מיתה.

ד. דבר אחר, את מי החמירה תורה, כלל גרושה או כלל אלמנה? חמורה גרושה מאלמנה, מה אלמנה קלה נאסרה מן המתיר לה, גרושה חמורה אינו דין שתאסר מן המתיר לה? הא למדנו שאין זו פרייתות.

ה. דבר אחר, הלכה ונשאת לאחר, והיו לו בנים הימנה ומת, כשהיא חוזרת לזה שנאסרה עליו, לא נמצאו בניהו של ראשון ממזרים? הא למדנו שאין זו פרייתות. רבי שמעון בן אלעזר אומר: הלכה ונשאת לאחר וגרשה, ואמר לה: הרי את מתרת לכל אדם, היאך זה מתיר מה שאסר הראשון? הא למדנו שאין זו פרייתות.

ו. גט שאין בו זמן, אבא שאול אומר: אפלו כתוב בו: 'אני היום גרשתיך' - כשר. 'כתבו ביום שקרע פלוני שטרותיו' - כשר. גט שאין עליו עדים אלא שנתנו לה בפני עדים - כשר, משום רבי אליעזר אומר: מביא עדים לבית דין, ואין צריך להביא את הגט, וגובה מנכסים משעבדים.

ט. הנותן גט לאשתו, ולא סיהדו; בית שמאי אומרים: פסלה מן הכהונה. הוליק אשתו אצל לבקר, ונטל גטה ונתנו לה, ולא אמר לה: 'הא גטך'. רבי יוסי אומר: אם עסוקין באותו ענין - מגרשת. ואם לאו - אין מגרשת. אמר רבי שמעון בן אלעזר: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על המגרש את אשתו, ולנה עמו בפונדקי, משום שאין צריכה הימנו גט שני, על מה נחלקו? על שראוה שנבעלה.

י. גט פשוט שכתוב בו עד אחד, מקשר שכתוב בו שני עדים, עדיו מתוכו - תצא היא ושלש עשרה דבר בה; דברי רבי מאיר שאמר משום רבי עקיבא. וחכמים אומרים: אין העדים חותמין על הגט אלא מפני תקון העולם.

יא. איזהו גט קרח? כל שיש בו שבעה קשרים וששה עדים, ששה קשרים וחמשה עדים, חמשה קשרים וארבעה עדים, ארבעה קשרים ושלשה עדים, שלשה קשרים ושני עדים, פחות מכאן - אין משלימין עליו אלא קרובין הראוין להעיד במקום אחר.

מסכת גיטין פרק שביעי

א. המגרש את אשתו ואמר לה: 'הרי את מתרת לכל אדם אלא לפלוני'; רבי אליעזר מתירה לנשא לכל אדם חוץ מאותו האיש. ומודה רבי אליעזר שאם נשאת לאחר ונתארמלה או נתגרשה, שמתרת לנשא לזה שנאסרה עליו. לאחר פטירתו של רבי אליעזר, נכנסו ארבעה זקנים להשיב על דבריו, אלו הן: רבי יוסי הגלילי, ורבי טרפון, ורבי אלעזר בן עזריה, ורבי עקיבא.

ב. נענה רבי טרפון ואמר: הרי שהלכה זו ונשאת לאחריו של זה שנאסרת עליו ומת בלא בנים, היאך זה מתיר? לא נמצא זה מתנה על מה שכתוב בתורה? וכל המתנה על מה שכתוב בתורה - תנאו בטל! הא למדנו, דאין זה פרייתות. נענה רבי יוסי

ז. גט שיש בו מחק, או תלוי מגופו - פסול, שלא מגופו - כשר. אם החזירו מלמטה, אפלו מגופו - כשר. גט שחתמו עליו עדיו, אחר שאלת שלום - פסול, שלא חתמו אלא על שאלת שלום. החזיר בו דבר אחד או שני דברים מענינו של גט - כשר.

ח. כתבו בדרך זה, וחתמו עדיו בדרך שני - פסול. החזיר בו דבר אחד או שני דברים מענינו של גט - כשר.

ט. הרחיק את העדים מן הכתב מלא שתי שיטין - פסול. פחות מכן - כשר. כמה ירחיק את העדים מן הכתב ויהא כשר? כדי שיהו נקרינ עמו; דברי רבי. רבי שמעון אומר: מלא שיטה אחת. רבי דוסתאי בן רבי ינאי אומר: מלא חתימת שני עדים.

י. גט שחתמו עליו חמשה עדים, ונמצאו שלשה הראשונים קרובין או פסולין - תתקיים עדות בשאר עדים. גט שכתבו בחמשה לשונות, וחתמו עליו חמשה עדים בחמשה לשונות - פסול. נקרע - כשר. נתקרע - פסול. נקרע בו קרע של בית דין - פסול. נמוק או שהרקיב, או שנעשה ככברה - כשר. נמחק או שנשטש ובבואה שלו קימת, אם יכול לקרות - כשר, אם לאו - פסול.

יא. 'אני עד, חתמתי עד', אם היה כתב ידו יוצא ממקום אחר - כשר. ואם לאו - פסול. רבי שמעון בן גמליאל אומר: תקנה גדולה התקינו שיהו העדים משימין את שמן בגטין.

14	ראשון	כט	יום כיפור קטן עלות השחר _____ 04:21 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 08:30 סו"ז תפלה - מג"א _____ 09:53 שקיעה _____ 07:45 בבלי: חולין מה ירושלמי: בבא קמא מג תוספתא: גטין א נ"ך: דברי הימים ב לב רמב"ם: שבת כד
15	שני	ל	א' דראש חודש תמוז עלות השחר _____ 04:21 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 08:30 סו"ז תפלה - מג"א _____ 09:53 שקיעה _____ 07:45 בבלי: חולין מה ירושלמי: בבא קמא מג תוספתא: גטין ב נ"ך: דברי הימים ב לג רמב"ם: שבת כה
16	שלישי	א	ב' דראש חודש תמוז עלות השחר _____ 04:21 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 08:30 סו"ז תפלה - מג"א _____ 09:53 שקיעה _____ 07:46 בבלי: חולין מה ירושלמי: בבא מציעא א תוספתא: גטין ג נ"ך: דברי הימים ב לד רמב"ם: שבת כו
17	רביעי	ב	עלות השחר _____ 04:21 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 08:30 סו"ז תפלה - מג"א _____ 09:53 שקיעה _____ 07:46 בבלי: חולין מה ירושלמי: בבא מציעא ב תוספתא: גטין ד נ"ך: דברי הימים ב לה רמב"ם: שבת כז
18	חמישי	ג	עלות השחר _____ 04:21 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 08:31 סו"ז תפלה - מג"א _____ 09:54 שקיעה _____ 07:46 בבלי: חולין מה ירושלמי: בבא מציעא ג תוספתא: גטין ה נ"ך: דברי הימים ב לו רמב"ם: שבת כח
19	ששי	ד	עלות השחר _____ 04:22 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 08:31 סו"ז תפלה - מג"א _____ 09:54 שקיעה _____ 07:46 בבלי: חולין נא ירושלמי: בבא מציעא ד תוספתא: גטין ו נ"ך: יהושע א רמב"ם: שבת כט
20	שב"ק	ה	חקת עלות השחר _____ 04:22 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 08:31 סו"ז תפלה - מג"א _____ 09:54 שקיעה _____ 07:47 בבלי: חולין נא ירושלמי: בבא מציעא ה תוספתא: גטין ז נ"ך: יהושע ב רמב"ם: שבת ל

יבנאל	חיפה	ת"א	ירושלים	הדלקת הנרות
07:08	07:20	07:28	07:06	

יבנאל	חיפה	ת"א	ירושלים	מוצ"ש ר"ת
08:32	08:34	08:33	08:30	
09:01	09:03	09:02	09:00	

הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, הוּא מְבַקֵּשׁ אֶת הָאָדָם שֶׁיִּתְפַּלֵּל לְפָנָיו.

(ספר המדות אות התפלה סימן ס"ו)